

αντίλαδος ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 30
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 2001

*Βατερά: Μέσα στις δέκα καλύτερες ακτές της Ελλάδας - η μοναδική
σ' όπο το Βόρειο Αιγαίο*

**Ποιοι ... φιλοδοξούν να υποβαθμίσουν
την παραλία
των Βατερών και του Αγίου Φωκά;**

**ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΒΡΙΣΑΓΩΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ**

**Νικηφόρα 8-10 λος όροφος
106 78, Αθήνα**

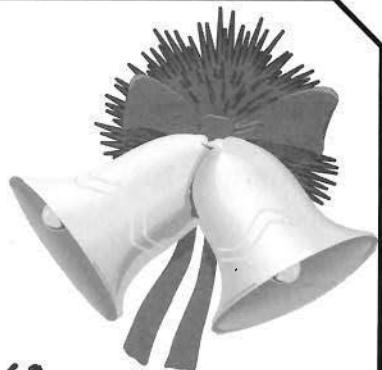
Άνω: Άποψη της Φλωρεντίας από το πόδιο (πλατεία) του Μιχαήλ Αγγέλου

Κάτω: Αποχαιρετώντας τη Βενετία...

αντίλαος

ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο
του Συλλόγου Βρισαγωτών Αθήνας

σας εύχεται

Χρόνια Πολλά

Ευτυχισμένο και Ειρηνικό
το 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Η Συνέλευση του Συλλόγου μας για το θέμα της μετεγκατάστασης των αποθηκών ΜΑΜΙΔΑΚΗ	6
Ο αποκριάτικος χορός στο ξενοδοχείο ΤΙΤΑΝΙΑ	7
Η εκδρομή του Συλλόγου μας στην Ιταλία	8
Τα Π.Ε.Π. Β' Αιγαίου και ο δρόμος Πλωμαρίου - Βατερών (4 Δημοσιεύματα στον	
Τοπικό Τύπο)	11
Η συνεργασία μας με το Σύλλογο Βρίσας	16
Οι Συντοπίτικοι Σύλλογοι	18
Το Ευρώ	18

AHMOTIKA

Αιτήματα προς τη Δημοτική	
αρχή Πολιχνίτου	20
Κίνδυνος Υποβάθμισης της περιοχής Βατερών -	
Αγίου Φωκά	21
Σε εκκρεμότητα τα δημοτικά έργα	
στη Βρίσα	21
Νέα αντιδικία του δημάρχου Πολιχνίτου με τους	
Βρισαγώτες. Διαμαρτυρία	
του Συλλόγου μας	22

ΤΟ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Μια επιστολή των επαγγελματιών Βρίσας - Βατερών	27
Η απάντηση του Συλλόγου μας	32
"Πάριμι στον γάμου σ' να σι πω τσι τ' χρόν'" (του Βασ Ψαφιανού)	34
Δραστηριότητες του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Βρίσας "ο Άγιος Κωνσταντίνος"	38
Το μέτρο της κοινής λογικής του Σταύρου Παρασκευά	39
Γατελούζοι και Μυρμιδόνες στη Βρίσα Λέσβου...! του Κων/vou Κώστα	41
Σύντομες Ειδήσεις και Σχόλια	45

Εισαγόμενοι στα Α.Ε.Ι.

Βρισαγώτες μαθητές 49

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Συνεταιριστική Οργάνωση και Ανάπτυξη (αναδημοσίευση)	
του Βασ. Ψαριανού	50
Νέος τρόπος καταβολής των επιδοτήσεων	51
Τέσσερα φωτεινά παραδείγματα στο νησί μας του Βασ. Ψαριανού	52

ΧΩΡΙΑΝΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ

Η ξύλινη κρεμάστρα	
της Ιωάννας Καλατζή	54
Της "Σαντορινιάς" ο Καφενές	
του Αλεξ. Αναγνώστου	56
Λιοκτήματα κι αγάπες	
της Βαρβάρας Σκιά	59
Ιστορικά επιγράμματα	
της Βρισιδίας Ψαλιδομάτη	60
Γιώργης Αγγελής, ο Φράγκος	
του Γιάννη Καβουρή	61
Ο Γιωργαντάς της Βαρβάρας Σκιά	64
Γνώμες του Βασ. Ψαριανού	64
Ο παραγιός του Βασ. Ψαριανού	65
Κεντρίσματα της Βαρβάρας Σκιά	67

ΒΡΙΣΑΓΩΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ταμπέλα του Απ. Στεργίου	68
Ο ντελάλης. Οι βοσκοί. Η γλιχάρα	
του Παν. Γιαννάκα	68
Κουβέντες του Πλάτανου	
του Γ. Τσάτσου	70
Γλύνα από κολοκύρι του Παν. Γιαννάκα	70
Και ξαφνικά το καρπούζι άρχισε να τρέχει	
της Βρισιδήας Ψαλιδομάτη	71
Δήλωση ατυχήματος (αντιγραφή)	
του Στράτου Ποδηματή	72

ΙΣΤΟΡΙΚΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Η Βρίσα μέσα από το μύθο και την ιστορία του Βασ. Ψαριανού	74
Κλαύδιου Αιλιανού: η ιστορία του Μάκαρα.	
Απόδοση του Βασ. Ψαριανού	76
Ο Αγιορείτης αγιογράφος Ζαχαρίας Κανέλλης της Ομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Λυκείου Πολιχνίτου	77
Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Βρίσας του Βασ. Ψαριανού	77
Ένα προικοσύμφωνο του 1838 (παρουσίαση)	
Παν. Ν. Αναγνώστου	80

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Στην εποχή του Αργαλειού: η κνικάτη μπαμπακούλα. Πώς έσερναν το πανί, κλωστές και υφαντά. Οι υφαντές ενδυμασίες της Βαρβάρας Σκιά	81
Τα εγκαίνια του Δημοτικού Σχολείου Αρρένων Βρίσας το 1902 (από το αρχείο Απ. Δ. Στεργίου)	85
Ερωτικά τραγούδια της Ειρ. Τσάτσου	87

Τα καμουτκά και τ' αγοραστά

του Βασ. Ψαριανού 88

Βρισαγώτικη σοφία

(από τη Συλλογή Βασ. Ψαριανού) 90

Σοφές γνώμες (από τη Συλλογή

Βασ. Ψαριανού) 91

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ 92

Τα "Πέτρινα Χρόνια" του Πάνου Αναγνώστου (παρουσίαση) Βασ. Ψαριανού 93

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ 94

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ 96

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ 98

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ 99

Εξώφυλλο: Η παραλία των Βατερών

Τεύχος 30 Φθινόπωρο 2001

Υπεύθυνος Σύνταξης

Βασ. Ψαριανός

Υπεύθυνο σύμφωνα με το νόμο το Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος: Βασ. Ψαριανός Αντιπρόεδρος: Βαρβάρα Σκιά, Γ. Γραμματέας: Γ. Τσάτσος Ειδ. Γραμματέας: Μαρ. Βερβάτη, Ταμίας: Ν. Γκουγκούλιος, Αναπλ. Ταμίας: Στρ. Ποδηματής, Μέλη: Κ. Αναγνώστου, Γ. Γεωργής, Στ. Παρασκευάς.

**Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΚΑΛΟΣ ΠΙΩΡΓΟΣ**

Δήμητρος 48, Ταύρος - Τηλ.: 34 22 590

Τα κείμενα που δημοσιεύονται στο περιοδικό μας ειναι αυτονόητο ότι εκφράζουν τις προσωπικές απόψεις των συγγραφέων τους

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Οι αποφάσεις της Γενικής συνέλευσης

Οι Βρισαγώτες της Αθήνας στη γενική Συνέλευσή τους, που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 04/02/2001 στην αίθουσα Πολυχνιατών Αθήνας (Μαυρομιχάλη 147), συζήτησαν μεταξύ άλλων και το θέμα της φημολογιούμενης μεταφοράς των αποθηκών υγρών καυσίμων ΜΑΜΙΔΑΚΗ στην θέση ΠΛΑΚΕΣ ΠΟΛΥΧΝΙΤΟΥ και αποφάσισαν ομόφωνα τα κάτωθι:

1) Εκφράζουν την πλήρη αντίθεσή τους στο ενδεχόμενο μεταφοράς των παραπάνω αποθηκών στη θέση ΠΛΑΚΕΣ ΠΟΛΥΧΝΙΤΟΥ διότι:

α) Η από θαλάσσης μεταφορά χιλιάδων τόνων υγρών καυσίμων και η εκφόρτωσή τους σε μια αλίμενη ακτή, εκτεθειμένη σε ισχυρούς ανέμους, όπως είναι η θέση ΠΛΑΚΕΣ, συσσωρεύει σοβαρούς κινδύνους ρύπανσης και συνιστά διαρκή απειλή για τις ακτές της περιοχής μας, που χαρακτηρίζονται για το ιδιαίτερο φυσικό τους κάλλος και ιδιαίτερα για την παραλία των ΒΑΤΕΡΩΝ, η οποία συγκεντρώνει χιλιάδες λουομένων από όλο το νησί καθώς και παραθεριστές από ολόκληρη την Ελλάδα και την Ευρώπη.

β) Η καθημερινή από ξηράς μεταφορά των υγρών καυσίμων με βυτιοφόρα από τις ΠΛΑΚΕΣ προς τα διάφορα σημεία του νησιού μας, μέσω του υπάρχοντος οδικού δικτύου της περιοχής μας, το οποίο χαρακτηρίζεται από στενότητα και ακαταλληλότητα, θα δημιουργήσει σοβαρότατα προβλήματα στη διακίνηση των κατοίκων της περιοχής μας και θα πολλαπλασιάσει τα τροχαία ατυχήματα. (Και βέβαια δεν εξορκίζονται οι παραπάνω κίνδυνοι με ευχολόγια περί βελτιώσεως του υπάρχοντος οδικού δικτύου, όταν μάλιστα έχουμε την εμπειρία της μη διάνοιξης ακόμη του δρόμου από τη διασταύρωση Αγιάσου στον Πολυχνίτο.)

2) Καλούν τους αρμόδιους φορείς και ειδικότερα την δημαρχιακή αρχή Πολυχνίτου να "μετρήσουν" το μέγεθος των κινδύνων καθώς και τις ευθύνες που αναλαμβάνουν αποδεχόμενοι μια τέτοια πρόταση μεταφοράς στη θέση ΠΛΑΚΕΣ των παραπάνω αποθηκών.

3) Εξουσιοδοτούν το Δ.Σ. του Συλλόγου Βρισαγωτών Αθήνας να παρακαλουθήσει την εξέλιξη του εν λόγω θέματος και να συγκαλέσει έκτακτη Γενική Συνέλευση, όταν το κρίνει σκόπιμο, για την λήψη περαιτέρω αποφάσεων.

Ευχαριστήριο

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας ευχαριστεί τη συγχωριανή μας κ. Ντίνα Γανώση για το συνεχές ενδιαφέρον που δείχνει για το σύλλογό μας καθώς και για τις προσπάθειες που κατέβαλλε για την οικονομική ενίσχυσή του

Ο ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΙΤΑΝΙΑ

Με μεγάλη συμμετοχή συγχωριανών και σημπατριωτών μας πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο TITANIA ο αποκριάτικος χορός των Συλλόγων της Νότιας Λέσβου.

Η προσέλευση πολλών συγχωριανών μας, που δεν είχαν κλείσει από πριν θέση, δημιούργησε το αδιαχώρητο και ίσως κάποιες προς στιγμήν δυσαρέσκειες απ' όσους βρέθηκαν στις "πίσω" θέσεις. Για την αποφυγή τέτοιων προβλημάτων είχαμε έγκαιρα τονίσει (στη Γεν. Συνέλευση) την ανάγκη να κλείνονται εκ των προτέρων οι θέσεις από τους ενδιαφερόμενους, αλλά δεν εισακουσθήκαμε απ' όλους. Ας το εφαρμόσουμε όμως στο εξής, γιατί αυτό διασφαλίζει την καλύτερη εξυπηρέτηση όλων όσοι μετέχουν σε τέτοιες εκδηλώσεις.

Η αποκριάτικη πάντως εκδήλωσή μας, με το έντονο λεσβιακό χρώμα της, στο τέλος ικανοποίησε και τους πιο απαιτητικούς: εκτός από τη λεσβιακή κομπανία που έπαιξε τους γνώριμους σκοπούς του τόπου μας, εντυπωσίασαν με την παρουσία τους η χορευτική ομάδα του Μεσοτόπου καθώς και οι Πλωμαρίτισσες που τραγούδησαν πιλωμαρίτικα δημοτικά τραγούδια. Πολλά επίσης ήταν και τα δώρα της λαχειοφόρου που κέρδισαν συγχωριανοί μας.

Και του χρόνου καλύτερα!

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Σαρανταπέντε Βρισκόμενοι μαζί με τους φίλους τους ξεκινήσαμε Μάη μήνα για την Ιταλία.

Πάτρα - Σούπερ Φαστ και το πρωί στο λιμάνι του Μπάρι. Σαν να βγαίναμε σε ελληνικό λιμάνι, ούτε πασσαπόρτια, ούτε ταυτότητες. Όλη η Ευρώπη πια μια επικράτεια και μεις οι Έλληνες ισότιμοι εταίροι. Λέμε "Γκρέτοι" και χαμογελούν οι "φρατέλλοι" μας οι Ιταλοί.

Παίρνουμε το δρόμο για τη Νάπολη. Οι ιταλικοί αυτοκινητόδρομοι με τις τέσσερις λουρίδες, τη νησίδα στη μέση απαραιτήτως, τα ατέλειωτα τούνελ και τις αερογέφυρες μας δείχνουν πώς πρέπει να είναι οι εθνικοί δρόμοι. Παρηγοριόμαστε με τη σκέψη πως ως το 2004 θα έχουν τελειώσει και οι δικοί μας αυτοκινητόδρομοι, που κατασκευάζονται σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η πρώτη στάση στα περίφημα "παβέζι", όπου βρίσκεις τα πάντα από καφέ και φαγητό μέχρι ρούχα και τρόφιμα. Για πότε μάθαμε φαρσί τα Ιταλικά!

- Ε, σινιόρα, μι κάνιτι ένα καφέ!
- Γκράτσιε σινιόρα.
- Πόσο καν' ο καφές!
- Κουάτρο μίλα λίρε.
- Τέσσερες χιλιάδες λιρέττες!

Στην αρχή ακούμε χιλιάδες και σφιγγόμαστε. Γρήγορα όμως συνηθίζουμε τα πολλά μηδενικά. Ένας καφές έχει σχεδόν όσο και στην Ελλάδα, 700 δραχμές.

Ο καιρός θαυμάσιος κι η Φύση στην καλύτερή

Ρώμη: Στον Αγ. Πέτρο

της ώρα. Το πράσινο διαδέχεται το καταπράσινο. Ούτε μια σπιθαμή ακαλλιέργητο χώμα. Οι απέραντοι ελαιώνες του ιταλικού νότου, ολοκάθαροι, οργωμένοι και σβαρνισμένοι δίνουν τη θέση τους στους απέραντους φρουτώνες. Δίπλα μου ο φίλος μου μονολογεί: όπου κι αν πάγω η Ελλάδα με πληγώνει.

- Τι έχεις τον ρωτάω.
- Στους δικούς μας ελαιώνες τ' αγκάθια και οι θάμνοι είναι ψηλότερα από τα δέντρα, μου απαντά με θλίψη.

Αλήθεια, γιατί σε αντίθεση με μας, οι Ιταλοί συνεχίζουν να φυτεύουν ελιές και να τις οργώνουν μέσα στο καταμεσήμερο; Την ίδια τιμή δεν έχει και γι' αυτούς το λάδι και τις ίδιες επιδοτήσεις δεν εισπράττουν;

ΠΟΜΠΗΙΑ

Η περιήγηση της Πομπηίας είναι γεμάτη εκπλήξεις. Μια ολόκληρη πόλη, που θάφτηκε κάτω από 7 μέτρα ηφαιστειακών υλικών το 79 μ.Χ. κα-

τά την έκρηξη του Βεζούβιου και ανασκάφηκε μετά από 18 αιώνες, ζωντανεύει καθημερινά από χιλιάδες επισκέπτες που κυκλοφορούν στους πλακόστρωτους δρόμους της. Επισκεπτόμαστε τις ταβέρνες της, τα φουρνάρικα, τα αρχοντικά της με τις θαυμάσιες τοιχογραφίες, τα πορνεία και τα μογαζιά της, που μας φαίνονται τόσο κοντινά και τόσο γνώριμα.

Ρώμη: Μπροστά στο Κολοσσαίο

ΡΩΜΗ

Η Ρώμη δικαιώνει τον τίτλο της ως "αιώνιας πόλης". Παντού νιώθεις το βάρος της ιστορίας. Πανταχού παρούσα η σύζευξη του Ελληνικού με το Ρωμαϊκό πολιτισμό. Μια ουρά χιλιομέτρων γύρω

από το Βατικανό από επισκέπτες που ήρθαν από κάθε γωνιά της γης και περιμένουν υπομονετικά να

μπουν στο Βατικανό για να δουν τους καλλιτεχνικούς θησαυρούς του.

Το μέγεθος και το μεγαλείο του Αγίου Πέτρου δε χωρά ούτε στα μάτια μας ούτε στο μυαλό μας.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Η Φλωρεντία παραμένει μια πλούσια και ολοζώντανη μεσαιωνική πόλη, κέντρο του Αναγεννησιακού πολιτισμού. Ολόκληρη η πόλη ένα μουσείο, μια ατέλειωτη πινακοθήκη: παλάτια, εκκλησίες, πλατείες και στοές καταστόλιστες με αγάλματα και τοιχογραφίες.

Μια πόλη αντάξια

Βενετία: Πλατεία Αγ. Μάρκου (φωτό Γ. Γεωργής)

της αρχαίας Αθήνας, με ένα πλήθος από μεγάλους καλλιτέχνες, ποιητές, επιστήμονες και ανθρώπους των γραμμάτων που την λάμπρυναν με τα έργα τους.

BENETIA

Με τη Βενετία τέλειωσε το ταξίδι μας στην ιστορία και στο όνειρο. Η πόλη που βουλιάζει αργά - αργά στα νερά της λιμνοθάλασσας, στο μυχό της Αδριατικής, διατηρεί απρόσβλητη από το χρόνο τη γοητεία της μεγάλης θαλασσινής αρχόντισσας, που κυριάρχησε στη Μεσόγειο για δέκα αιώνες.

Τα παλάτια των αρχόντων χτισμένα στις όχθες του Μεγάλου Καναλιού, η πλατεία στο Ριάλτο με τον Βυζαντινό Άγιο Μάρκο και το ανάκτορο των Δόγηδων, οι χιλιάδες γέφυρες και τα κανάλια που διασχίζουν την πόλη σε μεταφέρουν αιώνες πίσω...

"Κοιμήσου και παρήγγειλα στην Πόλη τα προικιά σου, στη Βενετία τα ρούχα σου και τα διαμαντικά σου!"

Τελευταία επίσκεψη - προσκύνημα, ο Άγιος Γεώργιος, η ελληνική εκκλησία που έχτισαν οι κατατρεγμένοι από τους Τούρκους πρόσφυγες έλληνες το 1561.

Με συγκίνηση διαβάζουμε

την επιγραφή στην πλάκα πάνω από την είσοδο:
"Χριστώ Σωτήρι
και τω αγίω μάρτυρι Γεωργίω
οι μέτοικοι και οι αεί καταίροντες
Ενετίαζε των Ελλήνων,
όπως έχοιεν κατά τα πάτρια τω θεώ θρησκεύειν,
εκ των ενόντων φιλοτιμησάμενοι
το ιερόν ανέθηκαν
ΑΦΞΑ (1561)"

Ένα όμορφο ταξίδι δεν τελειώνει με την επιστροφή στο σπίτι μας, γιατί συνεχίζεται μέσα στην ψυχή μας για πολύ καιρό ακόμα.

Βενετία: Η Γέφυρα των Ελλήνων (φωτό Γ. Γεωργής)

Ανακοίνωση

Όσοι παίρνουν το περιοδικό μας και δεν έχουν πληρώσει τη συνδρομή τους παρακαλούνται να συνεισφέρουν για την έκδοσή του, καταβάλλοντας το ποσό των 3.000 δρχ. (συνδρομή περιοδικού) και 2.000 δρχ. εάν επιθυμούν, για το Σύλλογο (συνδρομή μέλους).

ΤΑ Π.Ε.Π. Β. ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ - ΒΑΤΕΡΩΝ

(δημοσιεύτηκε στα Κυριακάτικα ΑΙΟΛΙΚΑ ΝΕΑ της 21 Οκτωβρίου 2001)

Για άλλη μια φορά έλειψε η φαντασία και η τόλμη, δηλαδή η πολιτική, και επικράτησε η μικροπολιτική στην ιεράρχηση των βασικών αναγκών του νησιού μας και στον προγραμματισμό των έργων, που εντάσσονται στα Π.Ε.Π. Β. Αιγαίου.

Ένα μεγάλο μέρος των πιστώσεων, όσον αφορά τη Λέσβο, διατίθεται - όπως διαβάσαμε στον Τοπικό Τύπο - για έργα εσωτερικής οδοποιίας των Δήμων, αποκατάσταση διατηρητέων κτιρίων, επισκευές ναών και σχολικών κτιρίων, δημοτικών λουτρών, δημιουργία πολιτιστικών κέντρων και πάρκων, ανάπλαση πλατειών και προκυμαίας, κατασκευή δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης Δήμων, αγροτικών δρόμων και περιπατητικών μονοπατιών, για έργα αντιπυρικής προστασίας δασών, για εμβολιασμό πευκοδασών (!) και εξοπλισμό δημοτικού θεάτρου (!) κ.ά.

Δεν παραγνωρίζουμε βέβαια την αναγκαιότητα και των παραπάνω έργων· τα θεωρούμε όμως ήσονος σημασίας και όχι τόσο επείγοντα, όταν το νησί μας έχει ανάγκη από βασικές υποδομές, από έργα ικανά να αντιστρέψουν τη φθίνουσα οικονομική και κοινωνική πορεία, που ακολουθεί εδώ και χρόνια το νησί μας, και τα οποία δεν πρόκειται να πραγματοποιηθούν χωρίς την οικονομική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το νησί μας έχει ανάγκη, κατά τη γνώμη μας, από σύγχρονους οδικούς άξονες, όπως είναι ο κεντρικός (Μυτιλήνη - Καλλονή - Σίγρι) και οι Παραλιακοί Περιφερικοί, που θα αναδεικνύουν τις παραλίες του νησιού μας και θα βγάζουν από την απομόνωση περιοχές, όπως είναι η περιοχή Πλωμαρίου, Πολιχνίτου - Βρίσας, Μεσοτόπου κ.ά.

Χρειάζεται επίσης λιμάνια, μαρίνες, φράγματα και λιμνοδεξαμενές, έργα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, όπως είναι οι βιολογικοί καθαρισμοί, αεροδρόμιο που ν' ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες και εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, παράλληλα προς τα έργα εκμετάλλευσης της αιολικής και γεωθερμικής ενέργειας, που υπάρχει εν αφθονία στο νησί μας.

Για άλλη μια φορά, λοιπόν, αντί να προταχθούν αυτά τα βασικά έργα, που θα υπηρετούσαν τη συνολική ανάπτυξη του νησιού μας, κατακερματίστηκαν οι πιστώσεις του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης σε πολλά και μικρά έργα... "άμεσης κατανάλωσης", τα οποία θα μπορούσαν να γίνουν και με δαπάνες της Νομαρχιακής και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

"Θύμα" αυτής της πολιτικής, για πολλοστή φορά και ο δρόμος Πλωμαρίου - Βατερών, που περιμένει επί ένα ολόκληρο αιώνα τον κατασκευαστή του.

Ο Σύλλογος Βρισαγωτών Αθήνας εδώ και μια πενταετία έχει επανειλημμένα επισημάνει την πρωταρχική σημασία που έχει η κατασκευή ενός Νότιου Οδικού Άξονα για την αναζωογόνηση ολόκληρου του Νότιου τμήματος της Λέσβου. Σε συνεργασία και με τους Συντοπίτικους Συλλόγους Πλωμαρίτων και Πολιχνιατών προσπαθήσαμε να ευαισθητοποιήσουμε τοπικούς Φορείς και Αρχές και να τους πείσουμε για την αναγκαιότητα του έργου.

Η προσπάθειά μας δε βρήκε ανταπόκριση. Έτσι ο δρόμος Πλωμαρίου - Βατερών, φοβόμαστε, θα περιμένει ακόμα... έναν αιώνα!

Ο πρόεδρος του Συλλόγου Βρισαγωτών Αθήνας

ΒΑΣ. ΨΑΡΙΑΝΟΣ

ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ ΕΥΘΥΝΕΣ

του Βασιλη Ψαριανού

(αναδημοσίευση από το περιοδικό της ΟΛΣΑ "Η ΛΕΣΒΟΣ ΜΑΣ", τεύχος 29ο Ιαν.-Μάρτιος 2001)

Η σύγχρονη απάντηση στο πρόβλημα της επικοινωνίας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη ενός τόπου.

Ειδικότερα για τη Λέσβο η θαλάσσια και εναέρια σύνδεσή της με τα άλλα νησιά του Αιγαίου, καθώς και με τα σημαντικότερα λιμάνια της Ηπειρωτικής Ελλάδας (Πειραιά, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Καβάλα) αποτελεί αναγκαίο όρο για την επιβίωσή της.

Στο νησί μας όμως, πέρα από το πρόβλημα της εξωτερικής διασύνδεσης, παραμένει άλυτο, ακόμα και σήμερα, το πρόβλημα της εσωτερικής διασύνδεσης των χωριών του. Το πρόβλημα παρουσιάζεται ιδιαίτερα έντονο στο νότιο τμήμα του νησιού, όπου πολλά χωριά του έχουν καταδικαστεί να ζουν σε απομόνωση από το υπόλοιπο νησί: τα πέντε χωριά του Δήμου Πολιχνίτου συνδέονται με την πρωτεύουσα του νησιού με ένα δρόμο 50 χιλιομέτρων, που ακολουθεί τη χάραξη του ημιονικού δρόμου της Τουρκοκρατίας και αποτελεί μια κουραστική και επικίνδυνη διαδρομή για όσους αναγκάζονται να τον διανύσουν.

Ακόμα και η εξομάλυνσή του στα σημεία Άγιος Δημήτριος και Τσίγκος προσέκρουσε σε τοπικές αντιδράσεις. Εκεί όμως που η κατάσταση αποκτά τριτοκοσμικά χαρακτηριστικά είναι η ενδεπτικοινωνία των χωριών των όμορων Δήμων Πολιχνίτου και Πλωμαρίου: είναι απροσπέλαστα τα μεν από τα δε! Έτσι για να μεταβεί κάποιος τουρίστας ή εμπορευόμενος από τα Βατερά στο Πλωμάρι, που απέχουν μόλις λίγα χιλιόμετρα μεταξύ τους, πρέπει να διανύσει ένα δρόμο 50 και πλέον χιλιομέτρων που διέρχεται από τα χωριά της Γέρας!

Οι πολιτιστικοί Σύλλογοι Αθήνας του Νοτίου Τμήματος της Λέσβου, συνειδητοποιώντας τη σημασία της διάνοιξης ενός παραλιακού δρόμου, που θα συνέδεε όλα τα χωριά της Νότιας Λέσβου στον άξονα από τον Κόλπο Γέρας ως τον Κόλπο Καλλονής και δυτικότερα - με τη σύνδεση του

στομίου του Κόλπου Καλλονής - ως την Ερεσό και το Σίγρι, συνένωσαν τις δυνάμεις τους για να προωθήσουν την κατασκευή του νότιου οδικού άξονα του νησιού μας.

Με δημοσιεύματα στον τοπικό τύπο, με υπομήματα στις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές, με συνεντεύξεις και άλλες εκδηλώσεις προσπάθησαν να ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη και όσους είχαν την ευθύνη για τον προγραμματισμό και την εκτέλεση των έργων υποδομής στο νησί μας.

Ελπίζαμε ότι τουλάχιστον ένα τρήμα απ' αυτόν τον νότιο οδικό άξονα που οραματίζόμαστε, ο δρόμος Πλωμαρίου - Βατερών, θα κατασκευαζόταν "επί των ημερών μας", ότι επιτέλους θα εντασσόταν στα ΠΕΠ Β. Αιγαίου.

Παρθεναγωγείο Βρίσας 19...
(φωτ. αρχ. Ειρ.Σαμίου)

Διαφευστήκαμε, όπως διαφεύδονται επί ένα αιώνα τώρα όσοι πίστεψαν στη διάνοιξη του παραπάνω δρόμου.

(Ο Οικονόμος Τάξης στο βιβλίο του "Συνοπτική Ιστορία και Τοπογραφία της Λέσβου" που εκδόθηκε το 1909 εξήγγειλε: "... συντομότατη τρίωρος μόλις αμαξιτή οδός κατασκευάζεται νυν απότινος εν Πλωμαρίω και Πολυχνίτω, μέλλουσα να συνδέσει την πόλιν του Ποταμού μετά της Βρισιάς και του Πολυχνίτου και αναπτύξει ούτω εμπορικώς τε και κοινωνικώς τα δύο μεγάλα ταύτα της νήσου διαμερίσματα, συνδέουσα αυτά δια της Καλλονής και μετά των μεμακρυσμένων δυτικών χωρίων της νήσου").

Όπως ανακοινώθηκε στον τοπικό τύπο, μετά από ένα αιώνα αναμονής παραμένουμε... σταθερά στο στάδιο της μελέτης του έργου! Στα ΠΕΠ Β. Αιγαίου διατίθεται το "τεράστιο" ποσό των 55 εκατομμυρίων για τη μελέτη της διάνοιξης του δρόμου Πλωμαρίου - Βατερών. Έτσι περί τα μέσα του 21ου αιώνα, τα δισέγγονα των δισέγγονων του Οικονόμου Τάξη υπάρχει πιθανότητα να επισκέπτονται πλέον το Πλωμάρι, μετά το μπάνιο τους στην παραλία των Βατερών, όχι μέσω Γέρας αλλά από τον παραλιακό δρόμο. Τόσον τεραστία πρόοδος θα έχει συντελεστεί στη διάρκεια ενός και ημίσεος αιώνος!

Και ερχόμαστε τώρα στο ζήτημα των ευθυνών μας.

Κατά τη γνώμη μας, η ευθύνη για την όποια εγκατάλειψη του νησιού μας βαραίνει πρωτίστως εμάς του Λεσβίους, τους μονίμως κατοικούντες στο νησί ή στην Αθήνα.

Είμαστε υπεύθυνοι, διότι δεν μπορέσαμε να απεμπλακούμε από τα τοπικιστικά μικροσυμφέροντα και τις μικροπολιτικές σκοπιμότητες, δε μπορέσαμε, πέρα από την εύκολη συνθηματολογία και τον καταγγελτικό λόγο, να διαμορφώσουμε μια συνολική και σύγχρονη πρόταση για την ανάπτυξη του νησιού μας, να ενώσουμε και να αξιοποιήσουμε όλες τις δυνάμεις που διαθέτει η Λέσβος, να εκμεταλλευτούμε τις ευκαιρίες που μας παρουσιάζονται. (Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η "εκμετάλλευση" των Θερμοπηγών Πολυχνίτου και η μεταφορά του εργοστασίου της ΔΕΗ, που κινδυνεύει να εγκατασταθεί σε... πλωτή εξέδρα).

Είμαστε υπεύθυνοι, γιατί τόσο σοβαρά θέματα που έχουν σχέση με το μέλλον του νησιού μας και απαιτούν επιστημονική μελέτη και αξιοποίηση της διεθνούς εμπειρίας εμείς τα αναλύουμε σε... επίπεδο καφενείου.

Είμαστε τέλος υπεύθυνοι για τις επιλογές των προσώπων που κάνουμε και στα οποία εμπιστευόμαστε τις τύχες των Δήμων μας και ολάκερου του νησιού μας.

Ειδικότερα στην περίπτωση του νότιου οδικού άξονα η ευθύνη για τις συνεχείς αναβολές και διαφεύσεις βαρύνει τους Τοπικούς Άρχοντες και τους διάφορους "Φορείς" της περιοχής, οι οποίοι, αν εξαιρέσουμε το σημερινό Δήμαρχο Πλωμαρίου, που έδειξε ενδιαφέρον για το θέμα, αδράνησαν παντελώς, με αποτέλεσμα το θέμα να παραμένει "ανοιχτό" μόνο χάρη στη δραστηριότητα που ανέπτυσσαν οι Σύλλογοι της Αθήνας. Μεγάλη επίσης ευθύνη έχουν οι λεγόμενοι "εγγράμματοι" της περιοχής, που αντιμετώπισαν με παγερή αδιαφορία το θέμα "αθωώνοντας" έτσι κάποιους απλοϊκούς "μαγαζάτορες" του Πλωμαρίου και των Βατερών, που δεν ήθελαν να γίνει ο δρόμος φοβούμενοι μη... χάσουν τους πελάτες τους!

Με τα παραπάνω δεν έχω καμιά πρόθεση να απαλλάξω την Κεντρική Εξουσία από τη γενικότερη ευθύνη που έχει για την αξιολόγηση των αναγκών, τις προτεραιότητες που θέτει και τον τρόπο που κατανέμει τους αναγκαίους πόρους. Η "συνήθης" όμως καταδίκη της Πολιτείας δεν απαλλάσσει όλους εμάς τους Λεσβίους από τις δικές μας ευθύνες. Και τις ευθύνες αυτές δεν μπορούμε να τις αποσείσουμε, όταν υπάρχουν και τόσοι άλλοι που ζουν στην ίδια Επικράτεια, υπάγονται στο ίδιο κοινοτικό καθεστώς, αντιμετωπίζουν τον ίδιο σκληρό ανταγωνισμό στο διεθνές περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης και όμως επιτυγχάνουν εντυπωσιακή πρόοδο για τον τόπο τους και εξασφαλίζουν ένα καλύτερο επίπεδο ζωής για τους κατοίκους της περιοχής τους.

Και για να επιβεβαιώσουμε "του λόγου το αληθές" δε χρειάζεται να αναζητήσουμε τα παραδείγματα πολύ μακριά μας, ας ψάξουμε στα όρια του Νομού μας και θα ανακαλύψουμε τη Λήμνο και τους Λημνιούς της.

"ΤΟ ΠΟΛΙΟΝ" : Για το δρόμο Πλωμαρίου - Βατερών

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πλωμαρίου "ΤΟ ΠΟΛΙΟΝ" από παλιά έχει δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ευαισθησία για το θέμα της κατασκευής του δρόμου Πλωμαρίου - Βατερών.

Όταν πληροφορήθηκε ότι τελικά το παραπάνω έργο δεν εντάσσεται στα Π.Ε.Π. Β. Αιγαίου παρενέβη στο θέμα με ένα τεκμηριωμένο ΥΠΟΜΝΗΜΑ, το οποίο απέστειλε στις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές, καθώς και στον Τοπικό Τύπο της Λέσβου.

Αναδημοσιεύοντας το ΥΠΟΜΝΗΜΑ των αγαπητών φίλων και συμπατριωτών μας τους ευχαριστούμε θερμά για την ευαισθησία τους και την ανυστερόβουλη αγάπη τους για την πρόοδο του γενέθλιου τόπου μας.

14 Ιουνίου 2001-08-22

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Προς: 1. Γεν. Γραμματέα Περιφέρειας Β. Αιγαίου
2. Νομάρχη Λέσβου

**Κοιν.: Γραφείο Υπουργού Αιγαίου
Βουλευτές Λέσβου
Κ.κ. Δημάρχους
Πλωμαρίου
Πολυχνίτου
Αγιάσου**

Με το Υπόμνημά μας αυτό, θα θέλαμε να σας εκφράσουμε τη δυσάρεστη έκπληξη και ταυτόχρονα την έντονη διαμαρτυρία μας για την μη χρηματοδότηση του νότιου οδικού άξονα Πλωμάρι - Μελίντα - Βατερά στα πλαίσια των ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου, όπως πληροφορούμεθα από δημοσιεύματα του ημερήσιου τοπικού τύπου.

Είναι γνωστό ότι οι γεωμορφολογικές ιδιαιτερότητες της περιοχής, αλλά και η ολιγωρία των εκάστοτε υπευθύνων, κρατούν στον 21ο αιώνα σε απομόνωση γειτονικά χωριά και πόλεις της νότιας περιοχής του νησιού μας.

Η αναγκαιότητα αυτού του δρόμου είναι προφανής, γιατί θα δώσει τη δυνατότητα στη διακίνηση των αγαθών και επομένως στην οικονομική και τουριστική ανάπτυξη των χωριών και πόλεων της Νότιας Λέσβου, τα οποία, αν και απέχουν λίγα χιλιόμετρα το ένα από το άλλο, είναι απομονωμένα μεταξύ τους. Δικαιολογημένα λοιπόν, έχει χαρακτηριστεί ως βασική οδική αρτηρία και ως ένα από τα πιο σημαντικά αναπτυξιακά έργα ολόκληρου του νησιού μας. Αν ανατρέξουμε μάλιστα στο παρελθόν, θα διαπιστώσουμε ότι ήδη από τις αρχές του αιώνα που πέρασε και πριν ακόμη από την απελευθέρωση του νησιού μας, είχε κατανοηθεί η αναγκαιότητα της δημιουργίας αυτού του οδικού άξονα, οπότε και είχε αρχίσει η διάνοιξη του με τα "πρωτόγονα" τεχνικά μέσα, που διέθετε τότε ο άνθρωπος. Στη συνέχεια, το 1932 - 1933, θα συνεχιστεί η διάνοιξή του, ενώ το 1964 - 1965 θα γίνουν μελέτες για τη χάραξη του από τη Γέρα έως τη Δρώτα. Επί δικτατορίας ξεχνιέται εντελώς, ενώ αμέσως μετά από την μεταπολίτευση η ΤΕΔΚ, με πρόεδρό της τον αείμνηστο Απόστολο Αποστόλου, αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα του και το υποβάλει στον τότε πρωθυπουργό ως ένα από τα τέσσερα πρώτα έργα ανάπτυξης του νησιού. Ακολούθως, το 1983 εντάσσεται στο 5ετές Αναπτυξιακό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ και γίνεται νόμος του κράτους, το 1984 αρχίζει η διάνοιξή του από τη ΜΟΜΑ, το 1987 περιλαμβάνεται στα ΜΟΠ, "παγώνει" το 1992 - 1993 και το 1994 εντάσσεται στα ΠΕΠ Β. Αιγαίου, στα πλαίσια του Β' Κοινοτικού Πλαισίου.

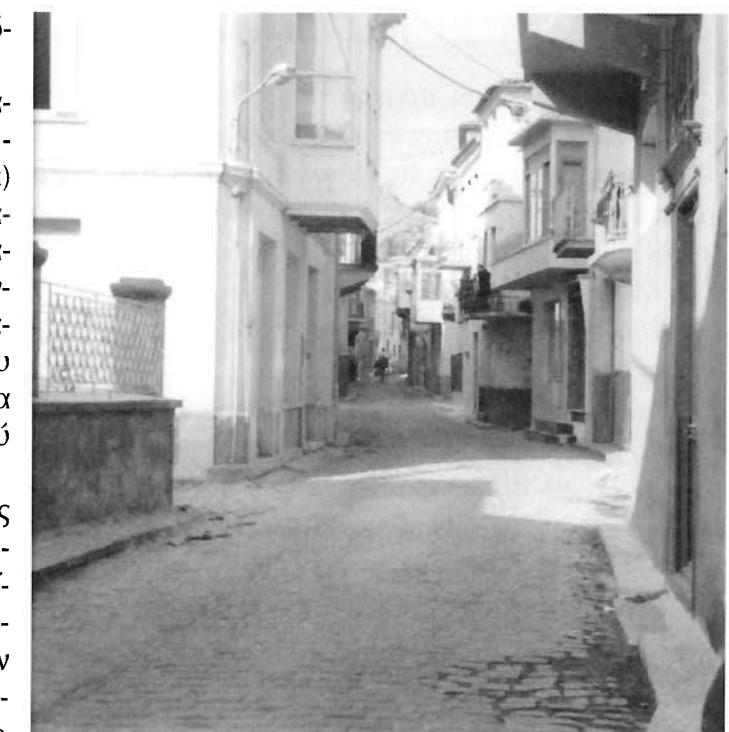
Πώς λοιπόν ο δρόμος αυτός να μην έχει χαρακτηριστεί ως "γεφύρι της Άρτας", "έργο φάντασμα",

και "παράδειγμα ασυνέπειας, όχι μόνο λόγων αλλά αποφάσεων και πράξεων";

Τελικά, φθάσαμε στον 21ο αιώνα και διαφαίνονται σοβαροί κίνδυνοι (θέλουμε να πιστεύουμε ότι δεν ισχύουν όσα διαβάσαμε) για τη μη χρηματοδότησή του. Απορίας άξιον είναι ότι ενώ το Υπουργείο Αιγαίου καταβάλλει σοβαρές προσπάθειες για την ενδοεπικοινωνία των νησιών του Αιγαίου, εξακολουθούν και σήμερα χωριά και πόλεις του νησιού μας, που απέχουν μόλις 10 χλμ., να μην μπορούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους.

Δεν γνωρίζουμε ποια ήταν τα αίτια της μη ένταξης αυτού του έργου στα χρηματοδοτούμενα προγράμματα. Αυτό που γνωρίζουμε είναι ότι είναι ένα από τα πιο αναπτυξιακά έργα όχι μόνο για το Πλωμάρι, τον Πολυχνίτο, τη Βρίσα, το Παλαιοχώρι, το Νεοχώρι, την Αγιάσο, αλλά και για ολόκληρο το νησί. Εξάλλου είναι γνωστό ότι το οδικό δίκτυο της ορεινής περιοχής Πλωμαρίου και των άλλων νότιων χωριών βρίσκεται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με άλλες περιοχές της Λέσβου.

Για τους παραπάνω λόγους - ενώνοντας και τη δική μας φωνή με τους κατοίκους της περιοχής μας - παρακαλούμε να ληφθούν σοβαρά υπ' όψη όσα σας εκθέσαμε και να συμπεριληφθεί στις άμεσες προτεραιότητες δράσης σας η πραγματοποίηση ενός τόσο σοβαρού έργου, έργου ζωής -θα λέγαμε- για τη νότια Λέσβο, βασισμένο πάνω σε σοβαρές μελέτες, με τις οποίες, από το ένα μέρος θα εξυπηρετούνται οι ανάγκες του πληθυσμού της περιοχής και από το άλλο θα είνοι εξασφαλισμένος και εγγυημένος ο σεβασμός προ το όμορφο φυσικό περιβάλλον του ακριτικού νησιού μας.

Σοκάκι στο Πλωμάρι (φωτό Β.Ψ.)

Η Πρόεδρος

Μ. Βαρτή - Ματαρόγκα

Ο Γραμματέας

Γιάννης Κουτσουρίδης

Ανακοίνωση

Μαθήματα τοπικών παραδοσιακών χωρών παραδίδονται από ειδικό δάσκαλο στην αίθουσα Πολιχνιατών (Μαυρομιχάλη 147, Τηλ./FAX 010 64.59.687).

Τα μαθήματα παραδίδονται κάθε Τετάρτη 19:30 - 21:00

Όσοι επιθυμούν να γνωρίσουν τη μουσική και χορευτική παράδοσή μας και είναι ηλικίας από 8 ετών και άνω, μπορούν να απευθύνονται στα τηλέφωνα

010 52 25 043 και 010 52 27 583

κ. Γ. Χατζόγλου

Η συνεργασία μας με το ΣΥΛΛΟΓΟ ΒΡΙΣΑΣ

Στις 26 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε συνάντηση του νεοεκλεγέντος Συμβουλίου του Συλλόγου Βρίσας με το μέλος και εκπρόσωπο του Συλλόγου Βρισαγωτών Αθήνας Γιώργο Γεωργή, στην οποία συζητήθηκαν θέματα που ενδιαφέρουν τους δύο Συλλόγους όπως:

- 1) Εύρεση στέγης για το Λαογραφικό Μουσείο Βρίσας και τη Βιβλιοθήκη Κ. Τσέλεκα.
- 2) Ανέγερση ναού στην περιοχή Βατερών.
- 3) Ετήσιος χορός Βρισαγωτών στον Πλάτανο.
- 4) Διαμόρφωση χώρου στην περιοχή "Πλατάνια" για την πραγματοποίηση διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- 5) Σύσφιξη σχέσεων μεταξύ των δύο Συλλόγων

και ειλικρινής συνεργασία.

6) Καταμερισμός ευθυνών και οικονομικού κόστους για τα έργα που σχεδιάζονται από τους δύο Συλλόγους.

Τα παραπάνω βέβαια θέματα θα χρειαστούν περαιτέρω επεξεργασία και συζήτηση μεταξύ των δύο Συλλόγων, γι' αυτό ο Σύλλογος μας προτίνει την οργάνωση μιας σύσκεψης με την ολομέλεια των δύο Συλλόγων, όπου θα παρουσιαστούν αναλυτικά όλα τα θέματα που απασχολούν τους Συλλόγους μας και θα τεθούν οι βάσεις μιας στενότερης και αποδοτικότερης συνεργασίας μεταξύ των δύο Συλλόγων.

Πρόταση για κοινή σύσκεψη των δύο Συλλόγων

Σύλλογος Βρισαγωτών Αθήνας

Αθήνα 26/9/2001

Εξωραϊστικό & εκπολιτιστικό
Σύλλογο ΒΡΙΣΑΣ
ΒΡΙΣΑ

Αγαπητοί μας φίλοι και συγχωριανοί,

Στη συνεδρίαση του Δ.Σ. του Συλλόγου μας που έγινε στις 13/9/2001 ενημερωθήκαμε από τα μέλη μας, που βρέθηκαν το καλοκαίρι στο χωριό, για όλα τα θέματα που απασχόλησαν τους δύο Συλλόγους μας, όπως ήταν το θέμα της "έξωσής" σας από το γραφείο της Αγροτολέσχης (για το θέμα αυτό πήραμε και αντίγραφο της επιστολής σας προς το Δήμαρχο), για την αποτυχία πραγματοποίησης του κοινού χορού τον Αύγουστο, καθώς και για τα θέματα που συζητήσατε στη σύσκεψη της 26/8/2001 με τον εκπρόσωπο του Συλλόγου μας και μέλος του Δ.Σ. κ. Γιώργο Γεωργή.

A. Όσον αφορά το θέμα της "έξωσής" σας, πιστεύουμε ότι αυτό εντάσσεται σ' ένα γενικότερο σχέδιο διάλυσης του Συλλόγου σας και γι' αυτό θεωρούμε απόλυτα δικαιολογημένη την έντονη αντίδρασή σας.

Από την πλευρά μας στειλαμείς ήδη τη δική μας διαμαρτυρία στον Δήμαρχο Πολυχνίτου, την οποία και σας κοινοποιήσαμε, και μέσω του Περιοδικού μας, το οποίο θα κυκλοφορήσει μέχρι τα Χριστούγεννα, θα ενημερώσουμε για το θέμα τα μέλη μας και τους αναγνώστες μας. Επίσης είμαστε στη διάθεσή σας για να βοηθήσουμε με όποιο άλλο τρόπο κρίνετε σκόπιμο, προκειμένου να ανατραπούν τα κακόβουλα σχέδια εναντίον του Συλλόγου σας.

B. Όσον αφορά την μη πραγματοποίηση του "κοινού χορού των Βρισαγωτών" τον Αύγουστο. Ειλικρινά δεν καταλάβαμε τι έφταιξε. Ακούστηκαν διάφορα για κούραση, για απογοήτευση, για άνιση κατανομή ευθυνών και εργασίας, καθώς και για αντιδράσεις ορισμένων καταστηματαρχών στον Πλάτανο.

Και όλα αυτά μετά την περσινή ευφορία όλων μας ότι κερδήθηκε η ψυχική ενότητα, ότι καρποφόρησε η προσπάθεια να κλείσουν κάποια "χάσματα" του παρελθόντος, που άνοιξαν αποχέις χειρισμοί ή δηλώσεις και ότι επιτέλους μπορούμε να προχωρήσουμε σε κοινές δράσεις.

Επειδή πιστεύουμε ότι ο "κοινός χορός των Βρισαγωτών" δεν είναι απλώς μια ψυχογαγική εκδήλωση, αλλά ότι σηματοδοτεί την ταυτότητα σκέψεων και συναισθημάτων όλων μας, μονίμων κατοίκων του χωριού και Βρισαγωτών της διασποράς, ότι ενδυναμώνει τους δεσμούς μας και εξασφαλίζει το απαραίτητο έδαφος και κλίμα για τη συνένωση των δυνάμεών μας (απαραίτητη στις σύγχρονες συνθήκες) στην προσπάθεια ν' αντιμετωπιστούν τα προβλήματα της περιοχής του χωριού μας, κρίνουμε ότι έχει πρωταρχική σημασία η συμφωνία μας στις αρχές εκείνες που διασφαλίζουν μια σταθερή και αρμονική συνεργασία.

Ειδικότερα για το θέμα του χορού μια πρώτη και γενική τοποθέτισή μας είναι ότι πρέπει να καθορισθούν:

- 1) σταθερή ημερομηνία πραγματοποίησής του (16 Αυγούστου);
- 2) μόνιμος χώρος
- 3) ολοκληρωμένο και λεπτομερές πρόγραμμα
- 4) οι ευθύνες και η προσφορά έργου (ή συμμετοχή σε χρήμα) που αντιστοιχεί σε κάθε Σύλλογο, που μετέχει στην οργάνωση του χορού.

Βρισαγώτισσες: (1938)
Μυρσίνη Γ. Παράκοιλα Ελένη Ε. Μπαλλή
(φωτ. αρχ. Ειρ.Σαμίου)

Γ. Για το θέμα του χορού, όπως και για τα άλλα θέματα που θίγηκαν στη σύσκεψη της 26/8, θα χρειαστεί πληρέστερη επεξεργασία και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ μας (ορισμένα θέματα απαιτούν και υπολογισμό κόστους, ανεύρεση πηγών χρηματοδότησης κ.ά.)

Για όλα τα παραπάνω θέματα, τα οποία πολύ γενικά θίξαμε, θα αναμένουμε και τις δικές σας θέσεις, τις οποίες ευχαρίστως θα συζητούσαμε σε μια κοινή σύσκεψη των Συλλόγων μας.

Τελειώνοντας τη σύντομη επικοινωνία μας θα θέλαμε και πάλι να σας διαβεβαιώσουμε ότι από την πλευρά μας υπάρχει ειλικρινής διάθεση συνεργασίας, γιατί πιστεύουμε ότι αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον των δυο Συλλόγων αλλά προπαντός τα συμφέροντα του χωριού μας.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Για το Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος

Β. Ψαριανός

Σημ. Οι στήλες του περιοδικού μας είναι πάντα στη διάθεσή σας καθώς και το τηλέφωνο & Fax (6540808) για την επικοινωνία μας.

Οι συντοπίτικοι Σύλλογοι

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΑΣΙΟΥ

Πριν από πολλές δεκαετίες ονειρεύτηκα την ίδρυση ενός Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου Ακρασίου. Αρχισα να συγκεντρώνω πολύτιμο υλικό, κατάλογο του οποίου δημοσιεύω στο βιβλίο μου «ΑΚΡΑΣΙ, Τόμος Β'».

Υστέρα από προστάθμειες εδέχεσε να συμπεριληφθεί σε κάπιο πρόγραμμα. Δηλ. οι δυο αίθουσες του Δημοτικού Σχολείου Ακρασίου (που δεν λειτουργεί εδώ και 18 χρόνια) να μετατραπούν, η μεν μία σε Μουσείο, η δε άλλη σε αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων. Και έτσι άρχισαν οι εργασίες, πριν τρία χρόνια περίπου. Όσο όμως περνώνεις ο καιρός τόσο αραίωναν και την επίσκεψή τους τα συνεργεία στο Ακράσι. Μέχρις ότου εφέτος έγιναν σπάνια.

Είμαι στο Ακράσι από το Μάιο και παρακολουθώ. Ενα συνεργείο έρχεται μια φορά περίπου το μήνα, ψευτοεργάζεται λίγες ώρες και φεύγει. Ετσι μ' αυτό τον ρυθμό δεν πρόκειται να τελειώσει ποτέ.

Με το δημοσίευμά μου τούτο, θέλω να εκφράσω την αγωνία μου προς κάθε αρμόδιο και να τονίσω τα εξής:

Πρέπει να επισπευσθεί η ολοκλήρωση της αίθουσας του Μουσείου γιατί οι καιροί ου μενετοί.

Ηδη είμαι 74 χρονώ με προβλήματα υγείας και μετά από ειμένα τί θα γίνει; Το υλικό το έχω διαφυλάξει σε αποθήκες και κατώγια στο χωριό. Την προέλευση και χρήση των αντικειμένων τη γνωρίζω πολύ καλά μόνο εγώ και επειδή έχω το μεράκι του Μουσείου, επιθυμώ τώρα που ζω, να τακτοποιηθούν όλα αυτά τα εκθέματα με την επίβλεψή μου.

Φοβούμαι ότι μετά από μένα ίσως όλο το υλικό που βρίσκεται στην κατοχή μου, διασκορπιστεί.

Ας μη θεωρηθούν τα ανωτέρω εγωιστικά ή διάθεση προβολής. Είναι έκφραση αγωνίας.

Με εκκλήσεις μου, έχει διαθέσει ο δικηγόρος Δημήτριος Γεωργ. Καλδής δυόμισι εκατομμύρια γι' αυτό το σκοπό. Βρίσκονται δε αυτά τα λεφτά κατατεθειμένα στο Δήμο Πλωμαρίου εδώ και δυο χρόνια. Άλλα λεφτά για τον ίδιο σκοπό βρίσκονται στο Ταμείο του Πολιτιστικού Συλλόγου των απανταχού Ακρασιωτών «Ο Πλάτανος».

Ηδη αρκετοί δωρητές από τους παραπάνω μου εκφράζουν την ανησυχία τους για την τύχη της δωρεάς τους.

Για τους ανωτέρω λόγους, λοιπόν, αγωνιώ και παρακαλώ όλους τους αρμόδιους να βοηθήσουν να τελειώσει αυτό το έργο, το συντομότερο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΕΛΗΣ

ΕΥΡΩ

(συνέχεια από Τευχ. 29)
του Γιώργου Τσάτσου

Από την 1η Ιανουαρίου 2002 θα αρχίσει η κυκλοφορία των χαρτονομισμάτων και κερμάτων Ευρώ παράλληλα με την δραχμή, η οποία θα εξακολουθεί να αποτελεί νόμιμο χρήμα έως και 28/2/2002.

Γεωλογικό Μουσείο Πολιχνίτου

Ενας ακόμα ενδιαφέρον πόλος για κάθε επισκέπτη του χωριού μας, προσετέθη με τα εγκαίνια της αίθουσας του Μουσείου Πετρωμάτων, που έγιναν στις 10 Αυγούστου. Με την παρουσία του Αντιδημάρχου και Ευστ. Πάντα και πολλών Πολιχνιτών, εγκαινιάσθηκε η αίθουσα που φιλοξενεί κυρίως τα πετρώματα της περιοχής μας αλλά κι από το υπόλοιπο υπόσι.

Η τιμπτική αφιέρωση της Αίθουσας στον συγχωριανό μας καρδιοχειρουργό Στρατή Παπακό πάντα εδάχιστη αναγνώριση της προσφοράς του, γι' αυτόν τον γνήσιο Πολιχνιτό, που μαζί με την βιολόγο και Μάρκου Hecht είναι οι συντελεστές της επιτυχίας.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η μελλοντική προβολή αυτού του δημιουργήματος μέσω φυλλαδίων και Μ.Μ.Ε. θα είναι ανάλογη, ώστε μαζί με το Λαογραφικό Μουσείο μας να καθιερωθούν ως τα πλέον αξιοθέατα του Πολιχνίτου.

Από την 1/1/2002 όλες οι αποδοχές (μισθοί, συντάξεις κ.λ.π.), θα καταβάλλονται σε Euro. Επίσης όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί (αποταμιεύσεις, δάνεια, οφειλές κ.λ.π.) θα μετατραπούν σε Euro (με βάση την Ισοτιμία 1 Euro = 340,75 δρχ.). Χωρίς να αλλάξει η αγοραστική τους αξία

ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΕΥΡΩ

Τα χαρτονομίσματα Ευρώ θα εκδοθούν σε αξίες των 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 Ευρώ. Οι δυο όφεις τους θα είναι κοινές για όλες τις χώρες που συμμετέχουν στην ζώνη του Ευρώ.

ΚΕΡΜΑΤΑ ΕΥΡΩ

Το 1 Ευρώ υποδιαιρείται σε 100 λεπτά (cent). Τα κέρματα θα εκδοθούν σε αξίες των 1, 2, 5, 10, 20, 50 λεπτών και 1 και 2 Ευρώ. Η μια όψη των κερμάτων θα είναι κοινή για όλα τα κράτη - μέλη της Ζώνης του Ευρώ και στην άλλη όψη θα απεικονίζονται εθνικές παραστάσεις κάθε χώρας. Τα κέρματα Ευρώ θα μπορούν να χρησιμοποιούνται και στα 12 κράτη - μέλη ανεξαρτήτως της παράστασης που φέρει η εθνική τους όψη.

Από 1η Μαρτίου 2002 τα χαρτονομίσματα δραχμών θα ανταλλάσσονται με Ευρώ στην Τράπεζα της Ελλάδος για 10 έτη (έως 1η Μαρτίου 2012).

Τα κέρματα δραχμών θα ανταλλάσσονται με Ευρώ στην Τράπεζα της Ελλάδας και στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) για 2 έτη (έως την 1η Μαρτίου 2004).

Χειμώνας
στα Βατερά

Φωτό Β.Ψ.

Διόρθωση:

Στο Τεύχος 29 έγινε λάθος στην τοποθέτηση των Πέτρινων Σπιτιών:
Το Πέτρινο τη σελίδας 11 βρίσκεται στο Ακκλησίδι απέναντι στην εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής και της σελίδας 19 στο Λαγκάδι της εκκλησιάς.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

Αιτήματα προς τη δημοτική αρχή Πολιχνίτου

Μετά τη Γενική Συνέλευση του Συλλόγου μας ενημερώσαμε το Δήμαρχο Πολιχνίτου σχετικά με τις αποφάσεις της Συνέλευσης και υποβάλλαμε τα αιτήματά μας

Αθήνα 07/02/2001

Δήμαρχο Πολυχνίτου

Κ. Ευστράτιο Γιαννέλη
ΠΟΛΥΧΝΙΤΟ

Κύριε Δήμαρχε,

Κατά πρώτον σαν ευχαριστούμε και ανταποδίδουμε τις ευχές σας για χρόνια πολλά και ευτυχισμένο το νέο έτος.

Πληροφορηθήκαμε από το Λεσβιακό Τύπο ότι πραγματοποιήθηκαν στο χωριό μας τα έργα ηλεκτροφωτισμού της παραλίας των Βατερών και της εγκατάστασης κεντρικής θέρμανσης στο Δημοτικό Σχολείο. Και οικόμα ότι ολοκληρώθηκαν οι μελέτες : για την ασφαλτόστρωση του δρόμου Βατερών - Αγίου Φωκά, την αντικατάσταση του εξωτερικού δικτύου ύδρευσης της Βρίσας, την πλακόστρωση του Δημ. Διαμερίσματος Βρίσας και την τοιμεντόστρωση δρόμων των Βατερών.

Επίσης μάθαμε ότι έχετε υποβάλει πρόταση για να ενταχθεί στο πρόγραμμα Interreg III η δημιουργία Πρότυπου Κέντρου Έρευνας - Πολιτισμού και Εκπαίδευσης στην περιοχή μας, όπου θα φιλοξενηθεί και η Συλλογή Φυσικής Ιστορίας Βρίσας. Και τέλος ότι το αίτημά μας για την αγορά της οικίας Π. Καραμάνου, που θα δώσει λύση στο πρόβλημα στέγασης του Λαογραφικού Μουσείου Βρίσας, βρίσκεται σε καλό δρόμο.

Για όλα αυτά εκφράζουμε την ευαρέσκειά μας και ευχόμαστε την ταχεία ολοκλήρωση των έργων που έχουν προγραμματισθεί.

Με την ευκαιρία αυτής της επικοινωνίας μας και παίρνοντας αφορμή από την παραπάνω πρωτοβουλία σας να εντάξετε στο πρόγραμμα Interreg III τη δημιουργία του Πρότυπου Κέντρου, επανερχόμαστε σε ένα παλιό αίτημά μας, να αξιοποιηθεί κατά το πρότυπο του Πολυκέντρου Πολυχνίτου και το εγκαταλειμμένο δεύτερο ελαιοτριβείο της Βρίσας με την ένταξη του έργου στα προγράμματα Interreg III. Στο παλιό αυτό εργοστάσιο θα μπορούσαν να δημιουργηθούν οι αναγκαίες για το χωριό μας αιθουσες πολιτιστικών εκδηλώσεων και συνελεύσεων, καθώς και μουσειακός χώρος της τεχνικής του περασμένου αιώνα.

Τελειώνοντας σας κοινοποιούμε με το επισυναπτόμενο έγγραφό μας τις αποφάσεις της Γεν. Συνέλευσης του Συλλόγου μας που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 4/2/2001, οι οποίες αναφέρονται στη φημολογούμενη μεταφορά των Αποθηκών υγρών καυσίμων Μαμιδάκη στη θέση ΠΛΑΚΕΣ ΠΟΛΥΧΝΙΤΟΥ, και παρακαλούμε να έχουμε από εσάς μια επίσημη έγκυρη πληροφόρηση σχετικά με το παραπάνω θέμα, προκειμένου να ενημερώσουμε με τη σειρά μας τα μέλη του Συλλόγου μας.

Με εκτίμηση
Για το Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΨΑΡΙΑΝΟΣ ΒΑΣ.

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΤΣΑΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓ.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

Αφού αναμείναμε μάταια την απάντηση του δημάρχου Πολιχνίτου κ. Ευστρ. Γιανέλλη στην επιστολή - ΦΑΞ, που του στείλαμε από τον Φεβρουάριο 2001, σχετικά με τη φημολογούμενη μετεγκατάσταση των αποθηκών υγρών καυσίμων ΜΑΜΙΔΑΚΗ στη θέση ΠΛΑΚΕΣ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ, τον περασμένο Αύγουστο ο Γεν. Γραμματέας του Συλλόγου μας κ. Γ. Τσάτσος επισκέφθηκε τον κ. Δήμαρχο στο Γραφείο του, όπου μεταξύ άλλων αναφέρθηκε και στο θέμα ΜΑΜΙΔΑΚΗ.

Ο κ. Γιανέλλης επιβεβαίωσε τους φόβου μας για τη μετεγκατάσταση των παραπάνω Αποθηκών. Δήλωσε ότι υπάρχει πράγματι πρόταση του Δήμου Πολιχνίτου και ότι η μετεγκατάσταση θα γίνει μετά από σύμφωνη περιβαλλοντολογική

μελέτη και ότι θα έχει... θετικά αποτελέσματα για την περιοχή του Δήμου Πολιχνίτου!

Μετά απ' αυτή την "ομολογία" του δηλώθηκε ότι οι περιβαλλοντολογικές μελέτες, όπως "κατασκευάζονται" δεν μπορούν να διασφαλίσουν την περιοχή μας από μια οικολογική καταστροφή και ότι εμείς ως Βρισαγώτες θα προσβάλλουμε στο Συμβούλιο Επικρατείας μια τέτοια απόφαση.

Στη συνέχεια ο Σύλλογός μας προχώρησε στη δημοσιοποίηση των αποφάσεων της Γεν. Συνέλευσης του Συλλόγου μας (ΑΙΟΛΙΚΑ ΝΕΑ 23/9/2001) και κάλεσε όλους τους υπεύθυνους να συνειδητοποιήσουν τις τεράστιες ευθύνες που αναλαμβάνουν αποφασίζοντας ερήμην των κατοίκων της περιοχής μας για ένα τόσο σοβαρό θέμα.

ΣΕ ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΑ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗ ΒΡΙΣΑ

Από το Δήμαρχο Πολιχνίτου δεν πήραμε καμιά απάντηση ούτε στο αίτημα που υποβάλαμε για αξιοποίηση του παλιού ελαιοτριβείου του χωριού μας.

Όπως, επίσης, πληροφορούμαστε, και όλα τα έργα που αφορούν το χωριό μας και για τα οποία είχαν ολοκληρωθεί οι μελέτες, παραμένουν ακόμα... στα χαρτιά.

Ανανίδα: Η πλησιέστερη προς τις Πλάκες Πολιχνίτου παραλία της Βρίσας

Νέα Αντιδικία της Δημοτικής Αρχής Πολιχνίτου με τους Βρισαγώτες

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ**

Πολιχνίτος 09/07/2001

Αριθ. Πρωτ. - 2861

ΠΡΟΣ

Τον Επιμορφωτικό και Εξωραιιστικό
Σύλλογο Βρίσας
«Ο Άγιος Κωνσταντίνος»
ΒΡΙΣΑ

Επειδή το Γραφείο κάτω απ' την Αγροτολέσχη Βρίσας, που χρησιμοποιείτε για τις .
ανάγκες του Συλλόγου σας, πρόκειται να χρησιμοποιηθεί άμεσα απ' τις υπηρεσίες του
Πανεπιστημίου Αθηνών, παρακαλούμε να το κενώσετε το δυνατόν συντομότερο.

ΕΞΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΒΡΙΣΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ

Από τον Εξωραιϊστικό και Εκπολιτιστικό Σύλλογο Βρίσας πήραμε το παρακάτω έγγραφο που απευθύνεται στο Δήμαρχο Πολυχνίτου το οποίο και δημοσιεύουμε:

**ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΡΙΣΑΣ**

Με αφορμή το έγγραφο του Δημάρχου, αντίγραφο του οποίου σας επισυνάπτουμε, το νεοεκλεγ-
μένο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας, στη συνεδρίασή του της 23/07/01, απεφάσισε μεταξύ
άλλων να απαντήσει στον κ. Δήμαρχο και να ενημερώσει παράλληλα και εσάς επί του θέματος που προέκυψε ευελπιστώντας να έχει την άποψή σας πάνω σ' αυτό.

κ. Δήμαρχε

Πήραμε το τελεσίγραφό σας με το οποίο μας ζητάτε να εγκαταλείψουμε τη μικρή αίθουσα της Α-

γροτολέσχης, την οποία χρησιμοποιούμε ως γραφείο και αποθήκη του Συλλόγου μας, επειδή όπως ισχυρίζεστε την θέλει επειγόντως το Πανεπιστήμιο Αθηνών στο οποίο έχετε παραχωρήσει ολόκληρο το κτίριο.

Επειδή αυτή είναι η δεύτερη έξωση που κάνετε στο Σύλλογό μας (στην πρώτη μας βγάλατε από το παλιό δημοτικό σχολείο για τις ανάγκες πάλι του Πανεπιστημίου), επειδή κ. Δήμαρχε δεν γνωρίζετε πολλά πράγματα για το χωριό μας και επειδή κατά συνήθειά σας δεν συζητάτε με τους τοπικούς φορείς πρώτα και μετά να αποφασίσετε, επιτρέψτε μας να σας κάνουμε μια ενημέρωση για δυο σχετικά μεταξύ τους θέματα πριν σας απαντήσουμε στον κύριο ζητούμενό σας.

Το κτίριο του παλιού Παρθεναγωγείου, από το οποίο με ψεύτικες υποσχέσεις μας βγάλατε για πρώτη φορά και το οποίο είχε χτιστεί με δωρεές Βρισαγωτών στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, όταν το εγκατέλειψε ο στρατός που ήταν ο τελευταίος χρήστης του (γύρω στο 1980) ήταν σε αξιοθήηντη κατάσταση. Από την οροφή έμπαζε νερά, τα ξύλινα πατώματα ήταν σάπια, εξώφυλλα στα παράθυρα δεν υπήρχαν, τα τζάμια ήταν σπασμένα, οι σοβάδες ήταν πεσμένοι και γενικά η κατάσταση ήταν τραγική.

Τότε ο αείμνηστος Βρισαγώτης δάσκαλος Κώστας Τσέλεκας, ο αγνός εκείνος άνθρωπος, χωρίς δημόσιες σχέσεις, χωρίς διάθεση αυτοπροβολής αλλά με αστείρευτη και πραγματική αγάπη προς το χωριό του, με δικά του χρήματα έφτιαξε το μεγαλύτερο τμήμα της στέγης και τη μια από τις δυο μεγάλες αίθουσές του για να στεγάσει την ανεκτίμητη βιβλιοθήκη του, την οποία μας εμπιστεύτηκε να διαχειρίζομαστε για την ακόμα μεγαλύτερη πνευματική ανάδειξη του χωριού μας.

Ήταν η ανιδιοτελής προσφορά του πνευματικού αυτού ανθρώπου - που πολλά άλλα ακόμα πρόσφερε στον τόπο του - που μας ενεργοποίησε ως Σύλλογο και αρχίσαμε την προσπάθεια της ανακαίνισης ολόκληρου του κτιρίου. Με τη συνδρομή της Κοινότητάς μας - η οποία, άσχετα με τα πρόσωπα που κάθε φορά διαχειρίζονταν τις υποθέσεις της, πονούσε αυτό το χωριό και προσπαθούσε γι' αυτό χωρίς προσωπικούς εγωισμούς και στείρους αποκλεισμούς - αρχίσαμε μια υπερπροσπάθεια να βρεθούν χρήματα - ο αείμνηστος Κώστας Γεωργακής έδωσε τα χρήματα για την ανακαίνιση της δεύτερης αίθουσας - και με πολύ προσωπική δουλειά μελών και φίλων του Συλλόγου μας νοικοκυρέψαμε το χώρο. Να είστε σίγουρος κ. Δήμαρχε ότι φάγαμε πολύ σκόνη και χύσαμε πολύ ιδρώτα για να γίνει αυτό. Και στον ανακαινισμένο χώρο στεγάσαμε τη λαογραφική συλλογή του Συλλόγου μας, την πρώτη στην περιοχή μας. Αν ρωτήσετε τους πρωτεργάτες, όπως την κ. Φεργαδιώτου, που έστησαν αργότερα την αντίστοιχη συλλογή στον Πολυχνίτο, θα σας πουν για το μέγεθος της προσπάθειας που χρειάζεται για να υλοποιηθούν τέτοια οράματα.

Τότε εμφανίζεται η υπόθεση της Συλλογής Φυσικής Ιστορίας του χωριού μας και η ανάγκη εξεύρεσης χώρου για τη στέγασή της.

Και για να μη θεωρηθεί ότι υπάρχει η παραμικρή εναντίωση του Συλλόγου μας στην υπόθεση αυτή καλό είναι να σας ενημερώσουμε και γι' αυτό το δεύτερο θέμα.

Να είστε σίγουρος κ. Δήμαρχε ότι για να στηθεί αυτή η Συλλογή στα πρώτα της βήματα - τότε που δεν υπήρχε φράγκο - δεν έφταναν μόνο οι δημόσιες σχέσεις και οι ατέλειωτες δηλώσεις. Χρειάζονταν και διάθεση προσφοράς και δουλειάς. Και αυτή τη διάθεση την επέδειξαν πάρα πολλοί χωριανοί μας, με πρωτοπόρο το Σύλλογό μας, χωρίς καμιά προσμονή ανταπόδοσης ή προσωπικής προβολής.

Παραχωρήσαμε αμέσως σε συνεννόηση με την Κοινότητα τις δυο κύριες αίθουσες για τη στέγαση της Συλλογής Φυσικής Ιστορίας στριμώχνοντας τη Βιβλιοθήκη του Δάσκαλου στον διάδρομο - όχι χωρίς κάποιες ενοχές - και τη λαογραφική μας Συλλογή στις πίσω μικρές αίθουσες και στο υπόγειο. Τότε μας παραχωρήθηκε από την Κοινότητα η μικρή αίθουσα της Αγροτολέσχης για να στεγάσουμε δυο πράγματα που είχαμε σας Σύλλογος και που δεν χωρούσαν πια εκεί. Άλλο χαμαλίκι εδώ κ. Δήμαρχε να δεις. Άλλα όλα χαλάλι γιατί πιστεύαμε στην υπόθεση αυτή των ευρημάτων. Των ευρημάτων, που αν εξαίρεσις κάποια που έφερε από την Αθήνα το Πανεπιστήμιο και όσα ανακαλύφθηκαν από τις

μετέπειτα ανασκαφές, τα πρόσεφρες ΟΛΑ ο απλός κόσμος και κανένα ο οποιοσδήποτε άλλος. Και στους επιστήμονες Έλληνες και ξένους που έκαναν τις ανασκαφές δείξαμε με κάθε τρόπο και προπαντός με τη βοήθειά μας στο έργο τους, την εκτίμηση και την ευγνωμοσύνη μας για την προσφορά τους στον τόπο μας.

Όλα αυτά δεν τα γράφουμε για να περιαυτολογήσουμε ή για να μας πείτε μπράβο. Τα γράφουμε για να καταλάβετε και εσείς το πώς και γιατί είμασταν σαν σύλλογος μέσα στο κτίριο αυτό.

Στην πρότασή σας να εγκαταλείψουμε το κτίριο του Παρθεναγωγείου για να αποδοθεί ολόκληρο στο Πανεπιστήμιο με την υπόσχεση ότι θα μας εξασφαλίζετε χώρο για τη Βιβλιοθήκη - την ανεκτίμητη, τονίζουμε, σε περιεχόμενο - και για τη Λαογραφική μας Συλλογή, παρά τις έντονες διαφωνίες πολλών και την διάχυτη αμφιβολία για την τήρηση της υπόσχεσής σας - την οποία δεν υλοποιήσατε με προσωπική σας ευθύνη, γιατί προσωπική ήταν και η δέσμευσή σας - συμμορφωθήκαμε άμεσα, και παρά τα εκατομμύρια που ξοδιάσατε για την ανακαίνιση, εμείς πάλι με προσωπική δουλειά μεταφέραμε και στοιβάζαμε όλα τα πράγματα στο χώρο όπου μας υποδείξατε. Και τρίζουν τα κόκαλα του Δάσκαλου που βλέπει το όραμά του για τη βιβλιοθήκη του να σαρακοτρώγεται μέσα στις σκονισμένες χαρτόκουτες.

Και πάλι ο Σύλλογός μας - και τώρα πια το γνωρίζετε από πρώτο χέρι - βοήθησε όσο μπορούσε για την επιτυχία των εκδηλώσεων των εγκαινίων και για να ευχαριστηθούν οι προσκεκλημένοι σας στο γλέντι των επίσημων εγκαινίων που κάνατε στον Πλάτανο. Έτσι πήρε μέρος στις εκδηλώσεις το χορευτικό τμήμα του Συλλόγου μας. Ακόμα οι γυναίκες του Συλλόγου μας έφτιαξαν και πρόσφεραν τα παραδοσιακά γλυκά. Και ήταν εκείνη τη νύχτα που - προφανώς - μέσα στην αλαζονεία σας, αφού πρώτα φερθήκατε σκαιότατα στον Πρόεδρο του τοπικού μας Συμβουλίου και σε άλλους ευηπόληπτους συγχωριανούς μας, επιτεθήκατε και ενάντια στον τότε Πρόεδρο του Συλλόγου μας γιατί λέει είχε τα κλειδιά της Αγροτολέσχης, στην οποία είχαν ντυθεί και έκαναν την τελευταία πρόβα τους τα παιδιά του χορευτικού.

Αλήθεια πώς μπορούσατε εσείς να καταλάβετε από που αντλούσε αυτό το "δικαίωμα". Δεν μπορούσατε ή δεν σας άφηναν αξιότιμε κ. Δήμαρχε;

Εμείς πιονάμε το χωριό μας και τρέχουμε ανιδιοτελώς γι' αυτό. Και δεν χρειαζόμαστε ούτε κλειδιά ούτε προσωπική διάκριση. Το καλό του χωριού μας μονάχα θέλουμε. Την πρόοδό του, την ανάπτυξή του και την διάκρισή του. Και γι' αυτό βοηθάμε όποια προσπάθεια για το καλό του χωριού γίνεται από όπου και από όποιον γίνεται χωρίς ανταλλάγματα. Και αν μας καλούσατε, εμάς και τους άλλους μαζικούς φορείς του χωριού μας, θα είχαμε πολλά ακόμα να σας πούμε και για τα παραπάνω αλλά και για το χωριό γενικότερα.

Θεωρούμε λοιπόν την ύπαρξη και την παρουσία του Συλλόγου μας θετική για το χωριό μας και νοιώθουμε ότι έχουμε - τώρα περισσότερο από ποτέ άλλοτε - την αποδοχή και την συμπαράσταση των χωριανών μας αλλά και των ξενητεμένων μας. Δεν μπορούμε λοιπόν να αποδεχθούμε το τελεσίγραφό σας για να εγκαταλείψουμε την μικρή αίθουσα. Είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε με τη Δημοτική αρχή και με το τοπικό συμβούλιο για να βρούμε μια λύση αποδεκτή. Είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε με το Πανεπιστήμιο και να φύγουμε, αν χρειάζεται πιεστικά την αίθουσα, σε εύλογο χρονικό διάστημα - δεδομένου ότι και την επάνω μεγάλη αίθουσα της Αγροτολέσχης που εδώ και χρόνια παραχωρήθηκε σ' αυτό ούτε κατ' ελάχιστο έχει χρησιμοποιήσει. Άλλο δεν είμαστε καθόλου σύμφωνοι με το τελεσίγραφό σας. Κινήστε οποιαδήποτε νόμιμη διαδικασία θέλετε για να μας βγάλετε. Πηγαίνετε μας στο δικαστήριο αν θέλετε - εξάλλου δεν θα είστε ούτε ο πρώτος ούτε ο μόνος. Ή αν θέλετε μπείτε μέσα και πετάξτε τα πράγματά μας στο δρόμο. Εμείς θα τα μαζέψουμε και θα συνεχίσουμε την όποια προσπάθειά μας.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι στο ίδιο κτίριο της Αγροτολέσχης που παραχωρήσατε στο Πανεπιστήμιο στεγάζεται και το αγροτικό ιατρείο του χωριού. Μήπως έχετε την πρόθε-

ση να το εκδιώξετε και αυτό για να χρησιμοποιηθεί ο χώρος από το Πανεπιστήμιο και να μείνει το χωριό χωρίς ιατρείο.

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Μαυρουδής Νίκος

Ταξειδης Δημ.

Υ.Γ. Σας υποβάλλουμε το αίτημα να παραβρεθούμε σε επόμενη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου για να σας ενημερώσουμε με περισσότερες λεπτομέρειες, τόσο εσάς όσο και τους κ.κ. Δημοτικούς Συμβούλους και κατ' επέκταση τα τοπικά Συμβούλια της περιοχής μας.

Η διαμαρτυρία του Συλλόγου μας

Μετά το θέμα που δημιουργήθηκε, ο Σύλλογός μας θεωρώντας ότι στο πρόσωπο του "αδελφού" εκπολιτιστικού Συλλόγου ΒΡΙΣΑΣ "διώκεται" γενικότερα ο πολιτισμός έστειλε προς τον Δήμαρχο Πολυχνίτου την παρακάτω επιστολή - διαμαρτυρία:

Σύλλογος Βρισαγωτών Αθήνας

Προς το Δήμαρχο Πολυχνίτου
Πολυχνίτο ΛΕΣΒΟΥ

Κύριε Δήμαρχε,

Το Δ.Σ. του Συλλόγου Βρισαγωτών Αθήνας εκφράζει την έντονη διαμαρτυρία του για την τελεσιγραφική εντολή σας προς τον εξωραϊστικό και εκπολιτιστικό Σύλλογο Βρίσας να εκκενώσει το συντομότερο την αίθουσα στο κάτω μέρος της Αγροτολέσχης, που χρησιμοποιεί ως γραφείο αφότου δέχτηκε να παραχωρήσει τις αίθουσες του παλιού Παρθεναγωγείου, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της Συλλογής Φυσικής Ιστορίας.

Η επιλογή του χρόνου, το ύφος του εγγράφου σας και ο τρόπος επικοινωνίας που επιλέξατε με τον εν λόγω Σύλλογο, ο οποίος με το έργο και την προσφορά του έχει καταξιωθεί στην συνείδηση των Βρισαγωτών, δημιουργεί την υπουργία - ευχόμαστε να μην αποδειχθεί βάσιμη - ότι η ενέργειά σας αυτή εντάσσεται σε μια γενικότερη τακτική επίθεσης κατά του εξωραϊστικού και εκπολιτιστικού Συλλόγου Βρίσας.

Διότι πού αλλού αποσκοπεί, κύριε Δήμαρχε, η απόφασή σας να πετάξετε κυριολεκτικά στο δρόμο ένα Σύλλογο, παρά στη διάλυσή του;

Κι αυτή τη μεταχείρηση την επιφυλάσσετε σε ένα Σύλλογο, του οποίου οι πρωτεργάτες, παρ' όλον ότι μόχθησαν προσωπικά για την ανακαίνιση των αιθουσών του παλιού Παρθεναγωγείου, καθώς και για την ίδρυση του Λαογραφικού Μουσείου και της Βιβλιοθήκης, δέχτηκαν πρόθυμα να παραχωρήσουν τις παραπάνω αίθουσες, όταν τους το ζητήσατε, υποσχόμενος τότε την στέγαση σε άλλο χώρο του Συλλόγου καθώς και του Μουσείου και της πολύτιμης για μας τους Βρισαγώτες Βιβλιοθήκης του Κ. Τσέλεκα, που έχει παραδοθεί στα σαράκια και στα τρωκτικά εδώ και τόσα χρόνια.

Επικαλείσθε και πάλι σήμερα τις "άμεσες" ανάγκες του Πανεπιστημίου, χωρίς καν να επισυνάπτετε στο "εξωστήριο" έγγραφό σας το σχετικό έγγραφο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Άλλα ακόμη και αν δεχθούμε ότι οι ανάγκες του Πανεπιστημίου αυξήθηκαν και διεκδικούν ακόμα και το μικρό γραφείο της Αγροτολέσχης, εσείς τιμώντας τις παλιές υποσχέσεις σας για εξέύρεση στέγης στον εν λόγω Σύλλογο, αλλά προπαντός τιμώντας τον πολιτισμό στο "πρό-

σωπο" του εξωραϊστικού και εκπολιτιστικού Συλλόγου Βρίσας θα έπρεπε προηγουμένως να εξασφαλίσετε κάποιο άλλο χώρο για τη στέγασή του.

Κύριε Δήμαρχε,

Στις δημοκρατικές κοινωνίες μπορούν να βρεθούν πολλές λύσεις για τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, αρκεί οι εμπλεκόμενοι παράγοντες να ακολουθούν τις δημοκρατικές διαδικασίες και να διαλέγονται.

Εσείς περιέργως επιλέξατε και σ' αυτή την περίπτωση, όπως παλιότερα στο θέμα των κοινοτικών αποχωρητηρίων και όπως πρόσφατα στο θέμα μεταφοράς των αποθηκών ΜΑΜΙΔΑΚΗ - αλλά γ' αυτό το μεγάλο θέμα θα επανέλθουμε συντόμως - την αυταρχική μέθοδο του "εντέλλομαι και διατάσσω" που τείνει πια να εκλείψει ως μέθοδος από τις σύγχρονες κοινωνίες.

Αποτέλεσμα αυτής της εμμονής σας είναι να βρίσκεται και πάλι η δημοτική αρχή σε αντιδικία με τους Βρισαγώτες και να διαταράσσεται το αναγκαίο για την πρόοδο της περιοχής μας κλίμα ηρεμίας και συνεργασίας.

Εγκαινιάστε λοιπόν, έστω προς το τέλος της θητείας σας, μια νέα σχέση με τους κατοίκους του χωριού μας και ειδικότερα με τον εξωραϊστικό και εκπολιτιστικό Σύλλογο Βρίσας.

Ξεκινήστε έστω και τώρα το διάλογο με τους Βρισαγώτες για όλα τα θέματα που τους απασχολούν. Σ' ένα τέτοιο διάλογο είμαστε διατεθειμένοι και μεις ως Σύλλογος - αν μας καλέσετε - να συμβάλλουμε για να βρούμε από κοινού τις καλύτερες λύσεις.

Για το Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Β. ΨΑΡΙΑΝΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γ.ΤΣΑΤΣΟΣ

Παζάροντας
στον
αυλόγυρο

φωτό Β.Ψ.

ΤΟ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Μια επιστολή των επαγγελματιών Βρισας - Βατερών

Από τα "Σωματεία Τουριστικής Ανάπτυξης Βατερών - Επαγγελματίες" πήραμε την παρακάτω επιστολή την οποία δημοσιεύουμε φωτοτυπημένη, για να είναι εντελώς "ΑΥΤΟΥΣΙΑ", όπως μας ζήτησε ο επιστολογράφος.

ΑΠΟ : ΣΩΜΑΤΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΑΤΕΡΩΝ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

ΠΡΟΣ : ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΒΡΙΣΑΓΩΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ .

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ : ΤΟΠΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΒΡΙΣΑΣ

ΒΑΤΕΡΑ : 10/04/2001

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΚΥΡΙΟΙ

ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΑΣ (ΠΟΥ ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΥΓΗ ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΩΝ ΕΝΤΥΠΩΣΕΩΝ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΤΕ ΑΥΤΟΥΣΙΑ ΣΕ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ «ΑΝΤΙΑΛΑΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ»), ΘΑ ΘΕΛΑΜΕ ΝΑ ΣΑΣ ΕΚΦΡΑΣΟΥΜΕ , ΤΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΘΕΤΕΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΜΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΒΡΙΣΑΓΩΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ , ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ».

ΕΠΕΙΔΗ ΞΕΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΣΑΣ ΆΛΛΑ ΚΑΙ ΕΣΑΣ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ , ΕΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΤΕ ΟΤΙ Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΑΣ ΑΥΤΗ ΕΧΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ ΜΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΘΕΣΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΒΕΒΑΙΑ ΜΕ ΤΑ ΙΔΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΑΥΤΕΣ .

ΟΛΟΙ ΦΥΣΙΚΑ ΘΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΣ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ , ΟΣΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ , ΧΑΜΗΛΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΛΙΓΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ ΜΑΣ ΣΤΕΡΟΥΝ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΩΦΕΛΟΥΜΑΣΤΕ ΤΟ ΙΔΙΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΕΣ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ.

ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΔΕ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΠΩΣ :
Η ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ, Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ , Ο ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ , ΤΑ ΟΡΙΑΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ , ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ , ΣΤΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ , ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ , ΟΙ ΧΑΜΗΛΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΥΘΜΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ , ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ , Α.Ε.Π , Α.Π.Π , ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ , ΚΑΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΜΑΣ ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΑ ΔΥΣΚΟΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΟΝΗ.

ΕΚΦΡΑΖΟΥΜΕ ΛΟΙΠΟΝ ΤΗΝ ΕΝΣΤΑΣΗ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΣΑΣ :

- «ΔΙΑΒΛΕΠΩ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΝΑ ΕΞΑΡΤΗΘΕΙ ΣΕ ΛΙΓΑ ΧΡΟΝΙΑ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ΞΕΟΛΟΚΑΙΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ .....»
ΣΧΟΛΙΟ : ΑΠΟ ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ ΚΥΡΙΟΙ ΝΑ ΕΞΑΡΤΗΘΕΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΥΠΟΘΗΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ;;
 ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΡΑΧΑΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΛΑΔΟΤΥΡΙ ;;
- «Η ΗΡΩΪΟΥΣΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΑΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΘΑ ΜΑΣ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΝΑ ΑΠΟΖΟΥΝ ΠΑΕΩΝ, ΟΣΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΘΑ ΕΧΟΥΝ ΑΠΟΜΕΙΝΕΙ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ, ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΘΆ ΕΧΟΥΝ ΩΣ ΕΞΟΔΟΧΟΙ, ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΕΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ , ΕΣΤΙΑΤΟΡΕΣ , ΓΚΑΡΣΟΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»
ΣΧΟΛΙΟ : Η ΛΕΞΗ ΓΚΑΡΣΟΝΙΑ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΙΑ ΣΤΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΣ ΘΥΜΙΖΕΙ ΠΑΛΙΣ ΕΠΟΧΕΣ ΚΑΙ ΝΟΟΤΡΟΠΕΣ ΠΟΥ ΓΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΘΗΛΩΝΑΝ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ.
 ΕΠΙΣΗΣ , ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΗΡΕΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΟΥΤΕ ΣΚΛΑΒΟΙ , ΆΛΛΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΩΡΩΠΟΙ ΜΟΡΦΩΜΕΝΟΙ ΠΟΥ ΟΠΩΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΟΥΣ , ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΚΕΤΑ ΥΨΗΛΟΥΣ ΜΙΣΘΟΥΣ ΚΑΙ ΕΤΣΙ ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΟΥΝ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΩΣΑΝ.
- «ΕΑΝ ΣΥΜΒΕΙ ΚΑΤΙ ΤΕΤΟΙΟ - ΔΗΛΑΔΗ Η ΚΥΡΙΑ ΑΣΧΟΛΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΑΥΤΟ ΘΑ ΣΗΜΑΝΕΙ ΤΟΝ ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ.....»

ΣΧΟΛΙΟ : ΤΑ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΣ ΝΗΣΙΑ ΟΠΩΣ Η ΚΡΗΤΗ , Η ΡΟΔΟΣ ΚΑ , ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΚΑΤΑΦΕΡΑΝ ΝΑ ΚΡΑΤΗΣΟΥΝ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΟΥΣ (ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ) ΕΚΕΙ ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΝΑ ΥΨΗΛΟ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ , ΆΛΛΑ ΕΓΓΙΝΑΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΘΩΡΑΚΙΖΟΝΤΑΣ ΕΤΣΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΑΠΟ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΑΚΟΒΟΥΛΟΥΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΕΧΟΡΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑ ΠΑΣΑ ΣΤΙΓΜΗ ΚΑΡΑΔΟΚΟΥΝ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΗΣ .

- «Ο ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ , ΘΑ ΕΧΕΙ ΩΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΝΑ ΕΚΛΕΙΨΕΙ ΣΥΝ ΤΟ ΧΡΟΝΩ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΟΥ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΘΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΩΝ ΕΠΟΧΙΑΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ .....
- ΣΧΟΛΙΟ :** ΚΑΙ ΣΑΣ ΡΩΤΑΜΕ ΚΥΡΙΟΙ – ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΠΟΧΕΙΑΚΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ;;;; ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΠΟΥ ΜΕΙΝΑΜΕ ΕΔΩ , ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΧΕΙΜΩΝΑ ΣΤΙΣ ΕΛΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ;; Η ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ ΆΛΛΟΙ ΠΟΥ ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΟΥΣ , ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΜΟΝΟ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ;;;;; ΤΟΤΕ ΔΗΛΑΔΗ ΠΟΥ ΒΓΑΙΝΟΥΝ ΤΑ ΣΥΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ!!!!!!
- «ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΛΟΙΠΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΙΟ , ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΖΩΝΤΑΝΗ Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΣ .....
- ΣΧΟΛΙΟ :** ΠΡΟΣ ΘΕΟΥ ΚΥΡΙΟΙ , ΔΕΝ ΛΕΞΙ ΚΑΝΕΝΑΣ ΟΤΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΙΝΕΙ ΖΩΝΤΑΝΗ Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ .
 ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΟΜΩΣ ΝΑ ΣΥΜΠΟΡΕΥΤΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΙΣΤΗ ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΤΣΙ ΩΣΤΕ ΟΛΟΙ ΕΜΕΙΣ ΠΟΥ ΜΕΙΝΑΜΕ ΕΔΩ ΚΑΙ ΔΕΣΑΜΕ ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΖΩΣ ΜΑΣ ΆΛΛΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΖΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ , ΝΑ ΜΠΟΡΕΣΟΥΜΕ ΝΑ ΕΠΙΒΙΩΣΕΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΜΕΙΝΟΥΜΕ Σ' ΑΥΤΟΝ ΕΔΩ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΠΟΥ ΟΛΟΙ ΤΟΣΟ ΠΟΛΥ ΑΓΑΠΑΜΕ.

ΕΠΙΣΗΣ ΘΑ ΘΕΛΑΜΕ ΝΑ ΣΑΣ ΠΑΡΑΘΕΣΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΣΟΒΑΡΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΝΑ ΣΑΣ ΡΩΤΗΣΟΥΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ , ΟΙ ΤΟΠΟΦΕΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΑΣ (ΑΦΟΥ ΟΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΕ ΠΟΝΑΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ) , ΓΙΑ ΤΑ ΤΟΣΟ ΚΑΥΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΜΕ ΕΔΩ ΟΛΟΧΡΟΝΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΙ ΣΚΕΠΤΕΣΤΕ ΝΑ ΠΡΑΞΕΤΕ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΑΡΘΟΥΝ ΑΥΤΑ :

- **ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΟΣΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΔΑΠΑΝΗΡΟ , ΑΦΟΥ ΜΟΛΙΣ ΑΡΡΩΣΤΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΧΩΡΙΑΝΟΣ , ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΜΥΤΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.**
- **Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΛΩΜΑΡΙ – ΜΕΛΙΝΤΑ – ΒΑΤΕΡΑ , ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΔΡΟΜΟΣ ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΙΞΕΙ ΜΕΓΑΛΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΣ ΘΑ ΤΗΝ ΒΓΑΛΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΑΡΑΣΜΟ.**
- **ΤΟ ΠΕΠΑΔΑΙΩΜΕΝΟ ΟΔΙΚΟ ΜΑΣ ΔΙΚΤΥΟ ΚΑΙ Ο ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΜΥΤΙΑΝΗ – ΑΓΙΑΣΟ – ΒΑΤΕΡΑ , ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΑΘΛΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΑΠΟΜΕΝΟΝΤΕΣ ΕΔΩ ΔΙΑΤΡΕΧΟΥΜΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΡΟΧΑΙΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΑΙΑΣ ΜΑΣ Της ΖΩΗΣ.**
- **Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΣ ΝΑ ΔΕΧΤΕΙ ΤΗΝ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΡΥΠΟΓΟΝΩΝ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΥΓΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΚΟΜΑΜΙΔΑΚΗΣ (ΚΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΩΚΑ) ΣΤΗΝ ΘΕΣΗ ΠΛΑΚΕΣ , ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΑΜΕΣΑ Η ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΜΕΛΛΟΝ ΜΕΓΑΛΗ ΕΣΤΙΑ ΜΟΛΥΝΗΣ ΚΑΙ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΠΟΥ ΘΑ ΕΧΕΙ ΣΑΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΑΘΜΗΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕ ΟΤΙ ΑΥΤΟ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ .**
- **ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΒΑΤΕΡΑ , ΕΧΟΥΝ ΣΑΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ , ΤΗΝ ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΗ ΙΣΟΠΕΔΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ ΜΑΛΙΣΤΑ ΕΓΚΥΜΟΝΟΥΝ ΚΙΝΑΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΑΙΕΣ ΤΙΣ ΖΩΕΣ ΜΑΣ ΑΚΟΜΑ ΑΦΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΛΙΓΕΣ ΟΙ ΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΧΩΡΙΑΝΟΙ ΜΑΣ ΨΑΡΑΔΕΣ ΠΙΑΝΟΥΝ ΣΤΑ ΔΙΧΤΥΑ ΤΟΥΣ ΜΗ ΕΚΡΑΓΕΝΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΡΑΗΜΑΤΑ**
- **Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΣ ΘΑ ΕΧΕΙ ΣΕ ΛΙΓΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΑΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕ ΟΤΙ ΔΥΣΑΡΕΣΤΟ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΑΠΟ ΑΥΤΟ .**
- **ΤΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΤΩΝ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΣΥΓΚΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ , ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΥΝ ΟΛΟ ΤΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΔΡΟΦΟΡΟ ΟΡΙΖΟΝΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ ΑΠ' ΟΠΟΥ ΑΝΤΑΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΕΡΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ .**

ΚΑΙ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ ΒΕΒΑΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΑΝΑΦΕΡΟΥΜΕ ΣΩΡΕΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΩΝ ΤΕΤΟΙΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΜΑΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΕΔΩ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ , ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΑ ΔΥΣΚΟΛΗ . ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ «Η ΘΕΙΑΜ Η ΓΙΑΜΙΡΣΟΥΔΑ ΠΟΣΑ ΒΡΑΤΣΙΑ ΦΟΥΡΕΙ» , ΟΥΤΕ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ ΠΕΡΙ «ΧΡΥΣΗΙΔΑΣ» , «ΒΡΙΣΗΙΔΑΣ» ΚΑΙ «ΑΧΙΛΛΕΑ».

ΕΑΝ ΛΟΙΠΟΝ ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΞΑΝΑΔΟΥΜΕ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΝΑ ΓΕΜΙΖΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΑΝΟΙΖΕΙ ΑΠΟ ΖΩΗ ΟΠΩΣ ΠΑΛΙΑ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΤΟ ΖΟΦΕΡΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΑΥΤΟ , ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΝΑΙ ΦΡΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ , ΆΛΛΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΝΕΤΕ ΜΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕ ΕΡΓΑ ΕΤΣΙ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΙΣΤΕΨΟΥΜΕ ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΕΜΕΙΣ , ΠΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΕΝΑΝ Ή ΆΛΛΟ ΤΡΟΠΟ ΜΕΙΝΑΜΕ ΕΔΩ , ΟΤΙ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΟΠΡΟΑΙΡΕΤΗ ΚΑΙ ΜΕ ΔΟΛΟ , ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΕΜΠΟΔΙΣΕΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟ ΑΥΤΟΥ .

ΚΑΙ ΕΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΛΟΥΝΕ ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ ΤΟ ΚΑΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ,

- ✓ **ΝΑ ΑΝΑΣΤΡΕΦΟΥΝ ΤΟ ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΑΙΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ**
- ✓ **ΝΑ ΠΡΟΤΡΕΠΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΝΑ ΓΥΡΙΣΟΥΝ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (ΚΑΙ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΠΑΝΤΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ) ΝΑ ΚΑΤΑΦΕΡΟΥΝ ΝΑ ΕΠΙΒΙΩΣΟΥΝ , ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΕΝΑ ΑΕΙΟΠΡΕΠΕΣ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΟΛΩΝ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΑΝΑΦΕΡΑΜΕ ,**
- ✓ **ΝΑ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΕΜΠΡΑΚΤΑ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥΣ ΑΥΤΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΟΥΣ**
- ✓ **ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΝΑ ΠΡΟΩΘΟΥΝ ΤΗΝ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΝΟΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ.**

**ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΧΑΡΙΤΟΛΟΓΗΣΟΥΜΕ ΚΑΙ ΛΙΓΑΚΙ , ΑΦΟΥ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΜΑΣ ΑΥΤΗΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΤΙΔΙΚΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΜΑΧΗ ΜΕ ΚΑΝΕΝΑΝ – ΑΝΤΙΘΕΤΩΣ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΥΝΑΜΕΩΝ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ,
ΣΑΣ ΠΑΡΑΘΕΤΟΥΜΕ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ ΜΕ ΤΙΤΛΟ**

«ΤΟ ΚΑΛΕΣΜΑ»

Αγαπητοί μας χουριανοί
Που μένητη σ' Αθήνα
Να ρθείτη πίσου στου χουριό
Να την πιρνάτι φίνα

Αφητη σ' θιουρίης σας
Τσι λάτι στου χουριό
Να δούμι τι θα κάνουμι
Τσι πάμι για χαμό .

Αφήσητι τα σπάτα
Τα έργα στου μι / τρού
Τσι λάτι δω να κάνουμι
Τσιύλμα του χουριό

Προυσέχητοι στου δρόμου
Τσι εχ πουλλές στρουφές
Εχ τσι γαιδάρ νουμίζουν
Που κάνιν τσαχπινιές

Να φέριτη σ' παράδις σας
Να σ' ρίξτη μες τ' βρισιά
Να πάριτη τσι γάιδαρουν
Να έχ γυρή μισιά

να πάριτι τσι πρόβατα
τσι αγιασιότκουν κλαδιφτήρ
να κάνιτι τυρόγαλα
τσι' ομουρφουν λαδουτήρ

να κάνιτι τσι τραχανό
τσι χάχλις μι τα χέρια
να σπύριτι τσι του σανό
να δειτι τι χαμπέρια

να πάριτι τσι γρούνια
τσι κότις τσι λαγοί
να πέστι μη τα μπούνια
να γύνιτι τρανοί

τουν Αύγουστου π' αρχόστοι
μεις είμαστι πουλλοί
του χμώνα σας γυρεύουμι
μα που τουν είδατι
του παναγι!!!!

τρώτοι σ' παστές σαρδέλις μας
πίνιτι τσι ρακί
μας πέρνιτι τα σύκα μας
τσι γινιστι καπνοί

να έρτην τσι γι γνέτσις
να μουρφίν του χουριό
να βγάλιν τσι τσουμάδα
στου συνητηρισμό!!!

να κάνιν σ' μακαρώνις
τσι πλατσιέδα Σα παλιά
να φησειν σ' θειουρίης
να ρτην να πιάσιν δλιά

να 'βγούν στουν αγουρόσκου
τσι σ'παπαδιάς του πγάδ
να βρούνι τσι ρουπάδις
χουρίς κανέ ψυγάδ!!!

τσι γ'άντρις να ουρίσιν
γιατί εχ πουλλές ιδλιές
ν'αφησουνι τν'αθήνα
τσι να μαζόν ιλιές

να βάλιν τσι μπαχτσιέδις
να βρούνι τσι γιρό
να γυμίσιν οι καφηνέδις
τσι ούλου του χουριό

μουνάχα τότη του χουριό
θα δει μια ν'άσπρη μέρα
τσι τότη θα χειρόμαστι
ούνουλλ πέρα ους πέρα!!!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

ΒΑΪΟΣ Ν. ΜΠΙΑΛΚΙΖΑΣ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
<< ΜΑΔΙΟΝΝΑ >>
ΒΑΤΕΡΑ - ΛΕΣΒΟΥ ΤΗΛ. 61.121 - 61.120
ΑΦΜ 043625478 - ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
ΤΣΙΜΠΕΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ-ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΠΟΚΙΜΑ-ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
& ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΙΣ ΟΜΟΡΦΕΩΝ-
ΚΑΒΩΜΑΤΙΝ ΣΑΛΑΜΑΝΗ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ ΤΗΛ. 0252-61093
ΑΦΜ 045033665 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΠΑΓΓΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΙΑΜΗΤΡΙΕΩΝΑΤ
ΚΑΦΕ- ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
[Signature]

ΑΦΡΟΔΙΤΗ Α.Ε. ΕΤΕ
ΑΦΟΙΧΑΛΔΑΚΗ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΤΗΛ.0252-61288 FAX:0252-61128
ΑΦΜ 094275855 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΧΡΥΣΟΥΛΑΝ ΤΕΟΡΓΑΚΑ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ ΤΗΛ. 61270
ΑΦΜ 045857814 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Γ. ΖΟΥΡΟΣ Ο.Ε.
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΑΦΜ: 082659884 - ΔΟΥ: ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΒΟΥΛΑΣΙΚΗ ΑΝΝΑ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΒΑΤΕΡΑ-ΒΡΩΣΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΤΗΛ. (0252) 61.331
ΑΦΜ: 046663136 ΔΟΥ: ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΑΓΡΟΤΗΣ
ΒΡΙΣΑ ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΑΦΜ 075373210 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

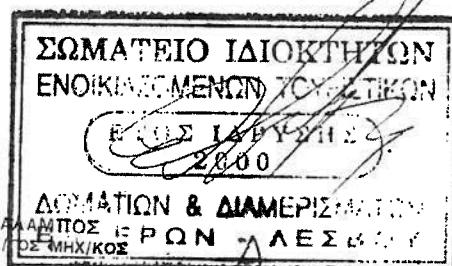
ΠΑΡΑΚΟΙΛΑ ΦΑΝΑΣΙΑ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ ΤΗΛ. 0252-61710
ΑΦΜ 045033247 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΠΝ. ΚΟΥΑΟΥΝΗ & ΣΙΑ ΕΠΙ

<< ΕΡΗΝΑ >>
ΕΝΟΔΑΚΕΣ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
(0252) 61.407 - 61.408 - 61.409 - FAX: (0252) 61.410
ΑΦΜ 095221746 - ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

VILLA " POYLOUDIA "
ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ - ΜΠΑΡ
ΕΔΡΑΣ ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΤΗΛ. 6128878 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

HOTEL VATERA BEACH
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ
VATERA BEACH A.E.
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ Τ.Κ. 81300
ΤΗΛ.0252-61114 - FAX: 0252-61164
ΑΦΜ 094180460 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΨΕΜΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ.
ΒΑΤΕΡΑ .
Α.Φ.Μ. 041455938
[Signature]

SAPPHO STUDIOS
"ΝΕΡΑΤΑΣ"
STUDIOS & ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ & ΜΥΛΗΝΑ ΠΡΟΚΟΠΟΥ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΤΗΛ. & ΕΦΑΡΤΕΛΜΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΟΣ ΡΩΝ - ΛΕΣΒΟΥ
ΔΙΠΛ/ΧΟΣ ΜΗΧ/ΓΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΜΗΧ/ΚΟΣ

VILA YASOS
[Signature]

ΣΕΝΟΦΩΝΤΟΣ 3 - ΜΥΤΙΛΗΝΗ 61100
ΤΗΛ. 0251-26545 -

ΑΦΜ. 02048468 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
VILLA ALLEGRA
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ

MARIA KΩΑΤΟΠΟΥΔΟΥ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΒΑΤΕΡΑ-ΛΕΣΒΟΥ
ΑΦΜ 04364617 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΠΕΙΡΑΓΚΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΟΟΣ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΒΑΤΕΡΑ - ΛΕΣΒΟΥ
TEL. (0252) 61 785
ΑΦΜ 057700278 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΙΕΡΒΑΤΗΣ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΙΧΘΥΟΚΑΠΕΙ ΥΤΙΚΩΝ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΠΟΡΑ
ΒΡΙΣΑ - ΛΕΣΒΟΥ
TEL. 61206 - ΑΦΜ 04757

ΣΥΔΙΚΟΒΟΣ ΒΡΙΣΑΣ ΣΤΕΙ
ΑΘΗΝΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΓΡΩΤΗΣ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΒΑΤΕΡΑ - ΛΕΣΒΟΥ TEL. (0252) 61 785
ΑΦΜ 04757 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ Η. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΒΑΤΕΡΑ - ΛΕΣΒΟΥ
TEL. (0252) 61 310 - 61 447
ΑΦΜ 027172443 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΕΙΟΙ/ΙΑ ΔΩΜΑΤΙΑ - ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
ΣΑΒΒΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΒΑΤΕΡΑ - ΛΕΣΒΟΥ
TEL. (0252) 61 240 - 61 400
ΑΦΜ. 047572447 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΓΕΩΡΓΑΝΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
11 ΑΡΤΟΠΟΥ ΕΠΟΧΗ
ΒΡΙΣΑ

ΒΑΠΠΑ ΜΥΡΣΙΝΗ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
ΒΑΤΕΡΑ - ΛΕΣΒΟΥ
TEL. 0252-61466
ΑΦΜ 047195493 ΔΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

PORTO FOCAS
STUDIO

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ "ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΑΤΕΡΩΝ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ"

ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΒΡΙΣΑΓΩΤΩΝ
ΑΘΗΝΑΣ
Αθήνα 25/6/2001

Προς τα
Σωματεία Τουριστικής
Ανάπτυξης ΒΑΤΕΡΩΝ - Επαγγελματίες
Βρίσα - Βατερά
ΛΕΣΒΟΥ

Απαντώντας στα ερωτήματα τα οποία μας θέσατε με την από 10/4/2001 επιστολή σας (παραβλέποντας τις φραστικές εκτροπές της επιστολής σας, τα ειρωνικά σχόλια και ενίστε τα προσβλητικά για μας και παρ' όλον ότι υποχρεούμεθα να λογοδοτούμε για τις ενέργειες που κάναμε ή δεν κάναμε μόνο στα μέλη του Συλλόγου μας) θέτουμε υπόψη σας ορισμένα στοιχεία από τις ενέργειες του Δ.Σ. του Συλλόγου μας σχετικά με τα θέματα στα οποία αναφέρεσθε.

Τα παρατιθέμενα στοιχεία αφορούν την περίοδο 1996 - 2001 και δημοσιεύτηκαν είτε στο Περιοδι-

κό του Συλλόγου μας ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, το οποίο αποστέλλεται σε όλους τους αρμόδιους για τα παραπάνω θέματα και τις Αρχές του νησιού μας, είτε στον Τοπικό Τύπο της Μυτιλήνης.

- 1) Δημοσίευμα στα ΑΙΟΛΙΚΑ ΝΕΑ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ 16/12/1996 με τίτλο "Να βαδίσουμε έξω από τα μονοπάτια της Τουρκοκρατίας", το οποίο αναφερόταν στη μεγάλη σημασία διάνοιξης του δρόμου Πλωμαρίου - Βατερών.
  - 2) Άρθρο στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 24, Ιούνιος 1997 με τίτλο "Άκομη ένα Τροχαίο", στο οποίο τονίζόταν η ανάγκη της λήψης μέτρων για την πρόληψη των τροχαίων ατυχημάτων στην περιοχή του χωριού μας.
  - 3) Άρθρο στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 25, Ιανουάριος 1998, με τίτλο "Την τρίτη χιλιετία ο δρόμος Βατερά - Πλωμάρι", στο οποίο επισημαίνεται η ανάγκη της μαζικής κινητοποίησης για την πραγματοποίηση του έργου.
  - 4) Άρθρο στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 25, Ιανουάριος 1998, με τίτλο "Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής του χωριού μας", στο οποίο μεταξύ άλλων επισημαίνεται η ανάγκη κατασκευής έργου βιολογικού καραθαρισμού για την αποτροπή ρύπανσης της θαλάσσιας περιοχής των Βατερών.
  - 5) Άρθρο στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 26, Ιούνιος 1998, με τίτλο "Μπορεί η περιοχή μας να ξαναζωντανέψει ως κυνηγότοπος", στο οποίο τονίζόταν η συμβολή της θήρας στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής του χωριού μας.
  - 6) Δημοσίευση Συνέντευξης στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 26, Ιούλιος 1998, με το βουλευτή Λέσβου κ. Φρ. Παπαδέλη, στην οποία ο παραπάνω βουλευτής καλείται να πάρει θέση (και παίρνει) για το χρονίζον έργο της κατασκευής του δρόμου Πλωμαρίου - Βατερών.
  - 7) Υπόμνημα στη Νομαρχία Λέσβου και Δήμου Πολυχνίτου σχετικό με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή Βρίσας, το οποίο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ καθώς και στον Τοπικό Τύπο της Μυτιλήνης (ΕΜΠΡΟΣ 18/2/1999).
  - 8) Άρθρο στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 27, άνοιξη 1999, με τίτλο "Η διεθνής προβολή των Βατερών", στο οποίο τονίζόταν η σημασία της αξιοποίησης των παλαιοντολογικών ευρημάτων της περιοχής για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής του χωριού μας.
  - 9) Δημοσίευμα στον Τοπικό Τύπο Μυτιλήνης (ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ ΑΙΟΛΙΚΑ ΝΕΑ 23/4/2000), με τίτλο "Ο δρόμος ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ - ΠΟΛΥΧΝΙΤΟΥ", στο οποίο καλούνταν οι δυο Δήμαρχοι Αγιάσου και Πολυχνίτου, να υπερβούν τα μικροσυμφέροντα που τους χωρίζουν και να συνεργαστούν για την ανάπτυξη των όμορων περιοχών τους. Το άρθρο αναδημοσιεύτηκε στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 28, άνοιξη 2000.
  - 10) Υπόμνημα στο Νομάρχη Λέσβου - Περιφερειάρχη - Δημάρχους - Βουλευτές Λέσβου - Τοπικό Τύπο, για την ένταξη στο Γ' Κοινοτικό πλαίσιο Στήριξης του έργου της κατασκευής του δρόμου Πλωμαρίου - Βατερών. Το υπόμνημα δημοσιεύτηκε στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 28, άνοιξη 2000.
  - 11) Άρθρο στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 28, άνοιξη 2000, με τίτλο "Οι προοπτικές ανάπτυξης του Αγροτουρισμού στην περιοχή μας", όπου προβάλλονται οι ευκαιρίες για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στην περιοχή του χωριού μας.
  - 12) Υπόμνημα στον Υπουργό Αιγαίου κ. Νίκο Σηφουνάκη, όπου μεταξύ άλλων τονίζεται η ανάγκη κατασκευής κατά προτεραιότητα του δρόμου Πλωμαρίου - Βατερών.
- Το υπόμνημα δημοσιεύτηκε στον τοπικό τύπο (ΑΙΟΛΙΚΑ ΝΕΑ 10/12/2000), καθώς και στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 29, άνοιξη 2001.
- 13) Παρατηρήσεις σχετικά με την τουριστική αξιοποίηση αξιόπιστων ιστορικών - μυθολογικών στοιχείων της περιοχής μας, που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 29, άνοιξη 2000.

14) Άρθρο στο περιοδικό ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ, τεύχος 29, άνοιξη 2001, με τίτλο "Συνεταιριστική οργάνωση και ανάπτυξη", που αναφερόταν στη σημασία του συνδυασμού της τουριστικής ανάπτυξης με την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας και ειδικότερα την παραγωγή προϊόντων τουριστικής κατανάλωσης.

15) Υπόμνημα προς το Δημοτικό Συμβούλιο και το Δήμαρχο Πολυχνίτου και τοπικό Συμβούλιο Βρίσας για την αποτροπή εγκατάστασης των αποθηκών ΜΑΜΙΔΑΚΗ στη θέση ΠΛΑΚΕΣ ΠΟΛΥΧΝΙΤΟΥ. Το υπόμνημα στάλθηκε με FAX στις 14/2/2001 στους παραπάνω αποδέκτες.

16) Δημοσίευμα στα ΑΙΟΛΙΚΑ ΝΕΑ Μυτιλήνης 6/5/2001 με τίτλο "Υπόμνημα Βρισαγωτών για το δρόμο Πλωμαρίου - Βατερών", στο οποίο εκφράζεται η πικρία και αγανάκτηση του Συλλόγου μας για τη μη ένταξη στα Π.Ε.Π. Β. Αιγαίου του έργου της κατασκευής του δρόμου Πλωμαρίου - Βατερών.

17) Αποστολή στο Τ.Σ. Βρίσας (κ. Δημ. Ταξείδη) φυλλαδίου με τίτλο "Η Βρίσα μέσα από το μύθο και την Ιστορία, όπου δίνεται περιληπτικά η ιστορία της περιοχής μας, προκειμένου να χρησιμεύσει για την τουριστική προβολή της περιοχής μας.

Αυτά τα λίγα μπορέσαμε και κάναμε ως πολιτιστικός Σύλλογος Βρισαγωτών Αθήνας, πληροφορούμενοι εμμέσως τα προβλήματα του χωριού μας και ίσως θα μπορούσαμε να κάνουμε περισσότερα, εάν είχαμε άμεση και έγκαιρη πληροφόρηση από σας καθώς και την εκπεφρασμένη ενωρίτερα διάθεση συνεργασίας εκ μέρους σας.

Με μεγάλο πάντως ενδιαφέρον θα αναμένουμε να μας πληροφορήσετε με τη σειρά σας για τις ενέργειές, που εσείς κάνατε, οι οποίοι άλλωστε είστε οι άμεσα και προσωπικά ενδιαφερόμενοι, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του χωριού μας και ιδιαίτερα των Βατερών, στα οποία αναφέρεσθε.

Για το Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Β. ΨΑΡΙΑΝΟΣ

Γ.ΤΣΑΤΣΟΣ

"ΠΑΡΙΜΙ ΣΤΟΥ ΓΑΜΟΥ Σ' ΝΑ ΣΙ ΠΩ ΤΣΙ Τ' ΧΡΟΝ"

του Βασ. Ψαριανού

Ο συντάκτης επιστολής των "σωματείων τουριστικής ανάπτυξης Βατερών" δηλώνει στο προϊμίο της επιστολής του ότι θα ήθελε "να εκφράσει τον προβληματισμό τους και τις αντίθετες απόψεις τους σχετικά με το άρθρο που έγραψα στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας με τίτλο "Συνεταιριστική Οργάνωση και Ανάπτυξη".

Κατ' αρχήν, λοιπόν, θα έλεγα καλοδεχούμενος και ο προβληματισμός και η έκφραση αντίθετων απόψεων, καθότι οι διαφορετικές απόψεις μπορεί να συμβάλλουν με τα θετικά τους στοιχεία στη σύνθεση μιας πληρέστερης και καλύτερης τελικής άποψης. Στην περίπτωση όμως του επιστολογράφου μας δε διαπιστώσαμε καμιά επιχειρηματολογία υπέρ της αντίθετης άποψης ούτε στοιχειώδη σεβασμό στη δεοντολογία του διαλόγου.

Εκτός πια κι αν αποτελούν καλοπροαίρετο διάλογο και επιχειρηματολογία τα παρακάτω:

1) "Από τι θέλετε, κύριοι, να εξαρτηθεί η οικονομία και η πολυπόθητη ανάπτυξη του χωριού μας; Από τον τραχανά και το λαδοτύρι;;;"

2) Η λέξη γκαρσόνια δεν υπάρχει πια στο λεξικό της νέας γενιάς και μας θυμίζει παλιές εποχές και νοοτροπίες που για χρόνια πολλά καθήλωναν το χωριό μας (!)!1

3) "Ορισμένοι άλλοι που κάνοντας θεωρία και κριτική εκ της πρωτευούσης και εκ του ασφαλούς, επισκέπτονται το χωριό μας μόνο το καλοκαίρι και περισσότερο τον Αύγουστο;;; Τότε δηλαδή που βγαίνουν τα σύκα και τα σταφύλια!!!"2

4) Προβλήματα πραγματικά που δεν έχουν να κάνουν με τον προβληματισμό "η θειά μ' η Γιαμιρσούδα πόσα βρατσιά φουρεϊ"(;)

5) "Θα πρέπει το ζοφερό (sic) ενδιαφέρον ορισμένων για τον τόπο αυτό, να μην είναι φραστικό και θεωρητικό, αλλά να εκδηλώνεται με πράξεις και με έργα έτσι ώστε να πιστέψουμε και όλοι εμείς... ότι οποιαδήποτε κριτική και θεωρία δεν είναι κακοπροαίρετη και με δόλο και δεν έχει σκοπό να εμποδίσει την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και πρόοδο αυτού"3

6) "Και εάν πραγματικά θέλουνε ορισμένοι το καλό και την ανάπτυξη του χωριού μας θα πρέπει να αναστρέψουν το αρνητικό επενδυτικό κλίμα προς τον Τουρισμό...!"

Με τέτοιο λοιπόν ύφος, τέτοιο τρόπο σκέψης και έκφρασης άντε να κάνεις διάλογο με τον επιστολογράφο και να... αποδείξεις ότι δεν είσαι Τούρκος αλλά Βρισαγώτης, ότι δεν είσαι... εχθρός της πατρίδας σου για να υπονομεύεις με την "κακοπροαίρετη" και "δόλια" κριτική σου την "κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη" του τόπου σου!

Και όλα αυτά θα μπορούσαν να εκληφθούν σαν ένα κακόγουστο αιστείο, εάν η "επιστολή" δεν υπογραφόταν φαρδιά πλατιά και με σφραγίδα από τους επιχειρηματίες και επαγγελματίες Βατερών και Βρίσας, ανάμεσα στους οποίους υπάρχουν και άνθρωποι που γνωρίζουν αρκετά γράμματα για να μπορούν να αντιληφθούν απλές αλήθειες και να διακρίνουν τη σημασία βασικών εννοιών.

Θα ήθελα λοιπόν να ρωτήσω αυτούς τους επιχειρηματίες και επαγγελματίες που υπέγραψαν την επιστολή:

α) Αλήθεια, διάβασαν το άρθρο μου "Συνεταιριστική Οργάνωση και Ανάπτυξη" στο προηγούμενο Τεύχος του Περιοδικού μας και κατάλαβαν κι αυτοί ό,τι και ο επιστολογράφος τους;

β) Αλήθεια, διάβασαν πριν υπογράψουν την "επιστολή" και αναλαμβάνουν προσωπικά ο καθένας την ευθύνη για όσα προσβλητικά και πέραν από κάθε λογική γράφει ο "επιστολογράφος";

γ) Μπορούν να μας δώσουν κάποια εξήγηση γιατί θύμωσαν τόσο, πού τους θίξαμε, τι παράλογο υποστηρίζαμε όταν και ο επιστολογράφος τους δέχεται: "προς Θεού, κύριοι, δεν λέει κανένας ότι δεν πρέπει να μείνει ζωντανή η αγροτική οικονομία του χωριού μας". Προς τι λοιπόν τόση εχθρότητα;

δ) Υποψιάζονται κι αυτοί ότι η επί τόσα χρόνια δράση του Συλλόγου μας και η προσωπική στάση του σημερινού προέδρου και συντάκτη του σχετικού άρθρου για την ανάπτυξη της Βρίσας είναι υπονομευτική της "κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης" του τόπου μας;

ε) Υίοθετούν τους παραλογισμούς του επιστολογράφου ότι εμείς ως Σύλλογος Βρισαγωτών Αθήνας πρέπει "να αναστρέψουμε το αρνητικό επενδυτικό κλίμα προς τον Τουρισμό";

στ) Εφόσον ζητούν από μας, ως Πολιτιστικό Σύλλογο Αθήνας, να τους απαντήσουμε τι κάναμε για τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μας (πρόβλημα δημόσιας υγείας, δρόμος Πλωμαρίου - Βατερών, κεντρικός άξονας Μυτιλήνης - Πολιχνίτου, Μετεγκατάσταση Δεξαμενών ΜΑΜΙΔΑ-

---

1. Η περιέργεια παρ' όλα αυτά μας "τρώει" ακόμα: πώς τα αποκαλούν τα "γκαρσόνια" στα Βατερά και πώς καταχωρίζουν τις καθαρίστριες στα βιβλία τους οι επιχειρηματίες, αν όχι ως "υπηρετικό προσωπικό";

Πάντως ζητούμε συγγνώμη από τους αξιότιμους συγχωριανούς μας που δουλεύουν ως γκαρσόνια. Καταλαβαίνουν ασφαλώς ότι ο δρός γκαρσόνι που χρησιμοποιείται πανελλαδικά, με εξαίρεση ίσως τα... Βατερά, δε χρησιμοποιήθηκε υποτιμητικά.

2. Πιθανώς ο επιστολογράφος και καλός επαγγελματίας δεν μας... χρειάζεται ούτε τον Αύγουστο!

3. Οι υπογραμμίσεις είναι δικές μας.

ΚΗ), ας μας απαντήσουν με τη σειρά τους και οι ίδιοι τι έκαναν ως άμεσα ενδιαφερόμενοι για τα παραπάνω πράγματι σημαντικά θέματα. Εμείς τους στείλαμε τα υπομνήματα που υποβάλαμε στους Υπουργούς, Περιφερειάρχες, Νομάρχες, Δημάρχους, τα δημοσιεύματά μας στο Λεσβιακό Τύπο και στο περιοδικό μας και τα άρθρα μας που αφορούσαν ειδικά την τουριστική ανάπτυξη των Βατερών. Έχουμε ακόμα να παρουσιάσουμε προσωπικές παραστάσεις στους αρμόδιους και εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν από κοινού με τους Συλλόγους του Νότιου Τμήματος της Λέσβου.

Δεν αρκούν όλα αυτά για να αναγνωρίσετε και σε μας τους "Αθηναίους" ότι κάτι λίγο... πονάμε τον τόπο μας;

Ας έρθουμε όμως και σε ορισμένα άλλα θέματα τα οποία έθιξε ο "επιστολογράφος".

Αναφέρεται στα αναπτυγμένα τουριστικά νησιά όπως η Κρήτη και η Ρόδος - εμείς θα προσθέταμε τις Κυκλαδες με πρώτη τη Μύκονο και την Πάρο αλλά και την κοντινή μας Λήμνο - τα οποία χάρη στον τουρισμό μπόρεσαν να κρατήσουν τον πληθυσμό τους.

Δεν υποστηρίζαμε εμείς ποτέ κάτι το αντίθετο ούτε στραφήκαμε εναντίον της τουριστικής ανάπτυξης, απεναντίας μάλιστα. Εκείνο που υποστηρίζαμε είναι ότι δεν πρέπει να οδηγηθούμε στην "μονοκαλλιέργεια" του τουρισμού. Ότι πρέπει να μην εγκαταλείψουμε την αγροτική οικονομία, η οποία εκσυγχρονισμένη μπορεί και στην παραπέρα τουριστική ανάπτυξη να συμβάλλει και ένα μονιμότερο εισόδημα, παράλληλα προς το τουριστικό, να εξασφαλίσει στους κατοίκους του χωριού μας. Φαντάζεστε τι θα γίνει εάν κάποτε για λόγους ανωτέρας βίας - διεθνούς συγκυρίας - δεν έρθουν τουρίστες στα Βατερά; Τότε - πράγμα που απεύχομαι - θα γίνει αντιληπτό απ' όλους πόσο επισφαλές εισόδημα είναι αυτό που προέρχεται από τον τουρισμό.⁴

Τα παραδείγματα λοιπόν του Επιστολογράφου συνηγορούν ακριβώς υπέρ αυτού που υποστήριξα: Τα περισσότερα από τα τουριστικά ανεπτυγμένα νησιά όχι μόνο διατηρούν αλλά έχουν εκσυγχρονίσει και αναπτύξει την αγροτική τους οικονομία, ώστε σε πολλά είδη να είναι αυτάρκεις και να μπορούν αυτοδύναμα να διατρέφουν τον τουριστικό πληθυσμό τους. Η Κρήτη και η γειτονική μας Λήμνος αποτελούν πειστικά παραδείγματα. Τα σούπερ Μάρκετ ολόκληρης της Ελλάδας έχουν κατακλυσθεί από τα τυριά, τα παξιμάδια και τον τραχανά - που περιφρονητικά αναφέρει ο επιστολογράφος - από τα κρασιά, τα κηπευτικά της Κρήτης και πολλά άλλα.

Ακόμα και αυτή η Μύκονος, παρά το όγονο του εδάφους της, διαφημίζει τα ψάρια που προσφέρει από τα δικά της καϊκια και τα κρέατα από ντόπια φάρμα!

Και όσον αφορά το νησί μας: ο πρώτος Συνεταιρισμός Γυναικών έγινε στην Πέτρα, η οποία είναι από τις πλέον αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές. Τα τελευταία χρόνια σε πολλά χωριά της Λέσβου, ιδρύθηκαν και λειτουργούν Αγροτοτουριστικοί Συνεταιρισμοί γυναικών που παρασκευάζουν παραδοσιακά τοπικά προϊόντα.⁵

Πρόσφατα παραδείγματα ο Αγροτοτουριστικός Συνεταιρισμός των Παρακοίλων και της Αγίας Παρασκευής.

Μήπως όλοι αυτοί που εκμεταλλεύονται τα ευρωπαϊκά προγράμματα του Αγροτοτουρισμού είναι... κορόιδα και μεις οι Βρισαγώτες... ξύπνιοι;

Όσον αφορά τώρα τις "Θεωρίες", όπως περιφρονητικά αποκαλεί ο "επιστολογράφος" τις σκέψεις που κατά καιρούς εκθέτουμε στο Περιοδικό μας.

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε το θέμα: Η ανάγκη, η τύχη, το μεράκι και τα ιδιαίτερα ψυχικά και πνευματικά χαρακτηριστικά προσδιόρισαν το δρόμο που πήρε ο καθένας μας καθώς και την επαγγελμα-

---

4. Προτού στεγνώσει το μελάνι των γραφομένων μου, συνέβη το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου στην Αμερική, το οποίο μεταξύ των άλλων αρνητικών επιπτώσεων έπληξε σοβαρά και την τουριστική κίνηση. Σκεφθείτε να γινόταν Ιούλιο μήνα!

5. Μεσοτόπου, Στύψης - Υψηλομετώπου, Αγιάσου, Ασώματου, Σκαλοχωρίου, Ανεμάτιας, Πολιχνίτου

τική του σταδιοδρομία. Άλλος έμεινε στο χωριό και καλλιεργεί τις ελιές ή ασχολείται με τουριστικές επιχειρήσεις κι άλλος ξενιτεύτηκε και καλλιεργεί τα γράμματα ή κάνει κάποια άλλη δουλειά. Όλοι μας, εφόσον δουλεύουμε τίμια, προσφέρουμε σημαντικό έργο στην κοινωνία. Η δική μας λοιπόν δουλειά είναι να "γράφουμε". Και θεωρούμε χρέος μας προς τους συνανθρώπους μας και ιδιαίτερα προς τους συγχωριανούς μας να μεταδίδουμε σ' αυτούς όσα διαβάζουμε κι όσα μαθαίνουμε γυρίζοντας τον κόσμο, τα οποία θεωρούμε χρήσιμα για την πρόοδο και την προκοπή τους. Δουλειά μας, δηλαδή, είναι να γράφουμε "θεωρίες", όπως θέλει να τις λέει ο "επιστολογράφος" μας. Από κει και πέρα κανέναν δεν "πιάσαμε από το λαιμό" να τις εφαρμόσει. "Έκαστος κατά τη γέμιση του κεφαλιού του πολιτεύεται" και ο καιρός θα δείξει ποιός έχει δίκιο.

Ως Σύλλογος Βρισαγωτών Αθήνας ούτε χρήματα έχουμε να μοιράσουμε, ούτε Κυβέρνηση είμαστε να αποφασίζουμε, ούτε σχέσεις με το... επενδυτικό κεφάλαιο έχουμε για να το στείλουμε στα Βατερά. Αυτό που ξέρουμε κι αυτό που μπορούμε κάνουμε για το χωριό μας. Και είμαστε πάντα πρόθυμοι, εάν εσείς στο χωριό αναλάβετε πρωτοβουλίες για να καλυτερέψετε τη θέση σας, και κρίνετε ότι και μεις μπορούμε να συμβάλλουμε στην επιτυχία των στόχων σας, να προσφέρουμε όσες δυνάμεις διαθέτουμε.

Και αφού ο επιστολογράφος τελειώνει την επιστολή του "χαριτολογώντας" με κοροϊδευτικά για μας στιχάκια, χαριτολογώντας και μεις του απαντούμε: Καλά είναι τα στιχάκια σας αλλά για τις Απόκριες. Πολλοί από μας τους "Αθηναίους", δε γεννηθήκαμε σε κλινικές αλλά κάτω από την ελιά. Γι' αυτό ξέρουμε καλά τι θα πει να μαζεύεις ελιές, να κάνεις ακταρμά στα Πριβόλια, να βόσκεις πρόβατα, να θερίζεις και ν' αλωνίζεις.

"Σιγά - σιγά", λοιπόν, πατριώτες, "τα όργανα το' είνι φτουχός ου γάμος"!

Αριστερά

Στον Αγ. Φωκά:

1939 (Εμμ.
Σάμιος,
Αθανασία
Σαμίου,
Δημήτριος
Σάμιος,
στρατιώτης

Δεξιά:

Μηλιά, Στρατής
και **Θεοχάρης.**

Φωτ. Αρχείο
Ειρήνης Σαμίου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΒΡΙΣΑΣ
"Ο ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ"

1. Την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, ο Σύλλογος σε συνεργασία με ορισμένα άτομα του χωριού μας, που είχαν τη διάθεση και το μεράκι να διατηρηθούν τα έθιμα του τόπου μας και να δώσουν μια γιορταστική όψη τη μέρα αυτή, παρουσίασαν στην πλατεία του Πλατάνου το καρναβάλι με θέμα: "Το Προξενιό".

2. α) Τη Μεγάλη Παρασκευή έγινε η περιφορά του Επιταφίου με παιδιά της πρώην μπάντας του Συλλόγου και τμήμα μικρών παιδιών ντυμένων αναλόγως.

β) Την ημέρα του Πάσχα και κατά την περιφορά της Ανάστασης έγινε το κάψιμο του "Εβραίου" με τη φροντίδα του Συλλόγου.

3. Στο πανηγύρι του Αγίου Κωνσταντίνου ο Σύλλογος πρωτοστάτησε σε όλες τις εκδηλώσεις και στο τέλος δεξιώθηκε τις αρχές που παρευρέθηκαν.

4. Την 1η Ιουλίου 2001 έγιναν αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Διοικ. Συμβουλίου του Συλλόγου. Το νέο Διοικ. Συμβούλιο αποτελείται από τους:

1. Μαυρουδή Νικόλαο : Πρόεδρο
2. Τσέλεκα Γεώργιο : Αντιπρόεδρο
3. Ταξείδη Δημήτριο: Γραμματέα
4. Παππά Παναγιώτη : Ταμία
5. Νικέλλη Μυρσίνη : Μέλος
6. Πανσεληνά Μυρσίνη : Μέλος
7. Μανώλα Γεώργιο : Μέλος

5. Μέσα στον Αύγουστο στην πλατεία του Αγίου Κωνσταντίνου δόθηκε θεατρική παράσταση από το θεατρικό όμιλο Καλλονής με το έργο "Ο Κουνενές". Την οργάνωση και τα έξοδα ανέλαβε ο Σύλλογός μας. Η παράσταση σημείωσε μεγάλη επιτυχία και την παρακολούθησαν οι χωριανοί μας και ξένοι παραθεριστές των Βατερών.

6. Ο Σύλλογος, όπως είναι γνωστό, διαθέτει Τράπεζα Αίματος και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους εξυπηρέτησε όλους τους Βρισαγώτες που μένουν στο χωριό μας και που είχαν ανάγκη αίματος.

7. Μέσα στο καλοκαίρι με την ευκαιρία που βρισκόταν στο χωριό μας μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου Βρισαγωτών Αθήνας, έγινε κοινή σύσκεψη στην οποία συζητήθηκαν θέματα που αφορούν τους δυο συλλόγους και την πρόοδο του χωριού.

Πρέπει να τονίσουμε εδώ ότι με τους Βρισαγώτες της Αθήνας έχουμε άριστες σχέσεις και στενή συνεργασία, πάντοτε φυσικά για το καλό της Βρίσας.

ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

του Σταύρου Παρασκευά

Οι πρόγονοί μας στήριξαν την φιλοσοφία και την κοσμοθεωρία τους στο μέτρο και την αρμονία. Γι' αυτό και σε κάθε έκφραση της ζωής τους, κοινωνική και πολιτική, δίδασκαν το μέτρο "Παν μέτρον άριστον".

Δυστυχώς στην δική μας εποχή τα πάντα έχουν ανατραπεί. Τα πάντα λειτουργούν με την δική τους λογική ή κατά την λογική της στιγμής: ΟΥΔΕΝ ΜΕΤΡΟΝ. Επιστρέφοντας απ' το χωριό μας, απ' τις καλοκαιρινές διακοπές, προσπάθησα μερικά πρόγραμμα να τα βάλω σε τάξη, να βρω το μέτρο της λογικής τους. Μέτρο δεν βρήκα πουθενά. Είναι δυνατόν - για να αρχίσω απ' την κορυφή - τρία χρόνια τώρα, τρία καλοκαίρια, τόσος κόσμος ξενητεμένος που έρχεται στο χωριό, τόσοι χωριανοί, πολλοί να μην γνωρίζουμε τον Δήμαρχο; Ένα καλωσόρισμα, μια παρουσία στην πλατεία του χωριού μας, να γνωρίσουμε και μεις ποιός είναι ο Δήμαρχος του Ενιαίου Δήμου Πολυχνίτου, που πολλοί από εμάς τον ψηφίσαμε και ενδεχομένως να ξαναζητήσει την ψήφο μας;

Είναι δυνατόν ένα τοπικό Συμβούλιο, εκλεγμένο απ' το ίδιο ψηφοδέλτιο με τους Διοικούντες τον Δήμο να βρίσκεται παραγκωνισμένο και σε δυσμένεια απ' τους ίδιους; Είναι δυνατόν στην διάρκεια μιας ημέρας ένας εισπράκτορας του Δήμου, όση καλή προσπάθεια κι αν κάνει, να εισπράξει τους λογαριασμούς ύδρευσης του χωριού;

Είναι δυνατόν, όταν όλα τα χωριά προσπαθούν αξιοποιώντας τα παλιά ήθη και έθιμά τους να παρουσιάσουν τουλάχιστον το καλοκαίρι πολιτιστικά προγράμματα και εμείς λόγω ασυνεννοησίας να μην μπορούμε να πραγματοποιήσουμε ούτε ένα χορό στην πλατεία του χωριού μας;

Είναι δυνατόν όλα τα κονδύλια του Δήμου μας, για πολιτιστικές εκδηλώσεις να διοχετεύονται στην Σκάλα Πολυχνίτου και στην Νυφίδα;

Είναι δυνατόν να παιίρνονται τέτοιες αποφάσεις, για μετεγκατάσταση των Δεξιαμενών Υγρών Καυσί-

μων του ομίλου ΜΑΜΙΔΑΚΗ στην παραθαλάσσια περιοχή Πλάκες, λίγο πιο πέρα από τον Άγιο Φωκά και να μην γνωρίζουν οι φορείς, να μην γνωρίζουν οι άμεσα ενδιαφερόμενοι και θιγόμενοι κάτοικοι του χωριού μας τίποτα;

Είναι δυνατόν, από πέρσι, να έχει η εκκλησία του χωριού μας επιταγή 1.000.000 δρχ. που με ενέργειες του Συλλόγου της Αθήνας παρελήφθη για την επισκευή του καμπαναριού και ούτε μια μνεία, ένα ευχαριστώ απ' τον εκπρόσωπό της;

Είναι δυνατόν να γίνει όπως ειπώθηκε τέτοιο μεγάλο έργο, η συντήρηση του καμπαναριού και να μην ξέρουμε πόσο στοίχισε και ποιοί έδωσαν τα λεφτά;

Είναι δυνατόν να υπάρχουν άνθρωποι του χωριού μας που μπόρεσαν και διέρρηξαν τις αίθουσες του σχολείου και αφαίρεσαν ή και κατέστρεψαν τους κομπιούτερς;

Είναι δυνατόν άνθρωποι που μέχρι χθες κάτω απ' τον ίδιο πολιτικό φορέα κατηγορούσαν και πολεμούσαν τους αντιπάλους, σήμερα να αλληλοφαγώνονται και να σύρονται στα δικαστήρια και αντιθέτως άνθρωποι που μέχρι χθες αλληλοσφαζόντουσαν να αλληλοσηγγαλιάζονται σήμερα κοροϊδεύοντας ποιούς;

Είναι δυνατόν συγχωριανοί, που μέχρι χθες μέσα από επιστολές στις εφημερίδες, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, αλληλοκατηγορούνταν, σήμερα να παρουσιάζονται ως συναγωνιστές και ουράνιοι σωτήρες;

Είναι δυνατόν την Πλατεία του Χωριού, τον Πλάτανο, να διαφεντεύουν ένα και δυο άτομα;

Είναι δυνατόν να φτιάχνουμε πλακόστρωτα στην είσοδο των κοινοτικών αποχωρητηρίων - όλα τάχει η Μαριορή - και να μην έχει μπει ένας υπεύθυνος να δει την επικρατούσα κατάσταση; Βρώμα και δυσωδία!

Είναι δυνατόν κάποιος για προσωπική του εξυπέρετηση να σπάζει τα πλακάκια των Δημοσίων

Αποχωρητηρίων και να τα εγκαταλείπει, αφού έ-κανε τη δουλειά του στη μέση, γιατί έτσι θέλει;

Είναι δυνατόν σε μια εποχή αιχμής και σε περίοδο ανομβρίας κάποιος ή κάποιοι να σπάζουν το καπάκι του κεντρικού αγωγού υδροδότησης του χωριού;

Ο "ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΡΙΣΑΣ" με πλείστη όση προσφορά στην κοινωνία του χωριού μας, με προσωπική προσφορά του καθενός απ' το Διοικητικό Συμβούλιο - βλέπε Λαογραφικό Μουσείο, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Βρίσας κ.τ.λ.- εκπαραθυρώνεται με αστείες δικαιολογίες απ' τη δημοτική αρχή απ' το γραφείο του!

Είναι δυνατόν ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ του χωριού μας να σύρεται στα δικαστήρια για τυπικούς λόγους; "αντικαταστατικούς";

Είναι δυνατόν ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΒΑΤΕΡΩΝ να καταφέρεται - και το αστείο - να αυτοαναρείται μέσα απ' την ίδια του την επιστολή - και να μας κατηγορεί ούτε λίγο ούτε πολύ για κακή προαίρεση, δόλο και υπονόμευση της ανάπτυξης του τόπου μας, επειδή στο προηγούμενο φυλλάδιο του ΑΝΤΙΛΑΛΟΥ ο πρόεδρος εκφράζοντας και τις απόψεις όλου του Δ.Σ. αλλά και όλων των Συμπατριωτών μας, έγραψε για μια συνολική ανάπτυξη

του χωριού μας, για ανάπτυξη της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της οικοτεχνίας κ.τ.λ.;

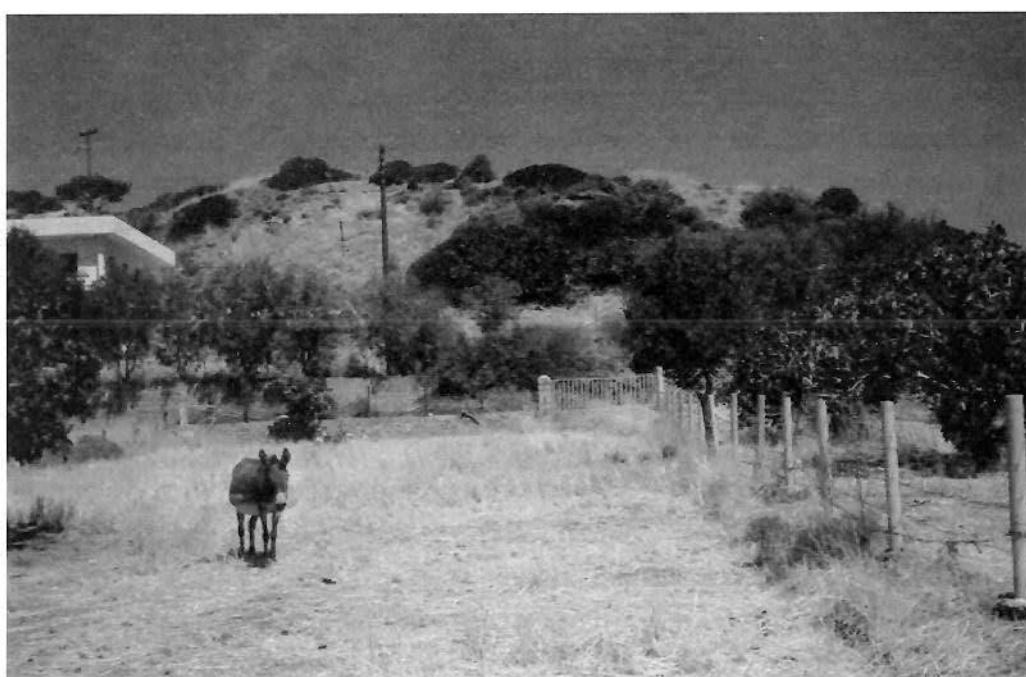
Ποιός από εσάς, κύριοι επαγγελματίες, δεν πουλάει τα οιγροτικά προϊόντα του μέσα απ' το παράλληλο επάγγελμα του στον Τουρισμό;

Ποιός από εσάς που θέλαμε έχει ως μόνο και μοναδικό βιοποριστικό επάγγελμα τον Τουρισμό;

Αλλά και ποιό είναι το έμπρακτο ενδιαφέρον που δείχνετε για τα προβλήματα του χωριού μας και ζητάτε από εμάς, απ' τον Πολιτιστικό Σύλλογο της Αθήνας, αποδείξεις προσφοράς του; Αποδείξεις εμείς ΕΧΟΥΜΕ· περιμένουμε τις δικές σας.

Είναι δυνατόν, αγαπητοί συγχωριανοί, να συμβαίνουν όλα αυτά στο χωριό μας και να μένουμε άπτραγοι, αδιάφοροι, άφωνοι μπροστά σ' αυτή την κατρακύλα; Κι όμως, χωρίς μέτρο, χωρίς σύνεση, χωρίς αιδώ, εξακολουθούμε να ζούμε σ' αυτόν τον πανέμορφο τόπο.

ΥΓ. Θέλω να εποιηνέσω τα δυο νέα παιδιά του χωριού μας, που εξυπηρετούν τους επισκέπτες της ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ για την ευγένειά τους, το χαρούμενό τους, που μας δείχνουν πως μπορούμε να προχωρήσουμε σ' ένα καλύτερο μέλλον, την Γιαννούλα Σκιά και Κώστα Κωστάκα.

Διακοπές
οτην... Καλαμιά
φωτό Β.Ψ.

"ΓΑΤΕΛΟΥΖΟΙ ΚΑΙ ΜΥΡΜΙΔΟΝΕΣ ΣΤΗ ΒΡΙΣΑ ΛΕΣΒΟΥ...!"

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΚΑΙ ΑΝΕΠΙΚΑΙΡΑ

του Κ. Κώστα

Είναι γνωστό ότι οι Νότιοι υπολείπονται των Βορείων...! Οι αντιθέσεις Βορά - Νότου, ως προς την οικονομική ευμάρεια, είναι γνωστό και διατυπωμένο σ' όλους τους τόνους. Τα Βατερά στο νότο της Λέσβου δεν ήταν δυνατό να αποφύγουν τον κανόνα. Στην περίπτωσή μας όμως η ειδοποιός διαφορά δεν υπόκειται σε οικονομικές πα-

Αλληθωρισμός; ή "το χρυσίον εν τη παλάμη ίνα βοήσωμεν";

Σ' ολόκληρο το νησί μας πλείστα όσα μνημεία και μη, αναδεικνύονται με προγράμματα της Ε.Ο.Κ. Ο Γατελούζικος Πύργος της Βρίσας (Φωτ. 1) αγνοείται. Γιατί;

Το 1999, στο βιβλίο "Αιγαίο Κάστρα και Καστέλια" της Αθηνάς Λούπου, προϊσταμένης της 14ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Λέσβου, δεν συμπεριλαμβάνεται ο ανωτέρω Πύργος, σε αντίθεση με τους Πύργους της Σαμοθράκης, εποχής των Γατελούζων κι αυτοί. Όμως και αυτός της Βρίσας, δεν παύει να θυμίζει την ιδιότυπη Λατινοκρατία στο ΒΑ Αιγαίο αλλά και την αδιαφορία για την Ιστορία του τόπου μας. Υπενθυμίζει μάλιστα ιδιαίτερα, με την κτήση του γύρω στα 1400 μ.Χ. την οργάνωση

ραμέτρους, αλλά στην ασκηθείσα κατά καιρούς μικρονοϊκή πολιτική, στην έλλειψη οραμάτων, καιροσκοπισμό, αδιαφορία, έλλειψης τουριστικής συνείδησης τώρα και σε βάθος χρόνου και άλλων αρνητικών στοιχείων που συνθέτουν μια παράλογη αδικία και αλληθωρισμό, σε βάρος της σπάνιας αυτής περιοχής βάζοντας τροχοπέδη και στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου αυτού.

Σταχυολογούμε: Προ λίγων μόνον ετών, σε τακτική ενημερωτική εκπομπή της EPA1, για τις καλύτερες παραλίες, αγνόησε τα Βατερά και αναφέρθηκε σε άλλες παραλίες του νησιού μας. Η Νομαρχία και το υπουργείο Αιγαίου, εδήλωσαν άγνοια... Μετά από δυο χρόνια, περιοδικό των Αθηνών προτείνει Λεσβιακές παραλίες, για ευχάριστες διακοπές, περιλαμβάνοντας και μερικές που δεν έχει ο χάρτης. Τα Βατερά δεν προτείνονται!

της άμυνας του νησιού μας έναντι του επερχόμενου τουρκικού κινδύνου και είναι μεγάλης σημασίας για την τοπική ιστορία της Βρίσας, γιατί ο χώρος αυτός αποτελεί την πρώτη μετεγκατάσταση της αρχαίας Βρίσας, το "Παλαιοχώριον", όπως καταγράφεται στον Κοινοτικό Κώδικα (βλ. Κων/νου Κώστα, Το Παλαιοχώριον της Βρίσας Λέσβου, περιοδ. Αντίλαλος της Βρίσας, τευχ. 25 1998).

Στη θέση Πηγαδούλη, μετά από έργα του στρατού, ήλθαν στο φως θεμέλια αρχαίου οικισμού, που μαζί με άλλα ευρήματα στη περιοχή αυτή, αποδεικνύουν την ιστορικότητα του χώρου, ως αρχαιολογικού.

"Περί το εξωκλήσιον της Αγίας Αικατερίνης (γράφει ο Τάξης στη Συνοπτική Ιστορία και Τοπογραφία της Λέσβου από το 1909) ως και εν τη

πλησίον αυτού θέσει τη καλουμένη "Πηγαδούλη" πλείστα όσα καθ' εκάστην ανακαλύπτονται, αρχαίας εποχής λείψανα, άτινα αναγκάζουσι υμάς να πιστεύσωμεν και παραδεχθώμεν τα υπό τινων λεγόμενα, ότι υπήρξε ποτε πόλις αυτόθι BPI-ΣΑ καλουμένη..."

Θα προσθέταμε στα παλαιότερα, τα ευρήμα-

τα ενός θολωτού τάφου (σαν φούρνος διηγούνται κάτοικοι του χωριού), ενός κυβοτιόσχημου πιθανότατα τάφου (βγάζαμε μια πέτρινη πλάκα και βρίσκαμε κόκκαλα, από κάτω άλλη με το ίδιο περιοχόμενο κ.ο.κ.), λέγουν οι μεγαλύτεροι σε ηλικία αυτόπτες μάρτυρες, και μιας λιθίνης λεκάνης, κατά το μισό της κατεστραμένη (Φωτ. 2), του 4ου πιθανώς αιώνα π.Χ.

Η Αρχαιολογική Υπηρεσία έχει άλλη γνώμη για τη σπουδαιότητα και ιστορικότητα του χώρου αυτού;

Φτάνει πια! (Φωτ. 3) Ήταν η αντίδραση των κατοίκων της Βρίσας για τις επί σειράν ετών στρατιωτικές ασκήσεις, με πραγματικά πυρά, στα Βατερά και όμορες περιοχές.

Η έλλειψη προτάσεων για εναλλακτικές λύσεις από την τοπική αυτοδιοίκηση και τη στρατιωτική ηγεσία, παγίωσε τη μοναδικότητα του φαινομένου να γίνονται ασκήσεις σ' ένα πυκνοκατοικημένο θέρετρο. Ευτυχώς υπήρξαν άνθρωποι με λογική, ευαι-

σθησία και κατανόηση που απεφάσισαν να μη γίνουν οι ασκήσεις φέτος στον ίδιο χώρο.

Εύλογες ευχαριστίες και στους Νομαρχιακούς συμβούλους της "Νέας Σελίδας" που συνέβαλαν θετικά στο πρόβλημα αυτό.

Μάθαμε πως υποδείχτηκε η περιοχή "Πλάκες" για την άσκηση αυτή. Είναι η ίδια περιοχή που προτάθηκε από το δήμο Πολιχνίτου για τη μετεγκατάσταση των πετρελαιοειδών Μαμιδάκη από τη Γέρα. Τελικά η περιοχή αυτή χρειάζεται το "κοκκαλάκι της νυχτερίδας" για να σωθεί από το "μάτι του κυκλώνα"...

Θαυμάστε με την ευκαιρία και την αντίφαση που δημιουργούν οι προτάσεις αυτές, με την γνώμη του συγγραφέα του βιβλίου "Πυρραίων Χώρα", (σελ. 104) όπου χαρακτηρίζεται ως τόπος υπέροχος, μοναδικός για επίσκεψη.

Καλό θα είναι οι δημοτικοί σύμβουλοι να διαβάζουν τις εκδόσεις βιβλίων που χρηματοδοτούνται με δικές τους αποφάσεις, φαντάζομαι.

Πιστεύουμε τελικά, πως μια πιθανή περιβαντολογική ρύπανση στην περιοχή "Πλάκες" θα επηρεάσει δυσμενώς τόσο τον κόλπο της Καλλονής, όσο και την παραλία των Βατερών, για την οποία πρέπει να πούμε, με την ευκαιρία, ότι επηρεάζεται ανεπίτρεπτα από τα λύματα του Πολιχνίτου.

Μ' αυτά λοιπόν - αναφέραμε μερικά - σταυρώνεται, υποθηκεύεται και αδικείται το μέλλον της περιοχής των Βατερών. Και αφού είναι έτσι, για-

τί να μην επωφεληθούν, κατά την γνώμη τους και μερικοί ντόπιοι επιχειρηματίες της παραλίας, "βάζοντες κλήρον επί τον ιματισμόν", θεωρώντας εύλογο δικαίωμα, να καταλάβουν την αμουδιά με εξέδρες από τοιμέντο, κάτω από τη χαρακτηριστική απουσία κάθε έννομης τάξης και αποτελεσματικής αποθάρρυνσης.

Αυτά σκεπτόμουν, στη φετινή πρωτομαγιά, όση ώρα κράτησε το ταξίδι Αθήνας - Μυτιλήνης. Μα σα φτάνεις και πάρεις τις πρώτες ανάσες, όλα τα δυσάρεστα ξεχνιώνται, γιατί πάντα ελπίζεις και πάντα αποτυπώνονται τα πλέον ευχάριστα, όταν βιώματα χρόνων αναβλύζουν και συγκινούν.

Απ' το Μάη στον Αύγουστο της μεγάλης καθόδου, βρέθηκα στο χωριό μας ακόμη τέσσερις φορές. Αξιοσημείωτο να μεταφέρουμε τις όμορφες εικόνες από το φετεινό πανηγύρι του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης, πολιούχων της Βρίσας, που έγινε με κάθε λαμπρότητα, με μπάντα και άγημα του στρατού (Φωτ. 4).

Στον ίδιο εκείνο πανηγυριώτικο δρόμο των τυχερών παιχνιδιών του "μαύρου κόκκινου", των γρι - γρι, του χαλβά, της φισαρμόνικας και των μικροπραγμάτων που θάμπωναν τον παιδικό μας κόσμο, σήμερα οι πάγκοι με τα ρολόγια και τα ηλεκτρονικά. Ο ίδιος δρόμος άδειος πια από κάθε εμπορικό κατάστημα, που ήταν λίγα. Οι διαφημιστικές τους επιγραφές στα αζήτητα των παλαιο-

παλείων, μαζί με τους βασιλιάδες. (Φωτ. 5)

Στις επισκέψεις στο χωριό μας, ενημέρωθήκαμε για τα νέα βιβλία που αφορούν τον τόπο μας.

Ο Πολιχνιάτης δάσκαλος Τάσος Μακρής, με ζήλο και υπομονή κατέγραψε το τοπικό ιδιωματικό λεξιλόγιο, χρήσιμο σε όλους και ιδιαίτερα για τους νέους, που μέσα απ' αυτό θα μάθουν λέξεις που άκουσαν από προγόνους και θα αποτελέσει ένα πολύτιμο βοήθημα στους επιστήμονες. Εκδότης του βιβλίου αυτού είναι ο Δήμος Πολιχνίτου. Μια άλλη έκδοση του ίδιου Δήμου είναι το βιβλίο "Πυρραίων Χώρα" του Μάκη Αξιώτη.

Μια καταγραφή ιδιαίτερα λεπτομεριακή, της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής του δήμου Πολιχνίτου, παρέχοντας πλήρη ενημέρωση σ' αυτούς που θα θελήσουν να μάθουν περισσότερα για τον τόπο τους.

Η έκδοση αυτή απύχησε μόνο στο γεγονός, ότι μερικά στοιχεία ξεπεράστηκαν από άλλες εκδόσεις πριν καλά - καλά κυκλοφορήσει.

Για το χωριό μας θα διορθώσουμε ότι η πρώτη μαρτυρία ύπαρξης του χωριού μας είναι το 1548 και όχι το 1567, όπως παρουσιάζεται σε δημοσιευθέντα κατάστιχα των Οθωμανικών Πηγών (Δ.Ν. Καρύδης, Μυτιλήνης Αστυγραφία και Λεσβου Τοπογραφία, Αθήνα 2000).

Επίσης για το "Αχιλλοπήγαδο" της περιοχής Βρίσας και τη σχέση του με τον Ομηρικό ήρωα Αχιλλέα, ο συγγραφεύς καταγράφει μια εκδοχή

που ακούσαμε για πρώτη φορά: Ο Αχιλλέας και οι Μυρμιδόνες "με το κοντάρι χτύπησαν το βράχο και βγήκε νερό", προσδίδοντας έτσι μαγικές ιδιότητες στον Αχιλλέα και τους συντρόφους του.

Η παράδοση, νομίζω, θέλει το πηγάδι αυτό να έχει κτητορική σχέση με τον ήρωα του Ομήρου και ίσως σ' αυτήν την παράδοση να υπάρχει μια ιστορική προέκταση για τις πιθανές επιδρομές του Α-

χιλλέα στη Λέσβο (βλ. και Παν. Παρασκευαϊδη, Αιολικά Γράμματα, "Ο Αχιλλέας και η Λέσβος", τεύχος 1 - 2, 1996).

Στις εκδόσεις προστέθηκε το βιβλίο της βιολόγου Παρασκευής Μάρκου, "Τα Πετρώματα της Λέσβου", που όπως γράφει και στον πρόλογό της, σκοπός της είναι η επεξήγηση των λεσβιακών πετρωμάτων, ούτως ώστε να ενημερώνεται ο επισκέπτης των τριών Γεωλογικών Μουσείων στο νησί μας. Ο σκοπός αυτός δεν επιτυγχάνεται, για το μέσο αναγνώστη, λόγω αδυναμίας εκλαϊκευσης του περιεχομένου, αλλά η επιστημονική συμβολή είναι δεδομένη και προστίθεται στις παλαιότερες εργασίες των Πολιχνιατών καθηγητών του Πανεπιστημίου, Κατσικάτου Γ. (Η γεωλογία της Λέσβου, 1982) και Κελεπερτζή Α. (Οι Θερμές Πηγές και το Απολιθωμένο Δάσος στη Λέσβο, 1998).

Αφησα τελευταίο το βιβλίο "Πέτρινα Χρόνια" του πατριώτη μας Πάνου Αναγνώστου, έργο αποτύπωσης βιωμάτων και καταγραφής μιας άλλης δύσκολης εποχής, γεμάτο αγώνες για το καλύτερο του τόπου. Η θεματολογία του εύλογα το κάνει να ξεχωρίζει από τα γνωστά και τετριμέ-

να. (Σε άλλη στήλη του περιοδικού μας, θα βρείτε περισσότερα για το βιβλίο.)

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η έκδοση καρτών με απεικονίσεις παλαιοντολογικών ευρημάτων της περιοχής, από τη Συλλογή Φυσικής Ιστορίας Βρίσας, με την επιμέλεια Μ. Δερμιτζάκη και Κ. Ταξείδη.

Από την επικαιρότητα του Αυγούστου αίσθηση προκάλεσε η μη οργάνωση του καθιερωμένου χορού του Συλλόγου, η απουσία πολιτικών προσώπων, αλλά είχαμε την επίσκεψη στα Βατερά του Λέσβου Ολυμπιονίκη Κεντέρη.

Κεντέρης "τ' Ανεμολάγ"*. Μια ιδιαίτερη τιμή για μας, η επίσκεψη του στα Βατερά.

Και του χρόνου.

* το ανεμολάγ': στο τοπικό ιδίωμα σημαίνει το μικρό λαγουδάκι. Εδώ γράφεται με την έννοια του γρήγορου σαν τον άνεμο και σαν το λαγό.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

" Ο Δήμαρχος Μανταμάδου αντιδρώντας "στην τακτική που θέλει το ενεργειακό πρόβλημα του νησιού να λυθεί με τη σοβαρή υποβάθμιση ολόκληρης της περιοχής Μανταμάδου και κατ' επέκταση όλης της Βορειοανατολικής πλευράς του νησιού μας", προτείνει να εγκατασταθεί το εργοστάσιο της ΔΕΗ στη νότια πλευρά των... Αβδηριτών! (το λέει πιο κομψά ο Δήμαρχος Μανταμάδου: "να εξεταστούν σοβαρά οι προτάσεις των δυο τελευταίων Συμβουλίων του Δήμου Πολιχνίτου για την εγκατάσταση του εργοστασίου της ΔΕΗ στην περιοχή του Δήμου Πολιχνίτου. (ΑΙΟΛΙΚΑ ΝΕΑ 25/2/2001). Στην πλευρά αυτή του νησιού υπάρχει μεγάλη ζήτηση για... υποβάθμιση, τόση που ο δήμαρχος Πολιχνίτου δέχεται να εγκατασταθούν στη θέση ΠΛΑΚΕΣ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ εκτός από το εργοστάσιο της ΔΕΗ και οι Αποθήκες υγρών Καυσίμων ΜΑΜΙΔΑΚΗ!

" Επεκτείνεται και στους Αγρότες ο θεσμός του Κοινωνικού Τουρισμού. Όπως και στους ασφαλισμένους του ΙΚΑ θα δίνονται και στους ασφαλισμένους αγρότες και συνταξιούχους του ΟΓΑ δελτία για τη συμμετοχή τους σε οργανωμένες εκδρομές και δωρεάν παραμονή σε ξενοδοχεία.

" Με νέο νόμο προωθούνται οι διαδημοτικές συνεργασίες για την οργάνωση δημοτικής Αστυνομίας και Τεχνικών Υπηρεσιών.

" Ενδιαφέροντα θέματα αναπτύχθηκαν στην εκδήλωση που διοργάνωσε ο Σύλλογος "ΠΟΛΙΟΝ" στο Πλωμάρι σε συνεργασία με τη 14η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και το Δήμο Πλωμαρίου. Η εκδήλωση με το γενικό τίτλο "Διαδρομές στη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Λέσβο" πραγματοποιήθηκε στις 18/4/2001 στο Πολιτιστικό Κέντρο Πλωμαρίου. Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ιάκωβος εισήγηθηκε το θέμα "Μοναστήρια της Λέσβου - Ιερά Μονή Ευαγγελιστρίας του Πάτου", ο κ. Γ. Σωτηρίου τ. Γεν. Δ/ντής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Μυτιλήνης το θέμα "Άγιος Θεωνάς, Αρχιεπίστοπος Θεσσαλονίκης, ο Λέσβιος" και η κ. Χριστίνα Λούπου, προϊσταμένη της 14ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Λέσβου το θέμα "Μνημεία της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής περιόδου της Λέσβου".

" Δεν συμπεριλήφθησαν στα Π.Ε.Π. (Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα) Β. Αιγαίου οι βιολογικοί καθαρισμοί και τα έργα αποχέτευσης πολλών δήμων της Λέσβου. Έτσι πρέπει ν' αναζητηθούν από αλλού οι αναγκαίοι πόροι για την εκτέλεση των παραπάνω έργων.

" Ξαναζωντανεύουν τα μονοπάτια της ελιάς στο Πλωμάρι. Εγκαταλειμμένα μονοπάτια της ορεινής περιοχής του Πλωμαρίου, σε πρώτη φάση 11 χιλιομέτρων, καθαρίζονται και σηματοδοτούνται. Το έργο χρηματοδοτείται από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Π.Ε.Π. Β. Αιγαίου 1996 - 2000).

" Διακρατική Συνάντηση Interreg II στο Σίγρι στις 22 - 24 Απριλίου 2001: 17 εκπρόσωποι από χώρες της Μεσογείου συζήτησαν θέματα συνεργασίας των Περιφερειών των χωρών της Μεσογείου για την ισόρροπη οικονομική και τουριστική ανάπτυξη περιοχών που διαθέτουν φυσικά ή πολιτιστικά πάρκα.

" Πραγματοποιήθηκε στις 5 - 7 Απριλίου 2001 το Συνέδριο που οργάνωσε στην Αθήνα το Υπουργείο Αιγαίου με θέμα: "Η συμβολή του Υπουργείου Αιγαίου στην έρευνα και ανάδειξη του πολιτισμού του Αρχιπελάγους". Στο συνέδριο πήραν μέρος 50 επιστήμονες αρχαιολόγοι, αρχιτέκτονες, γεωλόγοι, παλαιοντολόγοι, που παρουσίασαν την πορεία των έργων που ανέλαβαν να διεκπεραιώ-

σουν.

" Αυγά στρουθοκαμήλου (από το λεσβιακό εκτροφείο στρουθοκαμήλων) το Πάσχα στη Μυτιλήνη, ζωγραφισμένα από καλλιτέχνες του νησιού μας. Τα αυγά πωλούνται ως έργα τέχνης στην αγορά.

" Καταγγελία πολλών δημάρχων της Λέσβου για τις απαράδεκτα υψηλές και πολλές φορές άνισες αντικειμενικές αξίες ακινήτων, που επιβλήθηκαν από τη Δ.Ο.Υ. Μυτιλήνης σε πολλές περιοχές του νησιού.

" Τις διαμαρτυρίες των κατοίκων και επαγγελματιών των Βατερών προκαλούν οι προγραμματιζόμενες ασκήσεις και βολές του στρατού στην περιοχή Βατερών, οι οποίες χαρακτηρίζονται ασύμβατες με την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. (Τελικά, όπως μάθαμε, το πεδίο βολής μεταφέρθηκε στην περιοχή Πλάκες Πολιχνίτου.)

" Καυγάς δι' ασήμαντον ή σημαντικήν αφορμήν (;) μεταξύ δημάρχου Πολυχνίτου και δημάρχου Καλλονής. Η αντιπαράθεση ξέσπασε όταν εγκρίθηκε η περιβαλλοντική μελέτη του Δήμου Καλλονής για την προστασία και την ανάδειξη των υγροτόπων του Κόλπου Καλλονής.

" Κρούσμα ρατσισμού και αστυνομικής αυθαιρεσίας κατά Αλβανού και στη Μυτιλήνη (Μάρτιος 2001).

" Ερμηνευτική δήλωση στο 101 άρθρο του Συντάγματος που αναθεωρήθηκε το Μάρτιο 2001: "Ο κοινός νομοθέτης και η διοίκηση, όταν δρα κανονιστικά, έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών περιοχών". Θα δούμε πόσο θα τηρηθεί η Συνταγματική Επιταγή!

" Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του υφυπουργού Γεωργίας κ. Β. Αργύρη ολοκληρώνονται μέσα στην πρώτη τριετία εφαρμογής του Γ' Κ.Π.Σ. τα φράγματα και οι λιμνοδεξαμενές που έχουν προγραμματιστεί να κατασκευαστούν στη Λέσβο, όπως είναι το φράγμα του Τσικνιά, του Κάσπακα και η λιμνοδεξαμενή των Βασιλικών. Επίσης θα αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που έχουν εμφανιστεί στη λιμνοδεξαμενή του Βαφειού και το φράγμα του Σεδούντα στην περιοχή Πλωμαρίου, που πρέπει να έχει τελειώσει ως το τέλος του 2001.

" Με πρόταση της Ε.Ε. αλλάζουν οι ονομασίες του ελαιολάδου: το παρθένο ελαιόλαδο αντικαθίσταται από την ονομασία "ακατέργαστο ελαιόλαδο", το μείγμα εξευγενισμένου (ραφινέ) με παρθένο (κουπέ) ελαιόλαδο αντικαθίσταται από την ονομασία "στάνταρ ελαιόλαδο". Επίσης αλλάζουν τα όρια της οξύτητας του λαδιού προκειμένου να χαρακτηρίστει ως "έξτρα παρθένο" από μέχρι 1 βαθμό, που ήταν ως τώρα, στους 0,8 βαθμούς, ενώ απλώς παρθένο θα χαρακτηρίζεται το λάδι οξύτητας ως 2 βαθμούς. Τέλος καταργείται η κατηγορία του "κοινού παρθένου" ελαιόλαδου.

" Η Γ' τάξη του Λύκειου Πολυχνίτου επισκέφθηκε τη Βαρκελώνη της Ισπανίας στις 25/3/2001 συμμετέχοντας στο πρόγραμμα προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το πρόγραμμα προβλέπει παραμονή 15 ημερών στην Ισπανία, επίσκεψη στη Βαρκελώνη, τη Μαδρίτη και άλλες πόλεις της Ισπανίας, όπου θα παρακολουθήσουν διαλέξεις και θα ξεναγηθούν σε μουσεία και αξιοθέατα της Ισπανίας.

" Κυκλοφόρησε το βιβλίο του συγχωριανού μας Πάνου Αναγνώστου "Πέτρινα Χρόνια. Ζωή και

Αγώνες". Τον ευχαριστούμε για την τιμητική προσφορά και ευγενική αφιέρωση του βιβλίου του.

" Ένα παράδειγμα προς μίμηση: ο συνεταιρισμός Στύψης, ο μοναδικός συνεταιρισμός που τυποποιεί το λάδι που παράγεται στην περιοχή του, αναπτύσσει συνεργασία με το περιοδικό "Ελιά και Ελαιόλαδο" προκειμένου να προβάλει το λάδι του τυποποιεί.

" Μετά την παραγωγή βιολογικού λαδιού στο Αγρόκτημα της Αχλαδερής προχώρησαν από τον Ιούλιο του 2000 στην εκτροφή "βιολογικών" προβάτων και στην παραγωγή βιολογικού κρέατος.

" Πραγματοποιήθηκε στις 18 - 20 Ιουνίου 2001 στις αίθουσες του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Σιγρίου το 20 διεθνές συνέδριο για τον Ερεσιώτη φιλόσοφο Θεόφραστο. Την έναρξη του Συνεδρίου κήρυξε ο Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος.

" Το μεγαλύτερο οικολογικό βραβείο στον κόσμο, το βραβείο Goldman απονεμήθηκε στη Μυτιληνιά βιολόγο κ. Μυρσίνη Μαλακού για το έργο που πρόσφερε εργαζόμενη από το 1987 ως τα σήμερα στις Πρέσπες για την προστασία της πανίδας και χλωρίδας της περιοχής.

" Η Γενική Συνέλευση του Β' Αγροτικού Συνεταιρισμού Πλωμαρίου αποφάσισε να προχωρήσει σε διαχειριστικό έλεγχο του Συνεταιρισμού για να διαπιστωθεί το μέγεθος της κακοδιαχείρισης εκ μέρους των υπευθύνων του Συνεταιρισμού.

" Νέοι όροι δόμησης θεσπίζονται στις παραλιακές και νησιωτικές περιοχές της χώρας. Κάλλιο αργά παρά ποτέ!

" Για κακούργημα διώκεται υπάλληλος του Αγροτικού Συνεταιρισμού Σκαμνιάς μετά από αυτεπάγγελτη προκαταρκτική εξέταση που διενήργησε η Εισαγγελία.

" Με πρωτοβουλία της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης οργανώθηκαν το καλοκαίρι 2001 γιορτές βιβλίου σε πολλούς Δήμους της Λέσβου.

" Συνέδριο για τον αγροτοτουρισμό οργανώθηκε το Σεπτέμβριο 2001 στην Πέτρα υπό την αιγίδα του Υπουργείου Αιγαίου με θέμα: "Η εξέλιξη του Αγροτοτουρισμού στην Ελλάδα 17 χρόνια πορείας - Προοπτικές". Στο συνέδριο εξετάστηκαν οι νέες ευκαιρίες και αναπτυξιακές δυνατότητες για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα.

" Πραγματοποιήθηκε ημερίδα για το πρόγραμμα NATURA στην Καλλονή στις 26 Μαΐου. Στόχος της ημερίδας "να διαμορφώσει το πλαίσιο μιούς οργανωμένης ανοιχτής συζήτησης για την Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη με τους κατοίκους και τους φορείς της περιοχής του Κόλπου Καλλονής". Εξάλλου στις 13 Ιουνίου οργανώθηκε στο Πολύκεντρο Πολυχώνιτον ενημερωτική εκδήλωση από τον μελετητή Χριστόφορο Μανδηλά για την Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη του Κόλπου Καλλονής.

" Ανακαλύφθηκαν στην περιοχή Γαβαθά Άντισσας, στις παρυφές του απολιθωμένου δάσους

Σιγρίου, απολιθώματα σπονδυλόζωων τα οποία έζησαν πριν από 20 εκατ. χρόνια. Πρόκειται για το Δεινοθήριο που έζησε πριν από τον ελέφαντα.

" Συνέδριο με θέμα: ο Αργύρης Εφταλιώτης στα Νεοελληνικά Γράμματα, πραγματοποιήθηκε στη Μήθυμνα από τις 27 έως 29 Ιουλίου. Συνδιοργανωτές του Συνεδρίου ο Δήμος Μήθυμνας, ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Λέσβου, η Εταιρία Λεσβιακών Μελετών και το Υπουργείο Αιγαίου και η Νομαρχία Λέσβου, που υποστήριξαν οικονομικά τις εργασίες του Συνεδρίου.

" Ακόμα δυο νεότευκτα ταχύπλοα πλοία απέκτησε η ΝΕΛ: το ΑΙΟΛΟΣ ΚΕΝΤΕΡΗΣ και το ΑΙΟΛΟΣ ΕΞΠΡΕΣ II. Το ΑΙΟΛΟΣ ΚΕΝΤΕΡΗΣ όπως βαφτίστηκε προς τιμήν του συμπατριώτη Ολυμπιονίκη μας δρομολογήθηκε στη γραμμή Πειραιάς - Χίος - Μυτιλήνη.

" Συνέδριο για τη Μονή Λειμώνος με πρωτοβουλία του μητροπολίτη Μήθυμνας πραγματοποιήθηκε στη μονή Λειμώνος 27 - 30 Σεπτεμβρίου.

" Ακόμα ένας Αγροτοτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών ιδρύθηκε στο νησί μας, ο συνεταιρισμός γυναικών Αγίας Παρασκευής, ο οποίος λειτουργεί από τις αρχές του χρόνου και πρόσφατα εγκαίνιασε το νέο κατάστημα - εργαστήριο στο κέντρο της Αγίας Παρασκευής. Ο Συνεταιρισμός παρασκευάζει και διαθέτει παραδοσιακά τρόφιμα και γλυκά όπως μακαρόνια κοφτά, χυλοπίτες, τραχανά, μυτζηθροχαλβά, γλυκά του κουταλιού. Σύντομα σχεδιάζεται η επέκταση του και σε άλλα είδη όπως κεντήματα και υφαντά. Μπράβο στις Αγιοπαρασκευιώτισσες!

" Το Νοέμβριο του 2000 δημιουργήθηκε ένας νέος αγροτοτουριστικός Συνεταιρισμός γυναικών, ο συνεταιρισμός Παρακοίλων που παράγει μια μεγάλη ποικιλία από τρόφιμα, γλυκά του κουταλιού και του ταψιού, ποτά, μαρμελάδες, λικέρ, χειροποίητα ζυμαρικά, τραχανά, βιολογικό λάδι και ελιές τσακιστές και αλατισμένες. Ο Συνεταιρισμός δέχεται και παραγγελίες για παρασκευή γλυκών (για γάμους, γενέθλια κ.λ.π.) στα τηλέφωνα 0253-94205, 94119, 94420. Μέχρι να οργανωθεί ο Συνεταιρισμός γυναικών Βρίσας, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' απευθύνονται στο συνεταιρισμό Παρακοίλων.

" Εγκαινιάστηκε στις 20 Σεπτεμβρίου το Αρχαιολογικό και λαογραφικό Μουσείο Νάπτης.

" Αναστηλωτικές εργασίες στο Κάστρο της Μυτιλήνης: Ολοκληρώθηκε η αναστήλωση της κεντρικής πύλης και η βυζαντινή δεξαμενή του Κάστρου.

" Εγκαινιάστηκε στις 29/9/2001 η "Στέγη Θεόφιλου", το σπίτι όπου έζησε και πέθανε ο λαϊκός ζωγράφος στο Βουναράκι Μυτιλήνης.

" Βραβεύτηκε το Μουσείο Σιγρίου με το βραβείο Evrosite 2001 για την ανάδειξη και προστασία του απολιθωμένου δάσους.

" Ο πρόεδρος του νεοεκλεγέντος Δ.Σ. του Β' Συνεταιρισμού Πλωμαρίου υπέβαλε μήνυση στον Εισαγγελέα Μυτιλήνης κατά παντός υπευθύνου για χρέη του Συνεταιρισμού που υπερβαίνουν τα 100 εκατ. δραχμές και για ανεξόφλητο δάνειο στην Α.Τ.Ε.

" Οικολογικό παρατηρητήριο δημιουργήθηκε στην Πέτρα, στο νησάκι Άγιος Γεώργιος, απ' όπου οι επισκέπτες μπορούν να παρατηρούν το σπάνιο είδος του αιγαιούλαρου.

" Προωθείται η ίδρυση Μουσείου Αλατιού στη Σκάλα Πολιχνίτου στις εγκαταστάσεις της Αλυκής.

" Ανακαινίστηκαν τα οθωμανικά λουτρά της Μυτιλήνης που θα λειτουργήσουν ως εκθεσιακός χώρος και Μουσείο Ιαματικού Τουρισμού.

" 2000 αλλοδαποί εργαζόμενοι στη Λέσβο νομιμοποιούνται. Στην περιοχή του Δήμου Πολιχνίτου οι νομιμοποιήσεις υπολογίζονται να φθάσουν στις 80 - 90.

" 4,5 δις για αθλητικές υποδομές για το Ν. Λέσβου ενόψει της Ολυμπιάδας του 2004. Από το παραπάνω ποσό 110 εκατομ. δραχμές διατίθενται στο Δήμο Πολιχνίτου για βελτίωση ή δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων.

" Πρόγραμμα του Ο.Α.Ε.Δ. για την ενίσχυση 5.000 ανέργων ηλικίας 18 - 60 ετών. Το πρόγραμμα προβλέπει την ενίσχυση των ανέργων με το ποσό των 2,5 εκατομ. για ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Πληροφορίες: Τοπικές Υπηρεσίες Ο.Α.Ε.Δ.

Εξάλλου για την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας καταρτίστηκε πρόγραμμα από το Υπ. Ανάπτυξης. Πληροφορίες: ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΛΕΣΒΟΥ.

" Κίνητρα για αγροτικές επενδύσεις (τυποποίησης, συσκευασίας, αποθήκευσης, μεταποίησης, διακίνησης αγροτικών προϊόντων και προστασίας του περιβάλλοντος). Οι επενδύσεις της τάξεως από 27,5 εκατομ. έως 6,8 δις επιδοτούνται στο νησί μας σε ποσοστό 65%. Αιτήσεις στη Δ/νση Γεωργίας.

ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΙ ΣΤΑ Α.Ε.Ι. ΒΡΙΣΑΓΩΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

- 1) Παππά Ανθούλα του Παναγιώτη: Εφαρμοσμένη Πληροφορική Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- 2) Παπαφίλιππου Κατερίνα του Παναγιώτη και της Μυρσίνης Αθηναίου: Παιδαγωγικό Κρήτης
- 3) Ταξειδίνης Ευστράτιος του Κων/νου: Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων και Μηχανικών Ηλεκ/κών Υπολογιστών Ε.Μ.Π.
- 4) Χαλέλλης Ιωάννης του Παναγιώτη και της Μαρίας Αγγελέρου: Πληροφορική Λάρισας
- 5) Μυρσίνη Γ. Μαργαρίτη: Οικονομικό Αθηνών
- 6) Σμυρνάκη Ειρήνη (εγγονή Γ. Κώσση): Οικονομικό Πειραιώς
- 7) Δημητρακόπουλος Δημήτριος (εγγονός Δημ. Τσάκωνα): Τ.Ε.Ι. Νοσηλευτικής
- 8) Αβαγιάννη Μαρία του Στυλιανού: Οικονομικό Πειραιώς

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Αναδημοσιεύουμε το άρθρο του συνεργάτη μας κ. **Βα. Ψαριανού** που προκάλεσε την "επιστολή" των **Επαγγελματιών Βρίσας - Βατερών**, για να λάβουν γνώση του περιεχομένου του και όσοι δεν το διάβασαν στο προηγούμενο τεύχος.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

του Βασίλη Ψαριανού

Έχω ακούσει πολλούς ξενιτεμένους Βρισαγώτες, που η νοσταλγία τους φέρνει τα καλοκαίρια σαν παραθεριστές στο χωριό, να παραπονούνται ότι δε βρήκαν ν' αγοράσουν τα παραδοσιακά προϊόντα του τόπου μας, με τα οποία ανατράφηκαν στα παιδικά τους χρόνια.

Ακόμα κι ένα τενεκέ λάδι λένε, δεν μπόρεσαν να βρουν, αφήστε πια το λαδοτύρι και τον τραχανά που αποτελούν εδή "υπό εξαφάνιση"!

Η ζήτηση, λοιπόν των τοπικών προϊόντων, υπάρχει. Εκείνο που λείπει είναι η προσφορά κι αυτό είναι θέμα με το οποίο πρέπει να καταπιαστεί η συνεταιριστική οργάνωση.

Στην ανάγκη της διεύρυνσης και του εκσυγχρονισμού της συνεταιριστικής οργάνωσης του χωριού μας είχα αναφερθεί παλιότερα σε άλλο τεύχος του περιοδικού μας, όπου υποστήριζα τα εξής: "πρέπει η συνεταιριστική οργάνωση των χωριανών μας - σε συνεργασία ακόμα και με άλλες κοινότητες - να επεκταθεί και σε άλλους τομείς της αγροτικής οικονομίας, όπως είναι η τυποποίηση των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων π.χ. τυριού, μελιού, φαγώσιμης ελιάς, η παραγωγή και διάθεση οικοτεχνικών προϊόντων όπως π.χ. τραχανά, γλυκών, υφαντών, κεραμεικών..."**

Επανέρχομαι λοιπόν στο θέμα, διότι διαβλέπω τον κίνδυνο να εξαρτηθεί σε λίγα χρόνια η οικονομία του χωριού μας εξολοκλήρου από τον τουρισμό και να εγκαταλειφθεί κάθε άλλη παραγωγική δραστηριότητα. Η προϊόντα εγκατάλειψη ακόμα και της ελαιοκαλλιέργειας θα μας οδη-

γήσει στο σημείο να αποζούν πλέον, όσοι κάτοικοι θα έχουν απομείνει στο χωριό, μόνο από τα έσοδα που θα έχουν ως ξενοδόχοι, ενοικιαστές δωματίων, εστιάτορες, γκαρσόνια και υπηρετικό προσωπικό των τουριστικών επιχειρήσεων.

Και αν συμβεί κάτι τέτοιο αυτό θα σημάνει τον οριστικό θάνατο του χωριού, γιατί πρώτον ο τουρισμός δεν είναι σταθερή και ασφαλής μορφή οικονομίας και δεν μπορεί να εξασφαλίσει οικονομική αυτοδυναμία σε μια περιοχή, παρά μόνον εάν συνοδεύεται από συμπληρωματικές παραγωγικές δραστηριότητες, που έχουν κυρίως σχέση με τη διατροφή του φιλοξενούμενου πληθυσμού κατά την τουριστική περίοδο.

Δεύτερον, εάν περιοριστούμε στη "μονοκαλλιέργεια" του τουρισμού, μοιραία θα οδηγηθούμε στην τουριστική υπερεκμετάλλευση, με συνέπεια την υποβάθμιση της περιοχής και τη στροφή του τουριστικού ρεύματος προς άλλες "παρθένες" περιοχές ή περιοχές που παρέχουν ποιοτικά ανώτερες υπηρεσίες.

Τρίτον, ο περιορισμός της απασχόλησης αποκλειστικά στον τουριστικό τομέα, θα έχει ως συνέπεια να εκλείψει συν τω χρόνω το είδος του μόνιμου κατοίκου του χωριού και να αντικατασταθεί από το είδος των εποχιακών κατοίκων, οι οποίοι θα απασχολούνται στις τουριστικές επιχειρήσεις κατά τους μήνες μόνο της τουριστικής περιόδου.

Αποτελεί λοιπόν ζήτημα επιβίωσης για το χωριό, να παραμείνει ζωντανή η αγροτική οικονομία στην περιοχή μας με όλη την ποικιλία που τη χαρακτήριζε μέχρι πριν από λίγα χρόνια.

Η συγκυρία είναι ευνοϊκή και από την άποψη τεχνικών μέσων και από την άποψη εξεύρεσης των αναγκαίων πιστώσεων, αλλά κυρίως από την άποψη της διάθεσης των προϊόντων.

Αυτό που θα χρειαστεί οπωσδήποτε είναι η σύγχρονη γνώση, η μέθοδος και η οργάνωση.

Και σ' αυτή την κατεύθυνση τα προγράμματα του Αγροτοτουρισμού παρέχουν σημαντικές ευ-

καιρίες, τις οποίες μπορεί να αξιοποιήσει πολύ πιο αποτελεσματικά η συλλογική προσπάθεια μέσα από μια συνεταιριστική οργάνωση.

Ας πάρουν και στο χωριό μας την πρωτοβουλία αυτή τη φορά οι γυναίκες, όπως το έκαναν πριν από χρόνια οι γυναίκες της Πέτρας, και ας ιδρύσουν τον πρώτο Συνεταιρισμό Γυναικών Βρίσας, που θα παράγει και θα διαθέτει από τα πρατήριά του, στην αρχή στο χωριό κι αργότερα και στην Αθήνα, τα παραδοσιακά προϊόντα του χωριού το λαδοτύρι, τον τραχανά, τις ρουπάδες, το λάδι, τα γλυκά κουταλιού, τις μακαρόνες και την πλατασιέδα, το μέλι, τα σύκα κι ακόμα τη σουμάδα, το κρασί και το ρακί.

Και οι άντρες του χωριού ας πάρουν την πρωτοβουλία να εκμεταλλευτούν συνεταιριστικά τα παλιά περιβόλια στην παραποτάμια περιοχή που ρουμάνιασσαν. Από την περιοχή αυτή μπορεί να ζήσει ακόμα ένα χωριό. Σήμερα είναι πολύ πιο εύκολο να καλλιεργηθεί η περιοχή: υπάρχουν μπουλντόζες και τρακτέρ, μπορούν να γίνουν γεωτρήσεις σε μεγάλο βάθος, να εγκατασταθούν ηλεκτρικές αντλίες, υπάρχουν φυτοφάρμακα και λιπάσματα. Υπάρχουν προπαντός χρήματα, αρκεί να ζητήσεις να ενταχθείς σε κάποιο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής κοινότητας.

* Αντίλαλος της Βρίσας, τεύχος 25 1998, σελ. 30

Στου Λ'μουνάρ 1954: Μιχάλης και Πάνος Γιαννάκας, Χαρίλαος Πανσεληνάς και ο ξαδερφός του Χάρης

Από Οκτώβριο με κάρτα η είσπραξη αγροτικών επιδοτήσεων

Αρχίζει τη λειτουργία του ο νέος φορέας (ΟΠΕΚΕΠΕ) που θα πληρώνει τις κοινοτικές επιδοτήσεις στους αγρότες. Ο υπουργός Γεωργίας κ. Γ. Ανωμερίτης σε συνέντευξη Τύπου δήλωσε ότι ο ΟΠΕΚΕΠΕ αναλαμβάνει όλες τις αρμοδιότητες (ελέγχου-πληρωμών) που είχαν η ΔΙΔΑΓΕΠ και οι Οργανισμοί Βάμβακος, Καπονού και Ελαιολάδου. Οι τρεις Οργανισμοί τίθενται σε άμεση εκκαθάριση.

Κανονικά, από τις αρχές Οκτωβρίου, οι επιδοτήσεις της Ε.Ε. θα πιστώνονται στους λογαριασμούς των δικαιούχων αγροτών, οι οποίοι θα μπορούν να παίρνουν τα χρήματα τους με την κάρτα τους. Οσοι δεν έχουν λογαριασμό στην Τράπεζα (ΑΤΕ) θα λάβουν στη διεύθυνσή τους δίγραμμα επιταγή. Το καθεστώς της επιταγής είναι προσωρινό και θα ισχύσει για έναν χρόνο.

Οπως δήλωσε ο υπουργός Γεωργίας, στο νέο σύστημα πληρωμών αναμένεται να ενταχθούν 550.000 αγρότες. Για ποσά ως 500.000 περίπου δρχ. (1.250 ευρώ) δεν θα χρειάζονται οι γραφειοκρατικές διαδικασίες και οι αγρότες θα πληρώνονται αμέσως.

Στην κατηγορία αυτή (χωρίς δικαιολογητικά) εντάσσονται περίπου το 60% των αγροτών και κυρίως αυτών των ορεινών περιοχών.

Είναι φυσικό ότι η πληρωμή των κάθε είδους επιδοτήσεων θα γίνεται χωρίς καμία παρακράτηση. Απαντώντας σε ερωτήσεις, ο κ. Ανωμερίτης είπε ότι μέσα στο 2002 θα είναι έτοιμα το αμπελουργικό και το ελαιοκομικό μπτρώ.

ΦΩΤΕΙΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΩΝ ΜΑΣ

του **Βασ. Ψαριανού**

Α. Στο αγρόκτημα του κληροδοτήματος Σημαντήρη στην Αχλαδερή ο Διευθυντής του Κληροδοτήματος γεωπόνος κ. Αντώνης Μακρέλης από το 1995 εφάρμοσε τη βιολογική καλλιέργεια της ελιάς, σε μια έκταση 1.700 στρεμμάτων. Το βιολογικό λάδι που παρήγαγε, αφού το τυποποίησε το πούλησε σε εταιρίες που το προώθησαν σε πολύ καλές τιμές στην Αμερικανική αγορά. "Όταν βλέπεις την Ισπανία να έχει 1 εκατομμύριο τόνους λάδι το χρόνο παραγωγή, καταλαβαίνεις ότι για να μπορέσεις να ανταπεξέλθεις στον ανταγωνισμό αυτό θα πρέπει αυτό που θα προσφέρεις να είναι καλύτερο ποιοτικά" παρατηρεί ο προοδευτικός στην πράξη και όχι μόνο στα λόγια γεωπόνος. Στη συνέχεια αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση επιτυγχάνει μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος Leader II χρηματοδότηση ύψους 85 - 90 εκατ. δραχμών για την κατασκευή εγκαταστάσεων αποθήκευσης και τυποποίησης ελαιολάδου, καθώς και την κατασκευή τυροκομείου. Από τον Ιούλιο δε του 2000 προχώρησε και στην εκτροφή βιολογικών προβάτων και την παραγωγή βιολογικών κτηνοτροφικών προϊόντων.

Β. Στα Χίδηρα ένας ερασιτέχνης αμπελουργός, ο κ. Λάμπρου, ξαναζωντανεύει μια παλιά ποικιλία κρασοστάφυλου και φυτεύει αμπελώνα στα θειούχα εδάφη ενός σβυσμένου ηφαιστείου, απ' όπου παράγει βιολογικό κρασί με την ονομασία ΜΕΘΥΜΝΑΙΟΣ ΟΙΝΟΣ. Έτσι υπερηφανεύεται - και όχι άδικα - ότι ανάστησε το περίφημο κρασί της αρχαιότητας τον ΛΕΣΒΙΟ ΟΙΝΟ.

Γ. Στην Κάπη ο κ. Άγγελος Μουζάλας ιδιοκτήτης ενός κτήματος 50 στρεμμάτων, εντάσσεται σε χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε. πρόγραμμα αναδιάρθρωσης καλλιέργειας. Εκρίζωνε 1.000 γηρασμένα ελαιόδεντρα παλιάς ποικιλίας και τα αντικαθιστά με δενδρύλλια νέας ποικιλίας ελιάς, της γνωστής ως "Κορωνέικης". Στον τρίτο χρόνο από τη φύτευσή τους τα ελαιόδενδρα, ύψους ενός μέτρου ακόμα, είχαν μια πολύ καλή παραγωγή και άριστη ποιότητα ελαιοκάρπου. Μέσα σε δυο χρόνια τα 1.000 δέντρα της νέας ποικιλίας παρήγαγαν 22 τόνους ελαιοκάρπου. Υπολογίζεται δε σε 4 με 5 χρόνια να φτάσουν στους 300 τόνους παραγωγής. Άλλα ο προοδευτικός στην πράξη και όχι μόνο στα λόγια συμπατριώτης μας προχώρησε και στην τυποποίηση του λαδιού που παράγει από τον ελαιώνα του. "Πιστεύω ότι η στήριξη της αγροτικής οικονομίας στο νησί μπορεί να αναπτυχθεί μόνο με την τυποποίηση του λαδιού. Θα πρέπει κάθε χωριό που παράγει λάδι να το τυποποιεί κιόλας" παρατηρεί ο κ. Άγγελος Μουζάλας.

Δ. Εδώ και δυο χρόνια σε ένα αγρόκτημα που βρίσκεται πάνω από το εργοστάσιο της ΔΕΗ, δυο συμπατριώτες μας ο Γιάννης Αλεξίου και ο Νίκος Μαυρέλης, έστησαν ένα εκτροφείο στρουθοκαμήλων. Αναμένεται ότι σύντομα θα είναι σε θέση η επιχείρηση "Στρουθοκάμηλοι Λέσβου" να διαθέτει κρέας στρουθοκαμήλου στην αγορά - το οποίο σημειωτέον είναι νοστιμότατο και υγιεινότατο - και να προχωρήσῃ στην επεξεργασία και των άλλων προϊόντων, όπως τα φτερά, το δέρμα κ.λ.π. Προς το παρόν, τις ημέρες του Πάσχα, διέθεσε στην αγορά ζωγραφισμένα από ντόπιους αγιογράφους αυγά στρουθοκαμήλου που πωλήθηκαν ως διακοσμητικά.

Ε. Στα τέσσερα φωτεινά παραδείγματα προστέθηκε τελευταία κι ένα πέμπτο.

Ο Λευτέρης Μανδάκης κτηνοτρόφος από την Πέτρα σε στενή συνεργασία με την κτηνίατρο Μολύβου κ. Αναστασία Δαούση εφαρμόζει τη σύγχρονη τεχνολογία και τα δεδομένα της ζωοτεχνικής για την αύξηση της γαλακτοπαραγωγής των προβάτων του. Χρησιμοποιεί τον ηλεκτρονικό υπολογιστή για την παρακολούθηση της παραγωγής κάθε προβάτου, εφαρμόζει την τεχνιτή γονιμοποίηση (σπερματέγχυση) και κάνει υπερηχογράφημα (!) για την εξακρίβωση της εγκυμοσύνης του κάθε ζώου. "Η αύξηση της παραγωγικότητας των ζώων μας είναι μονόδρομος αν θέλουμε εμείς οι παραγω-

γοί να αυξήσουμε το εισόδημά μας. Βέβαια, αυτό που κάνουμε εμείς δεν μπορεί να το κάνει μόνος του κάθε παραγωγός. Χρειάζεται οι κτηνοτρόφοι να συνεργαστούν μεταξύ τους" δηλώνει ο προοδευτικός στην πράξη και όχι μόνο στα λόγια κτηνοτρόφος. Εύγε Πατριώτη!

Τα παραπάνω παραδείγματα των πρωτοπόρων, προοδευτικών συμπατριωτών μας δείχνουν ότι κάτι άρχισε να "κινείται" στο νησί μας. Ότι επιτέλους συνειδητοποιούμε τις ευκαιρίες που μας προσφέρονται από την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ότι συνειδητοποιούμε πριν απ' όλα ότι ως τόπος και ως Λέσβιοι έχουμε μεγάλες δυνατότητες να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο μέλλον για μας και τις επόμενες γενιές, αρκεί να αποτινάξουμε την ανατολίτικη μοιρολατρία και να πάψουμε να πιστεύουμε ότι κάποιοι άλλοι μας έχουν καταδικάσει στην φτώχεια και υπανάπτυξη.

Σημείωση: Σε περίπτωση που υπάρξει ενδιαφέρον από πρόσωπα ή συνεταιριστική οργάνωση για βιολογική ελαιοκαλλιέργεια ο Σύλλογός μας είναι πρόθυμος να βοηθήσει με τη διάθεση ελαιοκτημάτων συγχωριανών μας που ζουν στην Αθήνα. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να έρθουν σε επαφή μαζί μας.

Παναγιούδα Πέτρας (φωτό Β.Ψ.)

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΡΙΣΑΣ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Από τα Π.Ε.Π. Β. Αιγαίου διατέθηκαν 900 εκατομμύρια δραχμές για την ανέγερση των κτιριακών εγκαταστάσεων του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Βρίσας, όπου θα στεγαστούν τα παλαιοντολογικά ευρήματα της περιοχής Βατερών. Η ανέγερση του Μουσείου θα γίνει σε οικόπεδα που παραχώρησαν συγχωριανοί μας στην περιοχή "Μαχμουτή" σύμφωνα με σχετική μελέτη που έχει εκπονήσει το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΟΙ ΧΩΡΙΑΝΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΒΡΙΣΑΓΩΤΙΣΣΑ ΜΑΘΗΤΡΙΑ

Στις 6/4/2001 έγινε στην αίθουσα των Κεντρικών Λυκείων Μυτιλήνης η βράβευση των μαθητών που συμμετείχαν στο λογοτεχνικό διαγωνισμό της Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης. Το πρώτο βραβείο για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, που συνοδεύσταν και από χρηματικό έπαθλο 100.000 δρχ., το πήρε η μαθήτρια του Δημοτικού Σχολείου Βρίσας Ιωάννα Καλατζή του Κων/νου για το διήγημά της "Η ξύλινη κρεμάστρα" με το οποίο πήρε μέρος στο διαγωνισμό.

Η γερή πνευματική φλέβα του χωριού μας αποκαλύφθηκε αυτή τη φορά στο πρόσωπο της συγχωριανής μας μαθήτριας. Όλοι μας αισθανόμαστε περήφανοι για το λογοτεχνικό της τάλαντο και τη συγχαίρουμε για την βράβευσή της. Εύγε Ιωάννα! Σου ευχόμαστε να συνεχίσεις τη μεγάλη λογοτεχνική παράδοση του νησιού μας. Από την πλευρά μας, σαν ένα μικρό δεήμα της ευγνωμοσύνης μας, σε ανακηρύσσουμε συνδρομήτρια και συνεργάτρια του περιοδικού μας. Δημοσιεύουμε το βραβευμένο διήγημά σου σ' αυτό το τεύχος του περιοδικού μας και περιμένουμε την καινούρια συνεργασία σου.

Η ΞΥΛΙΝΗ ΚΡΕΜΑΣΤΡΑ της Ιωάννας Καλατζή

Ήταν παραμονή Χριστουγέννων. Είχαμε βγει με τη μαμά και την αδελφή μου για ψώνια. Κοιτάζαμε τις βιτρίνες για να μου πάρει η μαμά μου "κάτι καλό" όπως έλεγε για τις γιορτές. Είχαμε γυρίσει όλη την αγορά της Μυτιλήνης και πουθενά δε βλέπαμε το "καλό", όπως το εννοούσε η μαμά. Η αδελφή μου είχε κουραστεί από το πηγαινέλα και είχε αρχίσει τη γκρίνια.

Στρίψαμε σε μια πάροδο της Ερμού. Ήταν το τελευταίο μαγαζί στο οποίο δεν είχαμε πάει. Και από μακριά βλέπω μια στολισμένη χριστουγεννιάτικη βιτρίνα σαν όλες τις άλλες της αγοράς.

'Όμως μέσα σ' όλα κρεμόταν, εκεί στη δεξιά γωνιά της βιτρίνας, ένα κόκκινο φόρεμα με άσπρη δαντέλα στο γιακά. Μπήκαμε μέσα στο μαγαζί.

- Εκείνο το κόκκινο βελούδο της βιτρίνας σε νούμερο 12 το έχετε; είπε η μαμά.

Η αλήθεια είναι ότι άρεσε και σε μένα πολύ και ακόμα περισσότερο, όταν το είδα από κοντά.

Αφού το δοκίμασα, άκουσα την αδελφή μου να μου λέει "Μ' αυτό είσαι της αναγεννήσεως". Εγώ ακόμα δεν έχω καταλάβει τι ήθελε να πει μ' αυτό, αλλά μου άρεσε τόσο πολύ, δεν της έδωσα καμιά σημασία και αφού άρεσε και στη μαμά το αγοράσαμε. Ο υπάλληλος μας το έβαλε σε μια χριστουγεννιάτικη σακούλα, μαζί με την ξύλινη κρεμάστρα του. Γυρίσαμε σπίτι κι εγώ απ' τη χαρά μου το κρέμασα με την κρεμάστρα του στο ξύλινο χερούλι της ντουλάπας μας.

Το βράδυ, παρόλο που εγώ κοιμάμαι μπρούμυτα, έπεισα ανάσκελα για να μπορώ να καμαρώνω το κόκκινο βελούδινο φόρεμά μου. Ξαφνικά μέσα στην ησυχία της κάμαράς μου, άκουσα ένα ψιθύρισμα. Ξαφνιασμένη και λίγο φοβισμένη ανασηκώθηκα στο κρεβάτι μου. Το ψιθύρισμα ήταν ένα ρώσσικο τραγουδάκι. Τώρα θα μου πείτε πού το κατάλαβα. Όχι, δεν ξέρω ρώσσικα, αλλά έτσι μιλάει ο Νίκος ο "Ρώσσος", που έχει ο μπαμπάς μου μαζί του στη δουλειά. Στην αρχή, νόμισα ότι ήταν το ραδιόφωνο της αδελφής μου από το διπλανό δωμάτιο. Όμως όχι. Το τραγούδι ερχόταν από τη ντουλάπα μου.

Πλησίασα και πρόγμα παράξενο ήταν σαν να τραγουδούσε η κρεμάστρα του κόκκινου φορέματος. Μόλις όμως την ακούμπησα σταματάει το τραγούδι και με μια ψιλή φωνούλα, σαν του καναρινιού, άρχισε να μιλάει:

- Είμαι εγώ που σου μιλάω. Η ξύλινη κρεμάστρα. Εγώ που έχω ταξιδέψει τόσο πολύ στη ζωή μου. Γύρισα τόπους και τόπους και τώρα βρέθηκα εδώ στη ντουλάπα σου απ' έξω. Αχ! Πόσο πικραμένη είμαι!! Θέλω κι εγώ να μιλήσω σε κάποιον. Σε κάποιον που να έχει την καλοσύνη να με αικουδίσει. Αυτό μόνο ζητώ. Λίγο χρόνο από τη ζωή κάποιου για να με αικουδίσει. Σε παρακαλώ,

μου χαρίζεις λίγο απ' το χρόνο σου;

Σταμάτησε να μιλάει η κρεμάστρα κι εγώ κάθισα στο κρεβάτι μου, πήρα αγκαλιά τον πράσινο ψεύτικο κροκόδειλό μου και αποφάσισα ν' ακούσω με προσοχή και περιέργεια τα λόγια της κρεμάστρας.

Άλλο που δεν ήθελε η κρεμάστρα κι άρχισε:

- Κατάγομαι που λες από έναν τόπο πολύ μακριά από 'δω. Από τη μακρινή οροσειρά του Καυκάσου. Γεννήθηκα πάνω στο βουνό, μέσα στο καταπράσινο δάσος. Εκεί έμαθα και τα ελληνικά. Γιατί εκεί ξέρεις ζουν πολλοί Έλληνες που τους λένε Πόντιους. Όμως όλοι μιλάνε Ρώσσικα. Έτοι έμαθα δυο γλώσσες, Ελληνικά και Ρώσσικα. Το σόι μου δε μοιάζει καθόλου με μένα. Η μαμά μου είναι μια βελανιδιά και η γιαγιά μου μια γέρικη βελανιδιά. Όμως για να καταλάβεις, ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά.

Ήταν μια ανοιξιάτικη μέρα. Ο ήλιος έλαμπε και ένα αεράκι φυσούσε κι έκανε τα κλαδιά των δέντρων του δάσους με τις βελανιδιές να κουνιούνται με ρυθμό. Ένα μικρό βελανίδι ξεκόλλησε από μια καταπράσινη βελανιδιά και ο αέρας το παράσυρε λίγα μέτρα πιο πέρα. Από εκείνη τη μέρα έμεινε εκεί πεσμένο για αρκετές μέρες, ώσπου το σκέπασε το χώμα. Πέρασε αρκετός καιρός και μια φθινοπωρινή μέρα, έπειτα από τα πρωτοβρόχια, τα άλλα δέντρα του δάσους καλωσόριζαν ένα καινούριο δεντράκι που φύτρωσε στο σημείο που έπεσε το βελανίδι. Ήταν μια μικρή βελανιδιά που μέρα με τη μέρα όλο ψήλωνε και μεγάλωνε. Ζούσε εκεί ευτυχισμένη ανάμεσα στ' άλλα δέντρα της οικογένειάς της και χαιρόταν τον καθαρό αέρα και τις ιστορίες που διηγόταν μια σοφή κουκουβάγια.

Τα χρόνια την έκαναν να ψηλώνει, να μεγαλώνει και να δυναμώνει. Ωστου μια μέρα κάτι άνθρωποι με μπογιά της έβαλαν πάνω στον κορμό της ένα σημάδι. Μέχρι να ρωτήσει τη σοφή κουκουβάγια τι σήμαινε αυτό κάτι άλλοι άνθρωποι με πριόνια της έκοψαν τον κορμό και τα κλαδιά της. Την ίδια στιγμή βρέθηκε φορτωμένη πάνω σ' ένα φορτηγό που την απομάκρυνε από το δάσος και την οικογένειά της. Ασυνήθιστη καθώς ήταν στα ταξίδια με το αυτοκίνησο ζαλίστηκε κι έκλεισε τα μάτια της. Όταν τα ξανάνοιξε ήταν μέσα

σ' ένα πολύ μεγάλο δωμάτιο με πάρα πολλή φασαρία. Άνθρωποι πηγαινοερχόνταν συνέχεια, κουβέντιαζαν, μετρούσαν, έκοβαν ξύλα, κρατούσαν και διάβαζαν κάτι χαρτιά. Μηχανήματα δούλευαν κι έκαναν τέτοιο δυνατό θόρυβο όλα μαζί, που η καημένη η βελανιδιά τα έχασε. Νόμιζε πως όλα ήταν ένα όνειρο και πως ξαφνικά θα ξυπνούσε και θα βρισκόταν στον Καύκασο, παρέα με τ' άλλα δέντρα και ζώα του δάσους.

Όνειρο νόμισε πως ήταν και όταν ακόμα ανθρώπινα χέρια την σήκωσαν, την έβαλαν πάνω σ' ένα μακρύ πάγκο, τη μέτρησαν μ' ένα μέτρο και άρχισαν να τη πηγαινοφέρουν πότε στο ένα και πότε στο άλλο μηχάνημα.

Τελικά τη χώρισαν σε πολλά κομμάτια και στο καθένα έδωσαν κι άλλη μορφή. Άλλο έγινε ντουλαπάκι, άλλο χερούλι για πόρτες, άλλο καρεκλάκι. Ένα απ' αυτά τα κομμάτια είμαι κι εγώ. Η κρεμάστρα που μαζί με άλλες έντεκα ίδιες με μένα κρεμάστρες, μπήκαμε σ' ένα μεγάλο χάρτινο κουτί. Ένας χοντρός μουστακαλής με μικρά γυαλάκια μας κόλλησε από μια ετικέτα με τις λέξεις "Εργοστάσιο Κ. Ξυλίδης". Από τότε κλείστηκα μέσα στο χάρτινο κουτί και δεν ξαναείδα το φως του ήλιου, παρά όταν βρέθηκα μέσα στη βιτρίνα με το κόκκινο φόρεμα πάνω μου.

Ευτυχώς που καταλάβαινα ελληνικά κι έτσι περνούσαν οι ώρες μου ακούγοντας τις κουβέντες των περαστικών. Γιατί πρέπει να πω πως ένιωθα τρομερή μοναξιά. Το κόκκινο βελούδινο φόρεμα που κρεμόταν πάνω μου καμάρωνε στη βιτρίνα ούτε που καταδεχόταν να μου μιλήσει. Μα και οι άλλες κρεμάστρες, όταν έμαθαν από πού καταγόμουν με φώναζαν "Ρώσσος" και ήταν σαν να με έβριζαν. Μάταια προσπαθούσα να τους δείξω πως κι εγώ ήμουν σαν κι αυτές. Χαρόμουν και λυπόμουν με τα ίδια πράγματα που χαιρόταν και λυπόταν και οι ίδιες. Μόνο η πωλήτρια του μαγαζιού μας έβλεπε όλες σαν κρεμάστρες, που κάνουν την ίδια δουλειά και μας συμπεριφερόταν το ίδιο. Έμοιαζε με το Χριστό που αγαπά το ίδιο όλα του τα πλάσματα και δεν τα ξεχωρίζει ανάλογα με την πατρίδα, απ' όπου κατάγονται. Και αφού όλοι αποφάσισαν να ζω μόνη μου, άρχισα κι εγώ να μιλάω μόνη μου και να τραγουδάω μόνη μου.

Έτσι μ' άκουσες κι εσύ και σ' ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή που μου έδειξες. Είσαι το πρώτο πλάσμα σ' αυτή τη γη από τότε που έφυγα από το δάσος που έχασε το χρόνο του για μένα. Δεν έχω τίποτα να σου χαρίσω, παρά μόνο ένα ρώσσικο τραγουδάκι που μιλάει για την αγάπη.

Άρχισε το τραγούδι κι εγώ αποκοιμήθηκα, όπως με νανούριζε. Όταν ξύπνησα η κρεμάστρα βρισκόταν πάντα στη θέση της με το κόκκινο βελούδινο φόρεμα κρεμασμένο πάνω της.

Πλησίασα και διάβασα την ετικέτα "Κ. Ξυλίδης". Ξαφνικά πήρα την απόφυγή μα τη χαρίσω στο Χρήστο τον δεκάχρονο γιο του Νίκου, του "Ρώσσου" που έχει ο μπαμπάς μου μαζί του στη δουλειά. Σκέφτηκα ότι μ' εκείνον θα ένιωθε σίγουρα πολύ καλύτερα, αφού και οι δυο κατάγονται από τον Καύκασο και ίσως ποιος ξέρει ο Χρήστος την πάρει μαζί του όταν γυρίσει πίσω στην "πατρίδα", όπως λέει κι εκείνος.

Έτσι η ξύλινη κρεμάστρα θα ξαναδεί το δάσος με τις βελανιδιές και τη σοφή κουκουβάγια.

Ρεμβάζοντας
από το
Ακρωτήρι

Φωτό Β.Ψ.

Τ' ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΑΣ Ο ΚΑΦΕΝΕΣ

του Αλέξανδρου Αναγνώστου

Οι μεγαλύτεροι στην ηλικία κάτοικοι του χωριού, όταν περπατούμε στους δρόμους του αλλά και στις εξοχές που το περιτριγυρίζουν, ξαναθυμόμαστε την εποχή που ήμασταν παιδιά και φέρνουμε στο νου μας πρόσωπα και καταστάσεις εκείνων των χρόνων. Οι νεώτεροι, αντίθετα, αν και βλέπουν μόνο αυτό που είναι μπροστά τους, χρησιμοποιούν ονόματα που συνδέονται με χρόνια περασμένα ολλά όχι ξεχασμένα. Ένα τέτοιο είναι το επίθετο "τ' Σαντορινιάς ο καφενές" για ένα συγκεκριμένο μέρος του χωριού. Όλοι μας μικροί και μεγάλοι δίνουμε "γεωργαφικές συντεταγμένες" με βάση αυτόν τον τόπο: "καρσί απ' τ' Σαντορινιάς το καφενέ", "άμα περάσ' τ' Σαντορινιάς το καφενέ έχι του νου σ' κουμάτ' γιατί του σουκατ' εν έχ' έβγασ'" ή ορίζουμε και τόπο συνάντησης: "αϊντι αξάδιφλι, τ' Σαντορινιάς το καφενέ θα ανταμώσουμι".

Μάρτυρας των παραπάνω σκηνών έγινα χωρίς να το θέλω, ένα απομεσήμερο του Μάρτη που μας

πέρασε. Μέρες είχα υποσχεθεί στην κυρά - Βανθία να πάω στο τσιπάρ' που έχει λίγο πιο κάτω από το πηγάδ' τ' Θοδωρή και να κλαδέψω τις τριανταφυλλιές, τις κληματαριές και 5 - 6 δεντρέλια που είναι μέσα. Με το σήμερα και με το αύριο ο καιρός περνούσε, η άνοιξη ερχόταν με βήμα ταχύ και εγώ ακόμα να πάω. Όσπου πια είδα και απόειδα ότι δεν σήκωνε άλλη αναβολή. Πήρα λοιπόν το πριόνι, το ψαλίδι για τα ξερόκλαδα, το κλαδευτήρι και ξεκίνησα. Λίγο πιο κάτω από το καφενείο του Ε. Μαργαρίτη και το αλμπαναριό του Δ. Κωλέτη άκουσα να με φωνάζουν. Στο τρίστρατο στεκόταν δυο νεαροί και με κοιτούσαν. "Τι θέλετε παιδιά" τους ρώτησα. "Να μπάρμπα, είπαμι να ανταμώσουμι μι τον... σ' Σαντορινιάς το καφενέ για να πάμι να δούμι ένα χωράφ". Ήρταμι ίσιαμι έδιου, αμ τώρα μπερδευτήκαμι. Ούτε χάλασμα βλέπουμι ούτε καφενέ. Περιμέναμε λοιπόν να περάσ' κανένας μεγάλος στην ηλικία για να τον ρωτήσουμι. Συ είσαι πρώτος που περνάς. Έλα να μας δείξ' σ που ήταν τ' σ Σαντορινιάς ο καφενές." Προχωρήσαμε όλοι μαζί για να τους δείξω το παλιό καφενείο. Όταν φθάσαμε και τους το έδειξα κοντοστάθηκα. Δεν μου κανε καρδιά να φύγω... Στο νου μου ήρθαν εικόνες απ' τα παλιά. Εικόνες που δεν κατάφερε να τις θαμπώσει το πέρασμα του χρόνου...

Με τα μάτια της μνήμης είδα να υψώνεται μπροστά μου ένα καφενείο, μεσαίο σαν μέγεθος, γωνιακό. Την πρόσοψή του στόλιζαν δυο θεόρατες κληματαριές που χάριζαν ίσκιο στους θαμώνες του. Μέσα ο ιδιοκτήτης και καφετζής ο Ευστρ. Κούσκος (αυτό ήταν το "νόμιμο" ονοματεπώνυμό του) σέρβιρε διξιά και αριστερά καφέδες, φασκόμηλα, κανένα λουκούμι στους χαμένους των παιχνιδιών. Ήταν ένας άνθρωπος μετρίου αναστήματος, βρακάς, που του έλειπε το ένα μάτι. Ήταν παντρεμένος και είχε 4 παιδιά, δυο γιούς και δυο κόρες. Το σπίτι του ήταν δίπλα στο καφενείο. Ο Μπαρμπα - Στρατής ήταν ένας άνθρωπος μερακλής. Πάντα ήθελε να κάνει για τους πελάτες του το καλύτερο. Ανάσερνε κρύο νερό από το πηγάδι του Θοδωρή και συνόδευε μ' αυτό τα μεζεδάκια του.

Μια μέρα το χωριό σηκώθηκε στο ποδάρι. Το νέο διαδιδόταν από στόμα σε στόμα: "παλαβωθ' τσι Στρατής! Πάναγια μ' τι 'ταν εγ' τουτου. Πέταξι σ' καναπέδις τσι θα φερ' λέγ' καρέγλις. Αμ ε του 'ξιρα γι. Πιο καλοί είναι γι καναπέδις." Κάποτε ολοκληρώθηκε η αλλαγή των καθισμάτων. Όλοι θεωρούσαν καλό να περάσουν να δουν τα γενόμενα. Άλλος προφασιζόταν πως είχε δουλειά και άλλος πως είχε καιρό να πάει στην περιοχή και πεθύμησε να δει τη γειτονιά. Οι γυναίκες με τη σειρά τους θυμήθηκαν όλες τις κουμπάρες και τις φιλενάδες τους που κατοικούσαν εκεί τριγύρω και κίνησαν να πάνε να τις δουν. Όλοι και όλες περνούσαν από την περιοχή, όλοι έλεγαν το λόγο τους, αλλά κανένας δεν έλεγε να μπει μέσα. Ο μπαρμπα - Στρατής σκύλιαζε από το κακό του. Αυτός είχε πετάξει τους καναπέδες και είχε βάλει καρέκλες για να αισθάνονται κολύτερα οι πελάτες του και αυτοί όχι μόνο δεν το εκτίμησαν αλλά ούτε και πατούσαν το πόδι τους! Έσπαζε το κεφάλι του να βρει τι να κάνει. Μέσα στην απελπισία του αποφάσισε να κάνει ένα γλέντι. Έφτιαξε τους καλύτερους μεζέδες, κάλεσε και μια κομπανία, καθάρισε τα λαμπτόγυαλα και περίμενε να βραδιάσει. Όταν έπεσε το σκοτάδι και άναψαν οι λάμπες, άρχισε το γλέντι. Το καφενείο γέμισε· μερικοί έκασταν και έξω. Η λατέρνα μέσα ξελαρυγγιάζοταν: "Σαντορινιά - Σαντορινιά, παντρέψου τώρα που είσαι νιά."

Ήταν η επιτυχία της εποχής και φαίνεται ότι άρεσε πολύ και στο χωριό γιατί η λατέρνα έπαιζε και ξαναέπαιζε το ίδιο τραγούδι. Την άλλη μέρα το χωριό βούιζε: "τούτο έγινε, το άλλο είπαν, αυτός πήγε στο γλέντι και χόρεψε, ο άλλος δεν πήγε, το τραγούδι το ακούσατε," Σιγά - σιγά, όποτε ήθελαν να πουν για το καφενείο του Στρατή έλεγαν: "να έτσει που 'λεγαν για τ' Σαντορινιά" και μέσα σε μια εβδομάδα τον βάφτισαν "τ' σ Σαντορινιάς ο καφενές". Τόση εντύπωση τους είχε κάνει το συγκεκριμένο τραγούδι! Υστερα από κανένα μήνα κυκλοφόρησε και το σκωπτικό - διαφημιστικό τραγούδι για το καφενείο:

Σ' Σαντορινιάς το καφενέ
Να πας και να θαυμάσεις
Κρύο νεράκι θε να πιεις
Καρέγλα για να κάτσεις.

Από τότε σε αυτό το καφενείο γινόταν τα μεγαλύτερα γλέντια και η χαρτοπαιξία πήγαινε σύννεφο.

Μια μέρα του Γενάρη κρύωνε υπερβολικά. Άγρια χαράματα, στο καφενείο του Μπαρμπα - Στρατή, 5 - 6 γέροι είχανε σύρει τις καρέκλες του γύρω από το μαγκάλι, πίνανε τ' φασκομ'λιά τους και λέγανε και ξαναλέγανε πότε για τ' αφλογιές του χωριού και πότε για την ακρίβεια, την πολιτική κατάσταση και το καιρό. Έχω ο βοριάς σφύριζε και το κρύο ξύριζε. Η κουβέντα γύριζε και ξαναγύριζε στο καιρό: "ούλο το τσιρό φέτος βόριαδος φ'σα. Θα μας παγώσει. Τι θα γίνει δε ξέρου. Άλλις χρονιές φύσα τσι κουμάτ' νουτιά. Ότιδια θες πέτο, νοτιάρα παλαβή μπορεί να ήταν, αμ ζέσταινε κομμάτ'. Τώρα; Μαργώσαμι!" Ένας γέρος καθόταν παράμερα και τους κοιτούσε με ξινισμένα μούτρα. "Ε Δημητρό, ε μας λες τσι συ τίπουτα;" "Τι να σας πω; Γω ένα πράμα ξέρω. Όσες μέρες πάρει βοριάς, άλλο τόσες θα πάρει νοτιά στο χρόνο επάνω. Τσιρός το τσιρό ε τον χαρίζει. Ακούτι που σας τα λέω!" Η κουβέντα γρήγορα πήρε διαστάσεις. Άλλος συμφωνούσε, άλλος διαφωνούσε, μόνο ο γέρος ήταν πεισματάρης και επέμεινε στην κουβέντα του. Αποφάσισαν λοιπόν να κάνουν ριφινέ και να πάρουν δυο λαγήνια. Όταν τα πήραν, φώναξαν το δάσκαλο που έγραψε πάνω στο ένα Νοτιάς και πάνω στο άλλο Βοριάς και την ημερομηνία. Η απόφαση που πάρθηκε στη συνεδρίαση των σοφών κεφαλών ήταν η ακόλουθη: να έρχονται κάθε μέρα στο καφενείο και ανάλογα με τον καιρό να ρίχνουν ένα πετράδι στο ανάλογο λαγήνι παρουσία όλων. Όταν περάσει ένας χρόνος θα άνοιγαν τα λαγήνια για να δουν το αποτέλεσμα. Αρχή έκαναν από εκείνη την ημέρα και έριξαν ένα πετράδι στο λαγήνι του βοριά.

Το πράγμα μαθεύτηκε και πολλοί πήγαιναν να δουν τα λαγήνια. Το καφενείο αποκτούσε ολοένα και πιο πολλούς πελάτες. Όταν ήρθε η αντίστοιχη μέρα καταπιαστήκαν να μετρήσουν τα πετράδια. Το αποτέλεσμα ήταν ένα πετράδι περισσότερο η Νοτιά. Ο γέρος είχε νικήσει.

Τα χρόνια πέρασαν... Στη θέση του καφενείου υψώνεται τώρα ένα ωραίο σπίτι που το έχει χτίσει μια εγγονή του Μπαρμπα - Στρατή. Ποιός τον θυμάται τον καφετζή με το όνομα ή το επίθετό του; Όλοι Σαντορινιά τον λέγαν και αυτόν και τα παιδιά του και τα εγγόνια του. Όλοι σήμερα μιλούμε για τ' ασαντορινιάς το καφενέ. Το επίθετο έσβησε, το παρατσούκλι έμεινε... για να επιβεβαιώσει μια θεωρία που λέει ότι άμα σε κολλήσουν ένα παρατσούκλι, σιγά - σιγά θα γίνει "νόμιμο" επίθετό σους ό,τι θες κάνε. Γενεές δεκατέσσερις θα περάσουν και να δούμε άμα θα ξεκολλήσει ποτέ το "παράνομο" επίθετο. Καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα, σοφά λέει ο λαός μας. Τώρα για τον Μπαρμπα - Στρατή τι να πούμε που είχε χάσει το μάτι του, "βγήκε" ύστερα και το όνομά του...

Της Καρίνης ο πλάτανος (Φωτό Β.Ψ.)

ΛΙΟΚΤΗΜΑΤΑ ΚΙ ΑΓΑΠΕΣ

της Βαρβάρας Σκιά

Λιοχώραφα, λιοκτήματα, λιοτόπια λέγονται τα χωράφια με ελιές, ενώ τα δέντρα, εκτός από ελιές τα λένε και ρίζες, αλλά περισσότερο σαν μονάδα μέτρησης. Παρτσιές (μεγάλα χωράφια), παρτσιάδια (μικρά χωράφια), μπασίματα (καλά χωράφια) και βάλες (τα καμπίσια). Ακόμα τα λένε και πράματα, τα καλά πραματούκλες. Κακαμπάρια τα φτωχά χτήματα, αλετροπόδαρα, όργαλος, χωράφια σε κακοτοπίες.

Ο καρπός της ελιάς έχει διάφορα ονόματα, ανάλογα με το είδος τους: λαδολιές, αδραμυτιανές, καρολιές, κολοβές και οι άπορες ατζηκανοκολοβές.

Μόδι: μονάδα μέτρησης του ελαιόκαρπου.

Μαξούλι, μαξουλοχρονιά: πλούσια, καρποφόρα χρονιά.

Γ' αυτές λοιπόν τις ελιές, γ' αυτά τα λιοκτήματα έχουν χυθεί δάκρυα ποτάμια. Έχουν αναστενάξει κι έχουν βαρυγκομήσει κορίτσια κι αγόρια όσο δεν έπαιρνε άλλο. Όχι από την κούραση του λιομαζώματος, ούτε επειδή πολλές φορές ξεπάγιαζαν από το κρύο ή βρεχόταν ως το κόκαλο. Αυτά είναι στο πρόγραμμα. Χειμωνιάτικο μαξούλι είναι, κι όταν η χρονιά είναι καλή, όλο το χειμώνα κάτω από την ελιά πορεύονται. Μα τότε ποια να ήταν η αιτία που έκανε αυτούς τους νέους ανθρώπους να έχουν δάκρυα στα μάτια και πόνο στην καρδιά; Σε τι θα μπορούσαν να είχαν φταίξιμο τα ευλογημένα αυτά δέντρα, που από τη ρίζα ως την κορφή μόνο να δίνουν στους ανθρώπους ξέρουνε;

Δεν είχαν το φταίξιμο τα δέντρα που είναι πηγή ζωής, οι άνθρωποι το είχαν. Τα λιόδεντρα τα χρησιμοποιούσαν ως μέσο εκβιασμού, ως μέσο διαφθοράς συνειδήσεων. Ο καθένας θέλει να πετύχει, αλλά όχι με αυτόν τον τρόπο, χωρίς ηθικούς φραγμούς, χωρίς αίσθημα ευθύνης, με μόνο γνώμονα την πλεονεξία έφταναν να γίνονται όμηροι των δέντρων, φανταζόμενοι ότι καλύτερο για τον εαυτό τους. Δεν ήταν όλοι οι άνθρωποι το ίδιο. Δεν μπορούμε να τους βάλουμε όλους στο ίδιο καζάνι αλλά ως επί το πλείστον αυτό το κλίμα επικρατούσε. Υπήρχαν περιπτώσεις που χρονών αγάπες τις διέλυσαν για ένα κτήμα περισσότερο, για λίγες ρίζες ελιές παραπάνω κι έφταναν να γίνουν δυστυχισμένοι νέοι άνθρωποι από τη μια μέρα στην άλλη, που έβλεπαν να χάνουν την αγάπη τους, που τόσα όνειρα και τόσες ελπίδες είχαν αποθέσει στο όνομά της.

Και οι νέοι; Τι έκαναν οι νέοι; Γιατί δε χτυπούσαν τη γροθιά στο μαχαίρι; Δεν είχαν περίσσευμα καρδιάς; Δεν είχαν το σθένος να αντιδράσουν όσο έπρεπε, ή μήπως τους έφερναν βόλτα οι μεγάλοι, παρουσιαζοντάς τους τη ζωή με μελανά χρώματα, αποθαρρύνοντάς τους συγχρόνως; Ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης για το ανθρωποπάζαρο που γινόταν το είχαν οι μεγάλοι με την καταπιεστική συμπεριφορά τους, με την παντελή έλλειψη μεγαλοψυχίας. Δεν τους έδιναν το κουράγιο που χρειαζόταν αυτές τις ώρες που βρισκόταν στο σταυροδρόμι της ζωής τους. Αν τους έλεγαν δυο κουβέντες, πως είναι ντροπή και κρίμα αυτό το κοπελούδι που τόσα χρόνια ακούγεται μαζί σου, δεν πειράζει, ας έχει και πιο λίγα, τα χωράφια στα βουνά κάθονται, όλα θα πήγαιναν κατ' ευχήν. Άλλα ποιος είχε χάσει την ανθρωπιά του να τη βρουν αυτοί;

Κι ερχόταν η μέρα των αρραβώνων και ρίχναν τις ντουφεκιές, κατά το έθιμο, που έπεφταν κατευθείαν στην καρδιά της παλιάς αγάπης. Ποιος θεός και ποιος νόμος όριζε παιδιά ερωτευμένα να τα χωρίζουν τόσο άσπλαχνα, με μόνη τη δικαιολογία ότι είχαν λίγα χωράφια ελιές; Πιο δύσκολη ήταν η θέση της κοπέλας, που την άφηναν βορά στο στόμα των λύκων. Το περιβάλλον στενό. Οι σχέσεις τους γνωστές σε όλους. Πώς να αντιμετωπίσει με πληγωμένη περηφάνεια, με πληγωμένο εγωισμό ένα χωριό; Πώς να αντικρύσει ακόμα και τους δικούς της; Ένιωθε βαθιά ντροπή χωρίς να φταίει σε τίποτα. Και μόνο αν η μάνα της είχε ανοιχτά μυαλά και της παραστεκόταν θα το ξεπερνούσε κάπως πιο εύκολα. "Μην κλαίσ", θα της έλεγε, "αυτός να ντρέπεται για τα καμώματά του, που πήγε και πουλήθηκε για δυο παρτσιάδια παραπάνω. Σώπα, μην κλαίσ, εσύ θα πάρεις καλύτερον. Θα μπεις μέσα στα μάτια τους, κι αυτός θα μετανιώνει σε όλη του τη ζωή που δε σε πήρε, μόνο λιμπίστηκε τα κτήματα". Όπως λέει κι ένα τραγούδι:

Μη λιμπιστείς τα κτήματα και πάρεις παραστόλι.

Θα κλαίνε τα ματάκια σου καθημερνή και σχόλη.

Όσο για τους ακριβούς γαμπρούς, καμιά φορά στεκόταν τυχεροί κι η γυναικά που τους έδιναν να είναι καλή. Άλλα τις περισσότερες φορές γινόταν δυστυχισμένοι. Πληρώναν πολύ ακριβά το σφάλμα τους και την αποκοτιά τους. Κι όπως συχνά ανταμώναν οι κάτοικοι στο χωριό, όταν αντάμωναν την παλιά τους αγάπη ένας χαλασμός γινόταν μέσα τους όλα τους τα χρόνια.

Τώρα πώς έχουν έλθει τα πράγματα; Πώς γίνηκε και κανένας δεν κόβεται για λιοχώραφα και λιοτόπια; Το λάδι έχει ξεπέσει, οι νέοι έχουν στραφεί οι περισσότεροι σε άλλα επαγγέλματα και παίρνουν πια αυτήν που θέλουν. Οι μαυρομάτες οι ελιές, οι παινεμένες και τραγουδισμένες, που έπαιζαν τον πρώτο ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ζωή τώρα δε μετράνε κι ας δίνουν ακόμη καρπό χρυσάφι, που έχει χάσει όμως την αξία του. Πολύ το λιοδάκρυ που στάζει από το κορμί τους. Έσωσαν τώρα να πληρώνουν αμαρτίες ἄλλων. Τα πιο ευλογημένα δέντρα.

Στα Βατερά του παλιού καιρού (φωτ. αρχείο Ειρ. Σαμίου)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Της Βρισηδίας Ψαλιδομάτη

Στον Κανάρη

Πόση άπλα έκρυβες Κωνσταντή
μες στην απλή ψυχή σου!

"Πώς τα κατάφερες Κανάρη
να πυρπολήσεις το τούρκικο ντελίνι",
σε ρωτούσαν.

Και συ απάντησες απλά:
"είπα μέσα μου: Κωνσταντή, θα πεθάνεις
κι έτσι αποφασισμένος πήγα".

Στους Δήμους

Τί κι αν οι Βένετοι κι οι Πράσινοι
μονοιάσσαν

και μαζεμένοι στον Ιππόδρομο
ορκίζονταν στη ΝΙΚΗ;
Στων συνθημάτων και των ζητωκραυγών
την παραζάλη

δε λογαριάσανε την κόρη του αρκουδιάρη,
τη Θοδώρα,
που με ένα μονάχα λόγο της,
"καλόν εντάφιον η Βασιλεία",
τους έπνιξε στο αίμα!

Ο ΓΙΩΡΓΗΣ ΑΓΓΕΛΗΣ Ο ΦΡΑΓΚΟΣ

του Γιάννη Καβουρή

Τον έλεγαν Φράγκο, γιατί την εποχή εκείνη όλος ο κόσμος στο χωριό φόραγε κοντόφαρδες βράκες κι ήταν ο μόνος που 'ταν ευρωπαϊκά ντυμένος με πανταλόνια και γραβάτα. Ήταν η εξαίρεση. Ψηλός, λιγνός, με κουρεμένο πάντα το κεφάλι, ευθυτενής και σβέλτος, με μια μεγαλόπρεπη κίνηση, με ακαταμάχητη βούληση και με λόγο που 'ταν γροθιά και μαχαίρι. Όλοι τον άκουγαν και τον σεβόντουσαν, γιατί εκτός από την παλληκαριά ήταν σωστός και δίκαιος. Έτσι τον περιέγραφε η μάνα μου, που 'ταν η αγαπημένη του μεγαλοανηψιά, κάρη του αδελφού και συνεταίρου του σε όλες τις επιχειρήσεις του. Αυτήν προόριζε για κληρονόμο του, γι' αυτήν έχτισε το μεγαλόπρεπο σπίτι του στο μέσο του χωριού, γιατί ήταν άτεκνος, παντρεμένος με μια μεγαλοκυρά από την Χώρα. Κυκλοφορούσε πάντα με σιγουριά και όνεση, χαιρετώντας και καλημερίζοντας τους ραχατλήδες και οκνηρούς χωριάτες που στρογγυλοκάθουνταν στους καφενέδες κουτσοπίνοντας τα ούζα τους και κλαίγοντας την φτώχια και την μοίρα τους. "Βρε κώκλανε", τους φώναζε, "άντε βρε πάρε τον κασμά σου και πήγαινε στο Χάσι να δουλέψεις με τους άλλους". "Μα τέτοια ώρα αφεντικό", τον απόσωνε ο άλλος. "Άντε βρε και όπως θα πληρωθεί ο πρώτος θα πληρωθείς και συ", απόσωνε ο μεγαλοεπιχειρηματίας, τ' αφεντικό. Ήταν σωστός προύχοντας και σωστός αρχηγός.

Το σπίτι το έχτισε στην καρδιά του χωριού, στα Κονάκια που αγόρασε από τον αγά, που έπεσε σε δυσμένεια και φτώχυνε και άρχισε να ξεπουλά την περιουσία του. Ήταν μια έκταση κεντρική με παλιά κτίσματα και πολλά χτήματα που τ' αγόρασε κι αυτά ο κυρ Γιώργης. Το σπίτι το έχτισε με μαστόρους που έφερε από την Σμύρνη κι ήταν μεγαλόπρεπο. Σωστό αρχοντικό.

Σκαρφαλωμένος στην σκαλωσιά, καθοδηγούσε και διαφέντευε, κι όλα γίνονταν κατά πως τα θέλει με μεράκι και μαστοριά. Σκαλωμένος στην σκαλωσιά με την βράκα του αδελφού του Θόδωρου πάνω από τα παντελόνια του, κανοναρχούσε την δουλειά, όταν τον είδε ο κουμπάρος του, που περνούσε από κει, και έσκασε στα γέλια. "Βρε κουμπάρε" του φώναξε "τι είναι αυτά"; Και ο κυρ Γιώργης τον αποστόμωσε. "Τι συμβαίνει κουμπάρε, και το ένα δικό μου και τ' άλλο δικό μου", του απάντησε.

Εκεί έχτισε το αρχοντικό του που και σήμερα δεσπόζει στο χωριό, σαν το πιο μεγάλο αρχοντικό στο κέντρο του χωριού, εκεί που ήταν άλλοτε τα κονάκια του Τούρκου αγά. Γύρω του έχτισε τα καφενεία, όπου πουλούσε τα κρασιά και τα ούζα που έβγαζε από το αμπέλι δίπλα στο ποτάμι. Ήταν μεγάλο και τρανό και δουλευαν μέσα ολοχρονίς δυο παραγιοί αραπάδες και εργάτες που πήγαιναν απ' το χωριό. Πότε να σκάψουν, πότε να ξεφυλλίσουν, πότε να τιαφίσουν, πότε να διαλέξουν τα ροζακιά και να τα φορτώσουν στα μουλάρια με τα κοφίνια, για να πάνε στα διπλανά χωριά, πότε τις γκτούρες με το άφθονο κρασί για πάτημα στα πατητήρια και πάνε λέγοντας. Σωστό πανηγύρι κι ατέλειωτη δουλειά, που μούσκευε στον ίδρωτα και ξελίγωνε τα κορμιά. Όμως όλα γίνονταν με μεράκι και αφροντισά, με χαρές και τραγούδια που αντιλαλούσε η ακροποταμιά.

Όταν ωρίμαζαν τα σταφύλια, που κρεμόντουσαν λαχταριστά στις κλιματζούρες, κι οι κοπέλες του χωριού με τα παληκάρια ερωτοτροπούσαν και τα μάζευαν, σιγοτραγουδώντας παθιάρικα με κλεφτές ματιές και υπονοούμενα χαμόγελα, όλα πήγαιναν μια χαρά. Όταν όμως έφτανε τ' αφεντικό όλοι μπήγονταν στη δουλειά κι ο καθένας φρόντιζε να ξεπεράσει τον διπλανό του. Έτσι κυλούσε

η Ζωή, τα χρόνια κείνα τα δύσκολα με την μεγάλη φτώχεια και την κακομοιριά. Ο κόσμος όμως ήταν πιο φιλότιμος και πιο καλός. Υπήρχε αγάπη ανάμεσα στους ανθρώπους και αλληλοσεβασμός. Έλειπε η πονηριά και κανείς δεν προσπαθούσε να κοροϊδέψει και να εξαπατήσει τον άλλον. Γ' αυτό και τους προστάτευε και τους ευλογούσε ο Θεός.

- Βρε κώκλανε, τους φώναζε ο κυρ Γιώργης, γιατί τεμπελιάζεις βρε, άντε πήγαινε να δουλέψεις στην Αμπέλα και θα πληρωθείς και συ όπως κι ο πρώτος.

Έτσι τους παρακινούσε πάντα για δουλειά, γιατί δεν ανεχόταν την τεμπελιά και την κακομοιριά. Αγαπούσε τους ανθρώπους και τους παρακινούσε για μια καλλίτερη μοίρα. Η τεμπελιά και η κακομοιριά βάραινε πάνω σ' όλους και η φτώχεια στην Ζωή τους ήταν τότε ο κανόνας.

Η σοδιά στα σταφύλια τα φαγώσιμα και τα κρασιά, μαζί με το λάδι ήταν το προϊόν που είχε πέραση τότε. Γ' αυτό και ο κυρ Γιώργης που είχε έγκαιρα αντιληφθεί τις κρατούσες συνθήκες, έριξε το βάρος του στην τελευταία ζήτηση και μεγάλωνε την περιουσία και το βίος του. Έτσι τα κατάφερε να γίνει ο πιο πλούσιος προύχοντας με μεγάλη οικονομική επιφάνεια που να διαφεντεύει σε όλα και να κυβερνά σαν απόλυτος άρχοντας. Ήταν ο πιο έγκυρος Δημογέροντας, ο μουχτάρης του χωριού, που με την υπογραφή του και την σφραγίδα του συντάσσονταν οι αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου, τα προικοσύμφωνα που κατατίθονταν στην εκκλησία τότες και οι διατάξεις για το σχολείο.

Αλλά η μοίρα αλλιώς τα θέλε τα πράγματα. Με τα χρόνια που περνούσαν και μεγάλωναν την δύναμη και την προβολή του κυρ Γιώργη στην περιοχή, ύφαινε σιγά - σιγά η μοίρα τον ιστό της καταστροφής. Τ' ανήψια από τις δυο αδελφές, που είχε υπό την προστασία του, μεγάλωναν και με την δική του βοήθεια, εσπουδάζαν σε σχολεία στη Σμύρνη, όπου μάθαιναν τα γράμματα τότες. Ήταν και ο γιος της χήρας μεγάλης του αδερφής, που το μεγάλωνε και το προστάτευε σαν να τα δικό του παιδί κι ακόμα καλύτερα. Αυτός αργότερα σαν μεγάλωσε και διαδέχτηκε τον μπάρμπα του σε όλα, έγινε μεγάλος προύχοντας ισάξιος του

θείου του που εξέλειπε, μα έσυρε τον αδελφό του και συνεταίρο του, τον Θόδωρο, στα δικαστήρια, ζητώντας να θέσει κάτω το μερίδιο απ' την περιουσία του, να το μοιράσει σαν κληρονομιά από τον θείο του. Έτσι είχαν τα πράγματα, αφού η απληστία είναι κακός σύμβουλος, που κατευθύνει την Ζωή των ανθρώπων, με εξελίξεις απρόσμενες.

Το χωριό με τα αμπέλια και τους ελαιώνες του ξαπλωμένο στις ακροποταμίες και στις λογκαδιές, ανάμεσα στους λοφίσκους κάτω από τον Παληόπιτυρο και αγναντεύοντας από μακριά το πέλαγος με τα μικρασιατικά παράλια, την Χίο και τα Ψαρά, ζούσε στην μοίρα του και στο μόχθο του. Τα λιοτρίβια του που ταν χειροκίνητα, και οι μύλοι που άλεθαν το στάρι και τις ελιές στα ρέματα με το τρεχούμενο νερό από τα ποτάμια, ήταν η παράδοση. Ο κυρ Γιώργης ήταν ο πρώτος που συνέλαβε την ιδέα να χτίσει το πρώτο ατμοκίνητο ελαιοτριβείο στην περιοχή με τον κουνιάδο του από τη χώρα, που ταν ένας πλούσιος υφασματέμπορος στην Μυτιλήνη. Το χτισε μόλιστα μέσα στο χτήμα, που ήταν λίγο έξω από το χωριό, δίπλα στον ξηροπόταμο, ιδιοκτησία της γιαγιάς μου από την μητέρα μου, που ήταν και αιδεξιμά του, παρά τις αντιρήσεις του αδελφού του που ήταν και ο άντρας της.

Την κατάφερε να το παραχωρήσει, όταν ο άντρας της έλειπε στο λιομάζωμα, υποσχόμενος να της παραχωρήσει μετοχές στο όνομά της. Και το εργοστάσιο έγινε μεγαλόπρεπο με πέντε μπασκιά και με δυο μυλόπετρες. Από τότες η Ζωή άλλαξε στο χωριό και τα νοικοκυριά πήραν άλλη μορφή, με τα αμπάρια που φύλαγαν τις ελιές, όταν τις έφερναν από την εξοχή κατασχείμωνα. Αυτό ήταν ένα έργο ζωής του κυρ Γιώργη που άλλαξε τη μοίρα του χωριού και του τόπου και έκανε νοικοκυρέους και άρχοντες αργότερα δύο όσοι ανακατεύτηκαν με την διαχείρισή του. Από κει ξεκίνησαν ύστερα οι νεώτεροι προύχοντες του τόπου που πρόκοψαν και σπούδασαν παιδιά στα πανεπιστήμια. Αυτά όμως ήταν τα πράγματα μετά από τον κυρ Γιώργη τον Αγγελή. Όσο ζούσε εκείνος, ήταν ο μόνος που διαφεντεύει και κυβερνούσε τα πάντα. Το σπίτι του ήταν το κυβερνείο, όπου γινόταν όλες οι συσκέψεις και τα συμβούλια, με τους α-

γάδες, τους δεσποτάδες και τους προύχοντες της περιοχής.

Τα σπίτια τότες φωτίζονταν με τα λαδοφάναρα και στο αχνό εκείνο φως εκτυλίσσονταν όλη η ζωή του χωριού. Πρώτος που έφερε την λάμπα στο χωριό, με το άπλετο φως, ήταν ο κυρ Γιώργης. Όταν το βράδυ την άναψε και ξέφεξε ο κόσμος, όλο το χωριό μαζεύτηκε από κάτω και θάμαζε και ξεφώνιζε από τη χαρά του. Το βράδυ εκείνο ο κυρ Γιώργης είχε μουσαφιράσιους τον Δεσπότη της περιοχής και τον Τούρκο αγά της περιφέρειας.

Έτσι άλλαξε το σκηνικό και προόδεψε ο κόσμος με την ταχεία εξέλιξη που επακολούθησε με τα χρόνια. Μα κάποτε τα πράματα άλλαξαν, οι άνθρωποι έφυγαν και το κενό που άφησαν πίσω τους συμπληρώθηκε από άλλους που κατέλαβαν την θέση τους.

Ο κυρ Γιώργης έφυγε με τον καιρό, άτεκνος, με κληρονόμους τον αδελφό του και συνεταίρο του στις επιχείρησεις του και τα ανήψια του από τις δυο αδελφές του. Ο γιός της Μυρσίνας, που έγινε ισάξιός του αργότερα, σπουδασμένος και ισχυρός, κατέλαβε τα πόστα του στα κοινά και απέχτησε πλούτη και καλά, παίρνοντας την νόμιμη κληρονομιά, αφού δεν τα κατάφερε να μοιράσει και την περιουσία του μπάρμπα του Θόδωρου, όταν την διεκδίκησε στα δικαστήρια. Από την άλλη του α-

δελφή, με τα δυο αγόρια και δυο κόρες, δεν είχε προβλήματα, πήραν όμως κι αυτοί την κληρονομιά και έχτισαν σπίτια στις κόρες και τις καλοπάντρεψαν. Από τον μεγάλο της γιό, που τον σπούδασε ο θείος στην Σμύρνη, με ξένες γλώσσες και εμπορικά, δεν είχε ανταπόδοση. Δεν πρόλαβε γιατί στο μεταξύ είχε πεθάνει. Μα την πιο μεγάλη κληρονομιά την πήρε, σύμφωνα με τον τούρκικο νόμο η γυναίκα του, που κληρονόμησε και το σπίτι, που το έχτισε και το προόριζε για την ανεψιά του, την κόρη του αδελφού του, την Πουλχερία.

Όταν ο Θόδωρος δικαιώθηκε από το δικαστήριο και πήγε στο χωριό, η Μαριγώ σαν τον είδε τον άρπαξε απ' τα μούτρα.

- Αλήθεια Θόδωρε το πήρες το Χάσι;
- Αμ, τι νόμιζες βρε Μαριγώ, θα το άφηνα σε σένα, της απήντησε. Εμείς είμαστε αδέρφια και συνεταίροι, θα σε δίναμε λογαριασμό; Δεν σε φτάνουν όσα πήρες;

Σαν πέρασαν λίγα χρόνια η Μαριγώ ξαναπαντρεύτηκε και πήρε έναν δάσκαλο. Μα δεν έκανε πάλι παιδιά και πήρε μια ψυχοκόρη που αργότερα την πάντρεψε κι απέχτησε δυο κόρες. Τον Αγγελή όμως τον Γιώργη τον έβλεπε συχνά στον ύπνο της και την μάλωνε που έδωσε το σπίτι και τα καλά του, που με τόσο κόπο ο ίδιος έφτιαξε, σε ξένους ανθρώπους...

Αγια -
Κατερίνα

(Φωτό
Μπάρυ Στηλ)

Ο ΠΙΩΡΓΑΝΤΑΣ

της Βασιλης Σκιά

Αν η πρωτοχρονιά είναι διπλή γιορτή, εμείς είχαμε τριπλή, γιατί εκτός από πρωτοχρονιά και του Αγιού Βασιλειού ερχόταν στη γιορτή του θείου Βασιλη Αναγνωστή ο Γιωργαντάς με την τουμπανάρα του κι αυτό ήταν για μας η πιο μεγάλη γιορτή.

"Μην αργήσεις στον καφενέ να φάμε νωρίς σήμερα, γιατί θ' ανεβεί ο Γιωργαντάς με την τουμπανάρα του να τον δούμε" ελεγε η μάνα μου. Πράγματι, μεσημέρι ακόμα ακουγόταν τα ταμ τουμ από μια θεόρατη τουμπανάρα και μια παρέα με γέλια και τραγούδια που ανέβαιναν απ' τον πλάτανο κάνοντας μεγάλο χαβαλέ. Εν τω μεταξύ όλη η γειτονιά στο πάδι κι ο Γιωργαντάς στη μέση της παρέας γεροδεμένος και ομορφάντρας με κόκκινα μάργουλα να κάνει σα μικρό παιδί. Να κοντοστέκεται στη γειτονιά και μωρά γύρω πλήθος και να τραγούδια, από τα "κάλαντα" ίσαμε "το αρνί το λαγαρνί που είχε το χρυσό μαλλί, τ' ασημένιο το κουδούνι που το εζηλεύον ούλοι". Πέντε μερών λουκάνικα που τα είχε κρεμασμένα για να ξεραθούν η θεία μου τα ξεκρέμαγε κι έλεγε ψήστα Παναγιώτα να τα κάνουμε μεζέ. Τον θυμάμαι μια φορά στης Βουλγάριας το σπίτι αποκριές με την τουμπανάρα πάλι ο μπάρμπα Γιώργης και δεκατέσσερα μωρά να τα έχουν μουτζουρωμένα και πώς το τρίβουν το πιπέρ του διαδόου οι καλογέρες.

Ωραίος τύπος, άνθρωπος ζωηρός, χαρούμενος, πολύ ζωντανός. Ποιος δεν θυμάται το βράδυ της Αναστάσεως ήταν απόλαυση, μεγαλείο να τον ακούς να φωνάζει κι ενώ ο παπά Δημήτρης φώναζε όλο νεύρο απέξιω "Άρατε πύλαι του Σατανά", ο μπάρπα Γιωργαντάς δεν άνοιγε με το πρώτο για να τον πθέψει. Όπου μια φορά, αφού φώναξε ξαναφώναξε ο παπά Δημήτρης "Άρατε πύλαι του Σατανά" κι ο Γιωργαντάς δεν άνοιγε, όλο νεύρο ο παπάς λέει "Θα ανοίξεις βρε σατανά καμιά φορά;" Μερικοί δεν έβγαιναν έξω στην Ανάσταση. Καθόταν μέσα για να απολαύσουν αυτόν τον διάλογο. Όταν μας άφησε χρόνους και ήλθε η μέρα της Αναστάσεως, όλοι τον θυμόταν κι έλεγαν "Αχ σαν το Γιωργαντά κανένας δεν τα λέει έδιας όμουρφα". Ήταν σοβαρός άνθρωπος, αλλά, όταν έπιανε την τουμπανάρα στα χέρια του γινόταν ένα παιδί, ένα ζωηρό παιδί.

ΓΝΩΜΕΣ

του Βασιλη Ψαριανού

Είσαι ακόμα νέος

Είσαι αρκετά μεγάλος

Όταν πιστεύεις πως όλοι οι άνθρωποι είναι καλοί μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου

Όταν πιστεύεις πως όλοι οι άνθρωποι είναι κακοί μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου

Όταν αγαπάς τις γυναίκες περισσότερο από τα λεφτά

Όταν αγαπάς τα λεφτά περισσότερο από τις γυναίκες

Όταν δουλεύεις, γιατί έχεις πολλά να κάνεις

Όταν δουλεύεις, γιατί δεν έχεις τι άλλο να κάνεις

Όταν βλέπεις την ομορφιά και ονειρεύεσαι

Όταν βλέπεις την ομορφιά και νοσταλγείς

Όταν ζεις σαν αθάνατος

Όταν ζεις σαν μελλοθάνατος.

Ο ΠΑΡΑΓΙΟΣ

του Βασιλη Ψαριανού

Ο Παντέλος από παιδί πήγε παραγιός στον άρχοντα Κόνιαλη. Ο πατέρας και η μητέρα του ξενομερίτες, από τα χωριά της Άγρας, δε μπορούσαν να ταΐσουν τόσα στόματα, εφτά παιδιά και δυο αυτοί εννιά. Αποφάσισαν λοιπόν να δώσουν τον Παντέλο παραγιό, τουλάχιστον να χει το καθημερινό του φαΐ και να φορά στα ποδάρια του ένα ζευγάρι παπούτσια.

Ο Κόνιαλης όταν κάνανε τη συμφωνία τους είπε: θα τον ταΐζω, θα τον ντύνω και κάθε χρόνο θα του βάζω στην μπάντα και τρεις λίρες.

Έτρωγε λοιπόν ένα πιάτο φαΐ ο Παντέλος, φορούσε τ' αποφόρια του άρχοντα και δούλευε σαν αιχμάλωτος από τη μια νύχτα ως την άλλη. Σηκώνονταν αχάραγα να ταΐσει τα ζα, ν' αρμέξει, να φέρει ξύλα και ν' ανάψει φωτιά, να φορτώσει τα πράγματα για το χωράφι και να ξεκινήσει με τον ταϊφά* να μαζέψει τις ελιές το χειμώνα. Να θερίσει ή να κιρντίσει τον καπνό το καλοκαίρι, να σκάψει και να ποτίσει τα περιβόλια, να κατεβάσει τα μύγδαλα και τ' αχλάδια, να μαζέψει τα σύκα και τα σταφύλια, να κουβαλήσει ξύλα για το χειμώνα. Κι όταν δεν πήγαινε στο χωράφι έπρεπε να καθαρίσει τους αχυρώνες από τις κοπριές, ν' ασβεστώσει τις αυλές, ν' αποθηκέψει τ' άχυρο και τα ξύλα, να πλύνει τις φτίνες* και τα κιούπτια, να μπει το φρέσκο λάδι και το κρασί.

Μόλις τέλειωνε απ' όλες τις δουλειές και κάθιζε να στεγνώσει ο ιδρώτας του, που έτρεχε σαν βρύση από πάνω του, τον φώναζε η αφεντικίνα του: "από πότε έχεις να πας στις μέλισσες, θα τις φαν οι μπαμπούροι". Σηκώνονταν τότε ο Παντέλος και πήγαινε μέσα στο καταμεσήμερο, εκεί που είχαν τα κουβάνια με τις μέλισσες. Έκοβε μια φουντωτή λυγαριά και κυνηγούσε τους μπάμπουρες, κάτι μεγάλες κόκκινες σφήκες που παραμόνευαν έξω από τις κυψέλες ν' αρπάζουν τις μέλισσες, που ρχονταν φορτωμένες με τη γύρη των λουλουδιών.

Κι όταν έπεφτε πια η νύχτα, έπρεπε να πάει στο μπακάλικο τ' αφεντικού του ν' ανάψει το Λουξ, που ήθελε κάθε τόσο να το κατεβάζεις και να το τρομπαίρνεις, γιατί χωρίς αέρα έσβηνε. Και κάθε που ερχόταν κάποιος πελάτης, έπαιρνε μια πελώρια σέσουλα, άνοιγε το τσουβάλι με τα όσπρια και γέμιζε τα σακούλια. Ύστερα τα τοποθετούσε στην ζυγαριά να τα ζυγίσει ο Κόνιαλης.

Δεν ήξερε ο Παντέλος ούτε καθημερινή ούτε σκόλη. Έτσι περνούσαν οι μήνες. Τις μπόρες του χειμώνα και τις παγωνιές διαδέχονταν η κάψα του καλοκαιριού κι ο παραγιός του Κόνιαλη έτρεχε όλη τη μέρα να προφτάσει τις δουλειές, που αυγάταιναν συνέχεια. Και μάζευε πλούτη ο Κόνιαλης. Έρχονταν οι χωριανοί με το ντεφτέρι στο χέρι ν' αγοράσουν βερεσέ τα φασόλια, το πετρόλαδο και το μπακαλιάρο και κείνος τους χρέωνε με λάδι: μια οκά μπακαλιάρος, δύο οκάδες λάδι, μια οκά φασόλια, μια οκά λάδι. Και όταν μάζευαν το μαξούλι κι άλεθαν, ξωφλούσαν πρώτα τον Κόνιαλη, που κάθονταν όλη μέρα στο λιοτριβίο και παραφύλαγε ποιος απ' όσους είχε στα κατάστιχά του θ' άλεθε, για να εισπράξει τα βερεσέδια.

Ο Παντέλος μέσα σε δυο χρόνια, από παιδί που ήταν, έγινε απότομα άντρας. Πέταξαν τα κόκκαλα στο πρόσωπό του κάτω από τα μάτια του, έβγαλε ένα ξανθό χνούδι στα μάγουλα και μάυρισε σαν τα παλιά εικονίσματα της εκκλησίας. Κι η φωνή του, όταν μιλούσε στα ζωντανά του - γιατί στους ανθρώπους σπάνια μιλούσε - είχε ένα αλλοιώτικο χρώμα, έμοιαζε να βγαίνει σαν μέσα από βαθύ πηγάδι.

Εκείνο το βράδυ, μόλις άρχισε να μουχρώνει, την ώρα που άναβαν τα πρώτα λυχνάρια, βούιξε το χωριό από την είδηση, που έφερε ο γέρο Κομνηνός ερχόμενος από την Λαγκάδα, όπου είχε τις προβατίνες του. Καθώς περνούσε μέσα από τη Λαγκάδα, κάτω από τον όχτο, όπου ήταν χτισμένο το ξωκλήσι της Αγίας Φω-

τεινής, άκουσε μια τρομερή φωνή, σα να διάβαζε κάποιος την Αποκάλυψη του Ιωάννη, να προφητεύει πως "θα πλέψει το μοσχάρι στο αίμα, θα βρέξει φωτιά από τον ουρανό και το αίμα θα γίνει πύο στις φλέβες των ανθρώπων!" Με τις τρίχες του κεφαλιού του αναφουρκισμένες ο γέρο - Κομνηνός κατέβηκε από το γαϊδούρι του κι ανέβηκε στα ράχτα απέναντι από το ξωκλήσι, να δει από που έβγαινε η φωνή. Και τότε είδε ολόγυμνο τον Παντέλο, ανεβασμένο στη στέγη της Αγίας Φωτεινής, να στέκεται όρθιος κι αναμαλλιασμένος, να βγάζει φωτιές από τα μάτια του κι αφρούς από το στόμα και να χειρονομεί κοιτάζοντας κατά τη Λαγκάδα. Και το φαράγγι έπαιρνε τη φωνή του και την ξανάστελνε πίσω πιο άγρια.

Κι όταν ο γέρο Κομνηνός του φώναξε "Εϊ Παντέλο, τι κάνεις εκεί πάνω;", στράφηκε προς το μέρος του και τεντώνοντας το χέρι του φώναξε άγρια: "Φύγε τρισκατάρατε" και συνέχισε, σα να διάβαζε το Ευαγγέλιο, να φωνάζει κι άλλα τρομερά κι ακατάληπτα, που έκαναν το γέρο Κομνηνό να κατρακυλήσει γρήγορα κάτω από το βράχο, να σύρει το γαϊδούρι του τρομαγμένος και να φύγει όσο γρηγορότερα μπορούσε, να βγει από το λαγκάδι στο ξέφωτο.

Πήραν οι χωριανοί τα φανάρια κι έχοντας μπροστά τον Κόνιαλη, τον παπά τον Κοκκινογένη και τον αγροφύλακα, κίνησαν όλοι μαζί για τη λαγκάδα της Αγίας Φωτεινής. Κι ακολουθούσαν από πίσω ένα τσούρμο παιδιά, κρατώντας κάποια απόσταση, γιατί οι μεγάλοι τους έδιωχναν να γυρίσουν πίσω στα σπίτια τους.

Όταν πλησίασε ο κόσμος στο ξωκλήσι της Αγίας Φωτεινής, σταμάτησαν όλοι κρατώντας την ανάσα τους. Ξαφνικά ακούστηκε μέσα στο σκοτάδι της νύχτας μια φωνή, που δεν έμοιαζε καθόλου με του Παντέλου, σα να βγαίνει από βαθειά σπηλιά: "Μετανοείτε αμαρτωλοί! Ο χάρος περπατάει πάνω από τα κεφάλια σας! Ήρθε η συντέλεια του αιώνος! Μάχαιραν έδωσες, μάχαιραν θα λάβεις!"

Ένα σύγκρυο ένιωσαν όλοι στη ραχοκοκκαλιά τους και μερικών άρχισαν να γυπτούν τα δόντια. Ξεκίνησε πρώτος ο παπάς ν' ανέβει το ανηφοράκι, που έφερνε πάνω στό ξωκλήσι, μαζί με τη μαμμή του χωριού, που ήρθε μήπως χρειαζόταν να κάνει καμιά ένεση για να συνεφέρει τον Παντέλο. Μόλις φάνηκαν τα πρώτα φανάρια πάνω στο πλάτωμα που ήταν το ξωκλήσι, πήδηξε κάτω από τη στέγη, όπου καθόταν ανακούρκουδα ο Παντέλος, φωνάζοντας "πίσω τρισκατάρατε" κι ανέβηκε τρέχοντας στο βράχο που κρεμόταν πάνω από τη χαράδρα. Σταμάτησαν όλοι μπροστά στο εκκλησάκι κι άρχισαν να σταυροκοπιούνται. Ο αγροφύλακας με τον Κόνιαλη κουβέντιασαν παράμερα κι ύστερα ο αγροφύλακας χάθηκε μέσα στα πουρνάρια. Δυο χεροδύναμοι προχώρησαν μπροστά από το πλήθος και πλησίασαν το βράχο, όπου στεκόταν όρθιος ο Παντέλος μ' απλωμένα τα χέρια, ολόγυμνος, σαν τεράστιο πουλί έτοιμο να πετάξει στον ουρανό. "Πίσω καταραμένοι", τους φώναξε και οπισθοχώρησε στην άκρη του βράχου. Τότε πετάχτηκε μέσα από τα βάτα, δίπλα από το βράχο, ο αγροφύλακας και μ' ένα σάλτο βρέθηκε πάνω, όπου στεκόταν ο Παντέλος. Κι ενώ άπλωνε τα χέρια του ο αγροφύλακας να τον πιάσει, συνέβη κάτι τρομερό: με μια φοβερή κραυγή πέταξε ο Παντέλος μέσα από τα χέρια του αγροφύλακα κι εξαφανίστηκε, ενώ από ψηλά κατρακυλούσαν τα βράχια κι ένας ξαφνικός σίφουνας έσβυνε όλα τα φανάρια που κρατούσαν οι χωριανοί. Έμειναν όλοι για μια στιγμή μαρμαρωμένοι στο σκοτάδι κι ύστερα κατρακύλησαν πατείς με πατώ σε από τον όχτο στη λαγκάδα κι από κει με μια ανάσα βρέθηκαν στο χωριό.

Την αυγή, μόλις έφεξε, ο αγροφύλακας μαζί με τον παπά και πέντε - έξι άλλους γεροδεμένους πήγαν και μάζεψαν το άψυχο κορμί του Παντέλου από τη χαράδρα. Τον έθαψαν την ίδια μέρα, ώρα σπερνού, στο νεκροταφείο του χωριού.

Την Τρίτη ημέρα, μετά την κηδεία του Παντέλου, πετάχτηκε μέσα στα άγρια μεσάνυχτα

από το κρεβάτι του ο Κόνιαλης πιο κίτρινος κι από φλουρί, μουγκρίζοντας σα βόδι που το σφάζουν. Ύστερα με γουρλωμένα μάτια και τρέμοντας σαν το φύλλο στο δέντρο εξήγησε τραυλίζοντας στη γυναίκα του πως ο Παντέλος ήταν εκεί ολοζώντανος, φορούσε την τραγιάσκα του και κρατούσε στον ώμο του ένα κασμά κι ένα φτυάρι. Έστειλαν και φώναξαν τη μαμμή του χωριού να του κάνει καμιά ένεση, αλλά όταν ήρθε τον βρήκε βουβό να κοιτά-

ζει με μάτια ακίνητα στη γωνιά της κάμαρης.

Έτσι έμεινε, βουβός κι ασάλευτος για μήνες. Κι ένα απόγευμα, όταν όλο το χωριό ήταν μαζεμένο στον πλάτανο γιορτάζοντας τον πολιούχο, ο Κόνιαλης παρέδωσε την ψυχή του.

- " ταϊφάς: ομάδα εργασίας
- " φτίνα: κιούπι, πιθάρι

KΕΝΤΡΙΣΜΑΤΑ

της Βαρβάρας Σκιά

Πόσο μας τραβάει κοντά της αυτή η ξελογιάστρα η θάλασσα και δεν αποφασίζουμε εύκολα να πάρουμε τα φραγιά μας ή έστω κάτι πρόχειρο και μια κουρελού και να πάμε στον Άη Γιώργη να τη στρώσουμε, να στρωθούμε κι εμείς και κοιτάζοντας τις ψηλές κορφές των δέντρων να νιώσουμε την απόλυτη ηρεμία. Λιγοστά τα δέντρα της πλατείας του Άη Γιώργη αλλά αρκετά για να σε ξεκουράσουν για όση ώρα κοιτάς τις ψηλές κορφές τους που σου ψιθυρίζουν "Γιατί άργησες να έρθεις, γιατί μας ξέχασες;" Τότε εσύ δεν μπορείς να πεις "Μα τι γυρεύω εγώ να έλθω εδώ", δεν μπορείς να πεις "Έγώ δεν σας ξέρω, πρώτη φορά σας βλέπω", γιατί θα είναι μεγάλο ψέμα, αφού από τον καιρό που κατάλαβες τον κόσμο πάνω στο ζω με το πευκέλ' στο πανηγύρι πήγαινες καθισμένος πίσω όπως όλα τα μικρά.

Κι αργότερα, όταν μεγάλωσες, έξι χρονών πρωτάκι στον Άη Γιώργη πήγαινες πρωτομαγιά στη σειρά δυο δυο τραγουδώντας "Μας ήλθε ο Μάγης ανθοντυμένος και στολισμένος ρόδα χρυσά." Τώρα πως το ρυζόγαλο είχε γίνει σούπα από το κούνα κούνα την καστανιά και τα βραστά αυγά δεν χρειαζόταν σπάσιμο, σιγά μη δεν είχες άλλη έννοια. Ας είναι καλά η πλατεία, που σε προσκαλούσε για πολύ παιχνίδι.

Από τότε παρών κάθε πρωτομαγιά με παπούτσια βακέτες γεμάτα καρφιά, το καπέλο ή δεν θα χώραγε στο κεφάλι ή θα γύριζε γύρω γύρω γιατί ήταν τ' αλλούνού, με το ηρωικό όσμα "Ο Μάιος μας έφτασε εμπρός βήμα ταχύ να τον προϋπαντήσουμε παιδιά στην εξοχή" περνούσες κάμπους και βουνά, τι Παναγιούδες, τι Πλατιάρες και τι Αμυγδαλίδια για να βρεθείς πάλι στον Άη Γιώργη να φας το φ

α
" σου που τώρα ήταν κεφτέδες, όπως είχαν και οι άλλοι Έλληνες παίδες. Όλη η έννοια να φτάσεις εκεί για να παίξεις στην απλοχωριά μπροστά απ' τον Άγιο, να πέφτεις απ' τις πεζούλες και να μη χτυπάς απ' τα πολλά πευτσύγκανα και να πετυχαίνες' τα καλύτερα τλάπια. Αυτή ήταν ζωή. Τ' απόγευμα, όταν έγερνε ο ήλιος κατά το χωριό κοίταζες να κόψεις ασπαρτίες, αβαγιανοί κι αγριοπετνοί για ένα στεφάνι της προκοπής.

Κι αργότερα που μεγάλωσες περισσότερο στο πανηγύρι πήγαινες για το χορό στην πλατεία με τα τραγούδια και τα τσακίσματα, για τις ματιές με το "πρόσωπο" κι ο καημός σου ήταν να μπλεχτείς και να μπλέξεις στα δίχτυα της αγάπης. Κι η γαϊδουροκαβαλαρία του γυρισμού με τα γέλια και τα πειράγματα έλεγες να μην τελειώσει, να μην τελειώσει η νιότη, που στη θυμίζουν τα δέντρα τ' Άη Γιώργιού, κι ας τα ξεχνάς εσύ τώρα που πια της μόρδας είναι τα Βατερά.

ΒΡΙΣΑΓΩΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ΤΑΜΠΕΛΑ

του Απ. Στεργίου

Το χωράφι του, δίπλα στο χωριό, είχε καταντήσει σκουπιδαριό. Φραγμένο ήταν, περιποιημένο ήταν, το σκουπιδομάνι σύννεφο. Ό,τι ήθελες εκεί το πετούσαν.

Μια μέρα βρέθηκε κρεμασμένη στο συρματόπλεγμα μια ταμπέλα. Ένας σκουριασμένος γκαζοντενεκές με άσπρα γράμματα. Τι έγραφε; Κανείς δεν μπορούσε να καταλάβει. Όσοι περαστικοί την κοίταζαν δεν έβγαζαν τίποτα. Μια παρέα πήγε επί τόπου, επίτηδες, να τη διαβάσει. Κοίταζαν από δω, εξέταζαν από κει, ξεχώρισε ένας μια συλλαβή, διάβασε ο άλλος ένα γράμμα και ύστερα από πολλές προσπάθειες, επί τέλους αποκρυπτογράφηθηκαν τα ιερογλυφικά.

Και ιδού τι έγραφε: "αλί τσι οπια πιάσου"!

Ο ΝΤΕΛΑΛΗΣ

Του Π. Γιαννάκα

Η Μεταπολίτευση, με βρήκε δάσκαλο και... Πρόεδρο κοινότητος Μεγαλοχωρίου (Καμμένο Χωριό).

Εκεί, μέχρι τότε τουλάχιστον, διατηρούσαν ακόμη μερικά παλιά, όπως τον Ντελάλη. Ο μπαρμπα - Γιάννης ήταν ένας γραφικός, εύθυμος τύπος. Τις όποιες ανακοινώσεις τις έφερνε στα μέτρα του. Ήταν απλός, σύντομος, λιτός και επιγραμματικός "Το λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν".

Το αποτέλεσμα πολλές φορές προκαλούσε την θυμηδία.

Θυμάμαι χαρακτηριστικά, μεταξύ άλλων δυό ανακοινώσεις.

Η πρώτη έλεγε: Αύριο Τετάρτη, θα βρίσκεται στο χωριό μας ο Στρατής Μιχαλέλλης και όποιος θέλει να πάει να πεταλώσει τα μουλάρια. Κι αυτός σερβίρισε: "όπιους θέλ καλίβουμα, αύριου θανέρτ' του Στρατέλ του Μχαλέλ!!"

Και η δεύτερη πιο χαριτωμένη όπως την ανακοίνωσε και έκανε πάταγο:

- Ου δικηόρους ου Τριζής, γυρέβ μαζόχτηργις. Μιτ' καλαθίδα στου χέρ, καλό μιρουκάματου τσι του βράδ... ΚΑΒΑΛΑ!!!

- Ε μπαρμπα Γιάν; Κίντα λες, τον παρατηρούν.

- Οχ, ρε πιδί εν είνι φτο του πουνηρό πέχιτι μεσ' του νού σας. Να! Του βράδ καβάλα πας τα μλάρια.

Η ΓΛΙΧΑΡΑ

Είχα μια γειτόνισσα πολύ γλιχάρα. Όλες οι γεύσεις, ερέθιζαν το αισθητήριό της. Άρεσε τα γλυκά του κουταλιού τσι προυπαντός του τριφτό του τσιδών. Φτό του χλιάρζει. Τα σπαράτζια μι τ' αυγά ήταν η προτίμησή της, καθώς του ριτσέλ, οι ψτές οι χάχλις μι του μπρούζκου του κρασί, τσι οι τγανίτις μι του βράσμα.

Άμα έκανι ρζόγαλο, σερβίριζε στα τσανάκια και στη πιατέλα και ώσπου να κρυώσει ο τζιντιρές, τα στόλιζε μιτ' γκανέλα. Η φαμλιά γύρου - γύρου πιριμένουν. Τζιντιρές, ουλομουσκουμυρίζουν. Μια χλιαριά φτή, μια του Σαμφώ. Μια φτή, μια του Κουστή. Μια φτή, μια του Λέν. Μια φτή, μια του Στρατή.

Και φτού απ' την αρχή συνέχεια, ίσαμι να τουν ξύσουν καλά - καλά. Φτή μιτ' δαχτύλατ' απουτίλειών του τζιντιρέ. Τουν έκανι γυαλί, εν ήθili πια ούτι ξέπλυμα.

Ου της βασιλείας, ουκ έσται τέλος.

Η μεγάλη της όμως αδυναμία ήταν του ΚΑΡΠΟΥΖ. Άμα πλησίαζε ο καιρός έλεγε: Εθανέρτ του καλουστέρ. Απάγου στου Χουχλατσιάρ, αμπώ μεσ' του μπουστάν, ακόψου του πιο καλό καρπούζ. Ατου δόσου κάτου, ασπάσ', αβάλου τ' μούριμ μέσα, αφάγου, αφάγου, αφάγου... Ατρέξουν τα ζηνιά, αμιλιάς του ρουσικόμ, ακατιβώ στου γιαλό, ατου πλύνου, ατου βάλου, δρουσνό - δρουσνό, αφραθεί η καρδούλαμ. Τσι τρέχαν τα σάλια τσ'. Τέτοια γλιχή.

ΟΙ ΒΟΣΚΟΙ

Στα πολύ παλιά, δυο χωριανοί μας απ' τον Σανταλιώτ', βοσκίζαν τα ζα τους σν' Αγριλιά, καταπόταμα, κοντά σ' μπιρασιά (γεφύρι δεν υπήρχε). Ήταν θείος και ανηψιός και ο μεγάλος είχε την επίβλεψη του μικρού που "έχανε" αρκετά. Από καιρού εις καιρόν έβαζε μια φωνή. Την επαναλάμβανε πολλές φορές, έως ότου ο μεγάλος του απαντήσει, με την αργή, βαριά και υποβλητική φωνή του.

- Θα σκουτουθώ, θα σκουτουθώ!!!
- Να τούφικας, και του έδειχνε τον τσιφτέ που ήταν κρεμασμένος στ' Πανάν τ'ν αχλάδα.
- Θα πνιγώ, θα πνιγώ!!!
- Να του Λμουνάρ. Που δεν ήταν και μακριά.
- Θα κριμαστώ, θα κριμαστώ!!!
- Να γι ζιπσιά τσι τ' Αγιού Κουσταντίν γ' αγριλιά. Και του έδειχνε το δρόμο για το χωριό.

(Η Αγριλιά βρισκόταν Νότια του ναού, σε πολύ μικρή απόσταση, για όσους την θυμούνται.)

Κατηφορίζοντας από τον Αι Λια (φωτό Κατερ. Σκια)

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΤΑΝΟΥ

του Γεωργ. Τσάτσου

Ναυτικός φίλος μου αφηγείται: Πριν μερικά χρόνια είχε πιάσει το βαπτόρι στη Γουαδελούπη. Νιόπαντρος εγώ, είχα κανονίσει να έρθει η γυναίκα μου αεροπορικώς να συναντηθούμε. Έρχεται η "καλή" μου και για να την ευχαριστήσω, την πάω σ' ένα πολυτελές εστιατόριο για φαγητό. Να οι αστακοί, να οι γαρίδες, να οι καραβίδες (είδος εν αφθονία εκεί). Μετά το επιδόρπιο, παίρνουμε ταξί για το βαπτόρι. Μόλις ανεβήκαμε μου λέει:

- Δημητρό δος μου το κλειδί της καμπίνας.

Εγώ συζητούσα με τους συναδέλφους και δεν έδωσα σημασία. Μου το ζήτησε 2 - 3 φορές.

Κάποια στιγμή με αρπάζει από το χέρι στην άκρη και μου λέγει επιτακτικά:

- Δος μου γρήγορα το κλειδί.
  - Τι συμβαίνει ρε παιδί;
  - Θέλω να πάω στην τουαλέτα!
  - Τι θα κάνεις; θα πας στην τουαλέτα; Εγώ τους ακριβοπλήρωσα τους αστακούς και συ θα πας να τους βγάλεις; Αμ δε... Μια βδομάδα θα τους αλέθεις στο στομάχι σου και μετά θα πας στην τουαλέτα!!!
-

- Ε Γιάνν' πού είναι η Νίκη;
- Στου Μπαλί.
- Έχ' πουλλές μέρις;
- Δυο - τρεις.
- Βρε Γιάνν' παλάβουσις; Μένα του σπίτ' μας είνι κοντά στου Μπαλλή τσι γω δεν τν' είδα καμιά μέρα.

Γίνεται η σχετική παρέμβαση για να μην βγάλουμε και τον Γιάννη τρελό.

- Δεν λέει για τον Μπαλή που είναι στα Βατερά αλλά το Μπαλί που είναι στην Ασία.
- Γιατί η Μπαλής εχ' αδιρφό στν' Ασία;
- Ναι, δε του ξέρ'ς;
- Όχι.

Μερικά λεπτά σιγή και:

- Έτο' εξηγείτι ότι η Μπαλής έχ'(ει) τουρίστις ξένους στου ξεινοδοχείου τ', γι' αδηρφόσιτ' θα τσ' στέλν'

ΓΛΙΝΑ ΑΠΟ ΚΟΛΟΚΥΘΙΑ

40 καντάρια κουλουτσύθ, ένα δράμ' γλίνα, λένε στο χωριό μας.

Και ο Παν. Γιαννάκας κάθισε και λογάριασε:

Έχουμε και λέμε: $40 \times 44 = 1.760$ οκάδες

1.760 οκ. $\times 1.280$ γρ. = $2.252.800$ γραμ.

$2.252.800 : 1.000 = 2.252,800$ κιλά

1 δράμι = 3,2 γραμ.

Δηλ. $2.252,800$ κιλά κολοκύθι μας κάνουν 3,2 γραμμάρια γλίνα!!

ΚΑΙ ΞΑΦΝΙΚΑ ΤΟ ΚΑΡΠΟΥΖΙ ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΤΡΕΧΕΙ...

της Βρισηδίας Ψαλιδομάτη

Έφταναν ανήμερα τ' Αγιού Λια τα καϊκια γεμάτα με καρπουζιά και τα ξεφόρτωναν στα Βατερά. Τα στίβαζαν ένα - ένα πάνω στον άμμο κι ύστερα σκέπαζαν το σωρό μ' ένα τσόλι.

Το βράδυ, όταν κατέβαινε ο κόσμος για το πανηγύρι κι άρχιζαν οι μουσικές να παιζουν στα καφενεία, σε κάθε σωρό καρπουζιά άναβε μια ασετιλίνη και άρχιζε το νταραβέρι.

Ο κάθε πανηγυριώτης, με την οικογένειά του ή την παρέα του έστρωναν το χράμι στην αμμουδιά, άνοιγαν τις καστανιές με τα πτάρια και τα γεμιστά κι αφού απότρωγαν, δροσίζονταν μ' ένα καρπουζί που ψώνιζαν απ' τους σωρούς της αμμουδιάς. Ήτσι λίγο - λίγο οι σωροί τα καρπουζιά φύραιναν και το πρωί σαν πρόβελνε ο ήλιος, εύρισκε πια μόνο τον καρπουζοπώλη να κοιμάται πάνω στον άμμο τυλιγμένος στο τσόλι, με τον παρά στην τσέπη που την είχε πιασμένη, καλού - κακού, με μια παραμάνα για περισσότερη ασφάλεια.

Κείνα τα χρόνια στο χωριό φύτευαν ακόμα μποστάνια κάπτοιοι νοικοκυραίοι, αλλά τα ντόπια καρπουζιά δε συγκρίνονταν στη θωριά και το μέγεθος με τα πανηγυριώτικα.

Τι σκαρφίστηκαν λοιπόν οι μωρέλες για να φάνε τσάμπα καρπουζί;

Ο ένας θα έκανε πως διάλεγε από το σωρό καρπουζί και με τρόπο θα κάρφωνε σε κάπτοιο ακριανό ένα μεγάλο αγκίστρι, δεμένο με μισινέζα, που την άκρια της κρατούσε ο άλλος κρυμμένος στη σκοτεινή αμμουδιά.

Κάποια στιγμή που ο καρπουζοπώλης θα ήταν απασχολημένος, ο πρώτος έδινε σήμα στον δεύτερο ν' αρχίσει να τραβά τη μισινέζα και το καρπουζί έπαιρνε δρόμο πάνω στην άμμο και χάνονταν στο σκοτάδι. Ύστερα, ο πρώτος, "ο αγοραστής", έφευγε σαν "κύριος", γιατί έβρισκε... πολύ ακριβή την τιμή των καρπουζιών!

Το Βατεριανό φεγγάρι (φωτό Κατερίνα Σκιά)

Κάποιες φορές βέβαια τύχαινε κάτι να πάει στραβά με το "κόλπο" και ο καρπουζοπώλης αντιλαμβανόταν το καρπουζί, που ξαφνικά άρχιζε να τρέχει πάνω στον άμμο, και τότε ακολουθούσε άγριο κυνηγητό του καρπουζιού και των "καρπουζοφαράδων", ενώ οι βρισιές και οι κατάρες του καρπουζοπώλη τάραζαν τους ρομαντικούς που απολάμβαναν ξαπλωμένοι στην αμμουδιά τη μουσική πανδαισία που ξεχυνόταν από τα καφενεία της παραλίας: "βάρκα με πανί πως με συγκινεί...!"

ΔΗΛΩΣΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ

"Η ζωή αντιγράφει την τέχνη ή το αντίστροφο;" Αρκετές φορές εμφανίζονται περιπτώσεις που βαρύνουν την πλάστιγγα προς την μια ή την άλλη πλευρά. Μια από αυτές θα διαβάσετε σήμερα. Πρόκειται για μια δήλωση ατυχήματος που υπεβλήθη από τον τραυματισθέντα στο Τζάννειο Νοσοκομείο Πειραιώς. Τηρούνται επακριβώς η σύνταξη και η ορθογραφία του πρωτοτύπου.

(Η αντιγραφή έγινε από τον Στράτο Ποδηματή)

Είμαι ένας επαγγελματίας οικοδόμος.

Τη μέρα του ατυχήματος δούλευα στη σκεπή μιας εξαόροφης οικοδομής.

Όταν τέλεψα τη δουλειά μου, είδα ότι μου περσέψανε κοντά στα 250 κιλά τούβλα, πάνω - κάτω. Αντί όμως να τα κατεβάσω από τη σκεπή με τα χέρια και από τη σκάλα και να με σαπίσει το ανεβοκατέβασμα, είπα να τα βάλω σ' ένα βαρέλι και να τα κατεβάσω με την τροχαλία που είχε πει ο μάστορας να βάλουμε από τα πριν στη σκεπή.

Σπρώχνω λοιπόν το βαρέλι στο κενό και το γεμάω με τα 250 κιλά τούβλα πάνω - κάτω και κατεβαίνω στο δρόμο. Λύνω το σκοινί που κράταγε το βαρέλι και τα κρατάω γερά για να κατεβάσω τα τούβλα σιγά - σιγά μη σπάσουνε και τα πληρώσω από την τσέπη μου.

Όπως έγραψα και πιο πριν στο χαρτί που μου δώκατε ζυγίζω 55 κιλά αλλά είμαι γερός και τα χέρια μου σφίγγουνε σα τανάλιες, τόσα χρόνια στις οικοδομές. Άλλα παρόλαφτά μόλις έλυσα το σκοινί ξαφνιάστηκα απόνα δυνατό τράνταγμα, τάχασα και κόλησε το μυαλό μου και ξέχασα να αφολύσω το σκοινί. Όπως καταλαβαίνετε ακόμα και άμα δεν έχετε δουλέψει σε οικοδομές απογειώθηκα προς τα πάνω και άρχισα να ανεβαίνω γρήγορα παράλληλα με την οικοδομή.

Στο τρίτο πάτωμα πάνω - κάτω τρακάρησα με το βαρέλι με τα τούβλα που κατέβαινε πιο γρήγορα απόσσο εγώ ανέβαινα.

Αφού τρακάρησα με το βαρέλι που κατέβαινε συνέχιζα να ανεβαίνω αλλά πιο σιγά και έφτασα μέχρι πάνω στην κορφή της οικοδομής και τα δάχτυλα του δεξιού μου του χεριού που είχα πιάσει το σκοινί χωθήκανε μέσα στην τροχαλία.

Δεν λέω μουρλάθηκα από τον πόνο αλλά είχα καταλάβει τι είχε γίνει και παρά που πόναγα δεν άφησα το σκοινί μη τυχόν και να γκρεμιστώ από εκεί ψηλά.

Εκείνη όμως τη στιγμή που κατάλαβα τι είχε γίνει, το βαρέλι συγκρούστηκε με το πεζοδρόμιο κάτω στο δρόμο που είχε πέσει και του φεύγει ο πάτος. Χύνονται στο δρόμο τα τούβλα και το βαρέλι που άδειασε δεν ζύγιζε πάνω από 25 κιλά με τίποτα.

Όπως καταλαβαίνετε, ακόμα και άμα δεν έχετε δουλέψει σε οικοδομές, εγώ που δεν είχα αφήσει ακόμη καθόλου το σκοινί, άρχισα να κατεβαίνω τώρα γρήγορα προς τα κάτω αλλά παράλληλα με την οικοδομή.

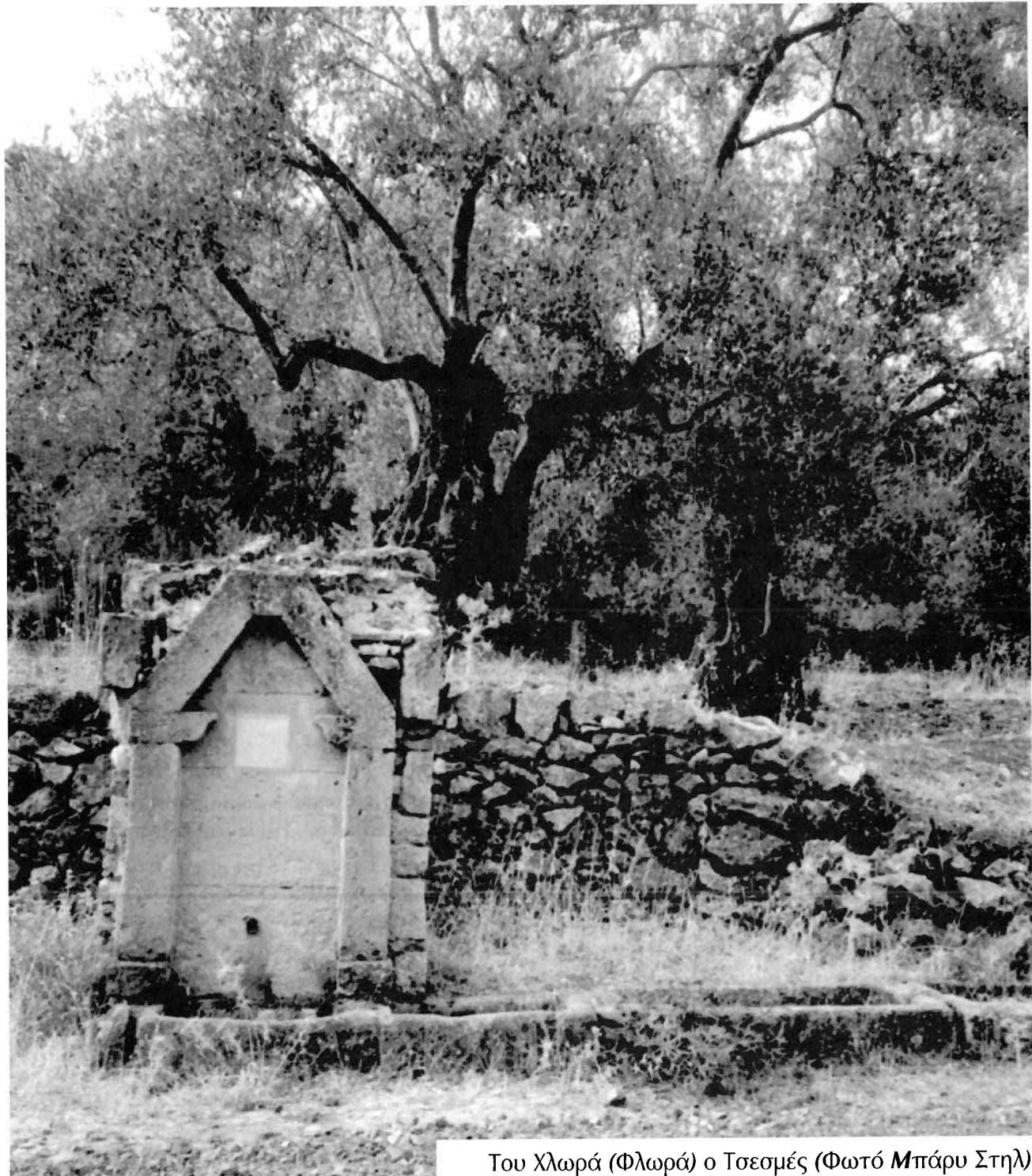
Στο τρίτο πάτωμα, πάνω - κάτω, ξανατρακέρνω με το βαρέλι που ανέβαινε γρήγορα. Αυτός ο δεύτερος τράκος εξηγάιει τα κατάγματα στους αστραγάλους και όλα τα χτυπήματα που έχω στα πόδια.

Βέβαια ο δεύτερος τράκος είχε και ένα καλό, αφού με φρενάρησε λίγο και έτσι δεν έπεσα με φόρα

πάνω στο σωρό με τα τούβλα που είχανε χυθεί στο πεζοδρόμιο και να πάθαινα καμμιά ζημιά.

Με λύπη μου σας πληροφορώ ότι μετά ξαπλωμένος κατάχαμα πάνω στα τούβλα και ακουνητοποιημένος από το πόνο, κοιτώντας το άδειο βαρέλι έξι πατώματα πάνω από το κεφάλι μου λιποθυμάω και αφολάω το σκοινί.

Μετά δεν θυμάμαι τίποτα μέχρι που είδα τον κύριο γιατρό.

Του Χλωρά (Φλωρά) ο Τσεσμές (Φωτό Μπάρυ Στηλ)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Η ΒΡΙΣΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΥΘΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

του Βασ. Ψαριανού

Στο προηγούμενο τεύχος του Περιοδικού μας αναφερόμενος στα ιστορικά και αρχαιολογικά στοιχεία, που δημοσιεύτηκαν για το χωρίο μας στον Τουριστικό Οδηγό του Δήμου Πολυχνίτου, προσπάθησα να διορθώσω ορισμένες φιλολογικές και ιστορικές ανακρίβειες, χωρίς καμιά πρόθεση να θίξω πρόσωπα - άλλωστε ούτε γνώριζα τους συντάκτες των σχετικών κειμένων του Τουριστικού Οδηγού, ούτε και τα καθέκαστα της συγκέντρωσης και "επεξεργασίας" των στοιχείων, στα οποία βασίστηκαν τα εν λόγω κείμενα.

Εκ των υστέρων πληροφορήθηκα ότι προϋπήρξε του Τουριστικού Οδηγού ένα κείμενο της Κοινότητας Βρίσας που χρησιμοποίησε στοιχεία από σχετικό σημείωμα, που είχε γράψει ο καθηγητής Στρατής Νικέλης, το οποίο περιείχε ορθά μεν στοιχεία αλλά που υπέστησαν στη συνέχεια σοβαρές αλλοιώσεις, με αποτέλεσμα να προκύψουν οι γνωστές ανακρίβειες που επισήμανα στο δικό μου σημείωμα.

Το συμπέρασμα απ' όλα αυτά είναι ότι οι πολλές μαμές βγάζουν το μωρό... λειψό! Ας είμαστε λοιπόν στο μέλλον προσεκτικότεροι όταν πρόκειται για την προβολή του χωριού μας, ώστε τα στοιχεία που χρησιμοποιούμε να είναι έγκυρα και αξιόπιστα. Η αγαθή βέβαια προαίρεση δεν αμφισβητείται από κανένα ούτε από τους κρίνοντες - πιστεύω - ούτε από τους κρινόμενους, αλλά η αγαθή προαίρεση δεν αρκεί πάντα.

Εμείς θα συνεχίσουμε την προσπάθειά μας να φωτίσουμε την άγνωστη διαδρομή του χωριού μας μέσα στους αιώνες. Δημοσιεύουμε και σ' αυτό το τεύχος όσα έγκυρα στοιχεία έχουμε ως τώρα στη διάθεσή μας, με τα οποία ανιχνεύεται η ιστορική πορεία της Βρίσας από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας.

Και φυσικά στην προσπάθειά μας αυτή δεν διεκδικούμε το αλάθητο· αντίθετα πιστεύουμε πως η καλύτερη συνταγή για την προσέγγιση της αλήθειας είναι σε κάθε περίπτωση ο τεκμηριωμένος διάλογος, γι' αυτό θα είμαστε ευτυχείς, εάν

και άλλοι συνεισφέρουν τη δική τους "άποψη", προκειμένου να αποκτήσουμε μια πληρέστερη και σαφέστερη εικόνα για την ιστορία του χωριού μας.

Η ίδρυση της Βρίσας καλύπτεται από την αχλύ του μύθου. Ο μυθικός οικιστής της Λέσβου Μάκαρ ή Μακαρεύς, που το όνομά του παραμένει ακόμα ζωντανό στα "Μάκαρα", μια τοποθεσία στη δυτική πλευρά του στομίου του Κόλπου Καλλονής, είναι σύμφωνα με την παράδοση, που διέσωσε ο πολιτικός και ιστορικός Ανδροτίων, ο ιδρυτής του ναού του Βρισαίου Διονύσου στο ακρωτήρι Βρίσα, σήμερα Άγιο Φωκά: "το ιερόν του θεού εν τη Βρίση φησίν ιδρύσθαι υπό Μάκαρος".

Σύμφωνα με μια μεταγενέστερη παράδοση, που έχει καταγράψει ο Κλαύδιος Αιλιανός στην "Ποικιλή Ιστορία" του, ένας άλλος Μάκαρ, ιερέας, είναι ο ιδρυτής της λατρείας του Διονύσου στο ακρωτήρι της Βρίσας.

Ο θεός, λοιπόν, Διόνυσος που λατρευόταν στο ακρωτήρι της Βρίσας από τα πανάρχαια χρόνια πήρε την επωνυμία "Βρισαίος", όπως αναφέρει και ο γραμματικός Στέφανος ο Βυζάντιος: "Βρίσα άκρα Λέσβου εν η ιδρυται Διόνυσος Βρισαίος".

Αποκαλείται επίσης και "Βρισαγενής" σύμφωνα με την επιγραφή σε πλάκα που υπήρχε στο χώρο του ναού, όπως αναφέρει ο γερμανός αρχαιολόγος Koldewey: "ΜΕΓΑΡΙΤΟΣ ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΔΙΟΝΥΣΩ ΒΡΙΣΑΓΕΝΕΙ".

Πάνω στο ακρωτήρι της Βρίσας και κοντά στο ναό πρέπει να είχε χτιστεί και η ομώνυμη πόλη, όπως δείχνουν τα άφθονα οστρακά, που έχουν βρεθεί στο "λαϊμό" του ακρωτηρίου, καθώς και άλλα αρχαία αντικείμενα που έχουν βρεθεί τυχαία ή έχουν ανασυρθεί κατά τον καθαρισμό του μικρού φυσικού λιμανιού που βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του ακρωτηρίου.

Άγνωστο όμως παραμένει, εάν η πόλη έδωσε το όνομά της στο ακρωτήρι και στο ναό του Διο-

νύσου ή εάν προηγήθηκε η ονομασία του ακρωτηρίου. Το βέβαιο πάντως είναι ότι ο οικισμός της Βρίσας υπήρχε από τα πανάρχαια χρόνια και το όνομα του σημερινού χωριού της Βρίσας συνδέεται άμεσα με τον Βρισαίο Διόνυσο και αποτελεί ένα παράδειγμα ιστορικής συνέχειας στην άκρη αυτή της Λέσβου.

Η ιερότητα του χώρου στο ακρωτήρι της Βρίσας διατηρήθηκε ως τα σήμερα με το χτίσιμο αλεπάλληλων ναών. Ο τελευταίος αρχαίος ναός του Διονύσου, δωρικού ρυθμού, του οποίου τα λείψανα σώθηκαν ως τα σήμερα, ανήκει στο 1ο π. Χ. Αιώνα.

Στη μυθική Βρίσα που συσχετίζεται με τον οικιστή της Λέσβου Μάκαρα αναφέρεται και η παράδοση για την ηρωΐδα του Τρωικού πολέμου τη Βρισηδία την "Ικέλη χρυσέη Αφροδίτη", όπως την περιγράφει ο Όμηρος, το μήλο της έριδας ανάμεσα στον Αχιλλέα και τον Αγαμέμνονα.

Κατά την παράδοση, η Βρισηδία γεννήθηκε στη Βρίσα και ήταν κόρη του Βρισέα από τον οποίο προέρχεται και το όνομά της (πατρωνυμικό). Κι όταν ο Αχιλλέας κατέλαβε τη Λυρνησσό, την πόλη όπου ζούσε η Βρισηδία παντρεμένη με το βασιλιά Μύνητα, αφού σκότωσε τον άντρα της, την πήρε ως πολύτιμο λάφυρο μαζί του στο στρατόπεδο των Ελλήνων στην Τροία.

Στην τοπική παράδοση διατηρήθηκε ζωντανή και η πίστη για το πέρασμα του Αχιλλέα από τη Βρίσα. Με περηφάνεια δείχνουν οι κάτοικοι ακόμα και σήμερα το πηγάδι στο δρόμο για τον Άγιο Φωκά, το οποίο "άνοιξε" ο Αχιλλέας και ονομάζεται προ τιμήν του "Αχιλλοπήγαδο"!

Κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο, και πιθανώς πολύ ενωρίτερα από τους ελληνιστικούς ή τους Ρωμαϊκούς χρόνους, ο οικισμός της Βρίσας μετατοπίστηκε ανατολικότερα, από το ακρωτήρι του Αγίου Φωκά στη θέση Αγια - Κατερίνα.

Τα ευρήματα στην περιοχή αυτή, όπως θεμέλια μεγάλης εκκλησίας, παλαιοχριστιανικής εποχής, τάφοι και πήλινα λυχνάρια της ίδιας εποχής, μαρμάρινες κολόνες και ενεπίγραφες στήλες, όπως είναι η στήλη με την επιγραφή "ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ ΧΡΗΣΤΗ ΧΑΙΡΕ", μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στη θέση αυτή, όπου καταλήγει μια εύφορη παραποτάμια κοιλάδα, βρισκόταν η Βρίσα

των πρωτοβυζαντινών χρόνων και πιθανώτατα είναι η "Βρύσια πόλις" που αναφέρει ο Αλεξανδρινός λεξικογράφος του 5ου μ.Χ. αιώνα Ησύχιος.

Πότε και γιατί εγκαταλείφθηκε η παράλια Βρίσα είναι ένα ερώτημα που αναμένει από την αρχαιολογική σκαπάνη την απάντησή του.

Πιθανώς και εδώ, όπως συνέβη με όλες τις παράλιες και νησιωτικές πόλεις του Αιγαίου, οι πειρατικές επιδρομές, που συντάραξαν τη βυζαντινή αυτοκρατορία καθ' όλη τη διάρκεια της Μεσοβυζαντινής αλλά και Υστεροβυζαντινής περιόδου, ανάγκασαν τους κατοίκους της παράλιας Βρίσας ν' αναζητήσουν ασφαλέστερο τόπο εγκατάστασης προς τα ενδότερα.

Οι Βρισαίοι, μετά την καταστροφή της πόλης τους, εγκαθίστανται σε μικρούς αγροτοκτηνοτροφικούς οικισμούς, που απείχαν μερικά χιλιόμετρα από τη θάλασσα και ήταν εγκατεσπαρμένοι στην ευρύτερη περιοχή της Βρίσας. Ανάμεσα σ' αυτούς τους οικισμούς περιλαμβανόταν και ο οικισμός της σημερινής Βρίσας.

Με την πάροδο του χρόνου οι άλλοι οικισμοί, όπως ήταν του Παλιόπυργου, της Αιγίδας και του Λιβαδιού, απορροφήθηκαν από τον ασφαλέστερο και ισχυρότερο οικισμό της Βρίσας.

Η ΝΕΩΤΕΡΗ ΒΡΙΣΑ

Η νεώτερη Βρίσα, αθέατη από τη θάλασσα, προστατευμένη με ένα σύστημα κατόπτρευσης των πειρατικών επιδρομών, που αποτελούνταν από βήγλες τοποθετημένες σε στρατηγικά σημεία, κατόρθωσε να επιβιώσει μέσα στους δύσκολους και σκοτεινούς αιώνες του Μεσαίωνα και της οθωμανικής κυριαρχίας και να διασώσει όχι μόνο τη ζωή αλλά και την ψυχή των κατοίκων της, με ό,τι ωραίο αυτή κουβαλούσε από την προγονική πίστη και τον πολιτισμό.

Στις αρχές του 19ου αιώνα οι χριστιανοί κάτοικοι της Βρίσας με τα πενιχρά μέσα που διέθεταν κατόρθωσαν να χτίσουν μέσα σ' ένα χρόνο (1803 - 1804) την εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής, η οποία ως σύνολο, γραμμή και χρώμα χαρακτηρίζεται ως "η λυρικότερη Βασιλική του νησιού". Ιδιαίτερης καλλιτεχνικής αξίας είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο της.

Στις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα και

τις αρχές του 20ου αιώνα η Βρίσα παρακολουθώντας τη γενικότερη ανάπτυξη του νησιού παρουσιάζει αξιόλογη οικονομική, κοινωνική και πνευματική πρόοδο. Το 1909 στη Βρίσα κατοικούν 480 οικογένειες, λειτουργούν δύο ατμοκίνητα ελαιοιτρίβεια, παράγει λάδι, γεννήματα, γλυκάνισο και σύκα. Συντηρεί με δικά της μέσα Παρθενογωγείο και σχολείο Αρρένων και διαθέτει τρεις επιστήμονες γιατρούς και φαρμακείο.

Η ανοδική πορεία της συνεχίστηκε ως τα μέσα του 20ου αιώνα. Μετά την Κατοχή και τον εμφύλιο πόλεμο το έντονο μεταναστευτικό ρεύμα προς τα μεγάλα αστικά κέντρα, επέφερε την πληθυσμιακή συρρίκνωση της Βρίσας, την ταχεία γήρανση του πληθυσμού της και την εξασθένηση της α-

γροτικής οικονομίας της.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η τουριστική ανάπτυξη των Βατερών και του Αγίου Φωκά διανοίγουν κάποια ευοίωνη προοπτική για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και την συγκράτηση του πληθυσμού, που έχει εναπομένει στη Βρίσα.

Σημαντικά επίσης αποτελέσματα αναμένονται από την αξιοποίηση του πλούτου των παλαιοντολογικών ευρημάτων της περιοχής Βρίσας - Βατερών, τα οποία ήδη συγκεντρώνουν το διεθνές επιστημονικό ενδιαφέρον. Αντιπροσωπευτικά δείγματα απολιθωμένων ζώων εκτίθενται στην Συλλογή Φυσικής Ιστορίας, που φιλοξενείται στις αίθουσες του παλιού Παρθενογωγείου της Βρίσας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΑ, ΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

Απόδοση Βασιλη Ψαριανού

Ο Κλαύδιος Αιλιανός, συγγραφέας του 2ου μ.Χ. αιώνα, στην "Ποικιλή Ιστορία" του, που περιλαμβάνει μια σειρά από ανέκδοτα με ηθοπλαστικά επιμύθια, διηγείται την ιστορία ενός Μάκαρα, που ήταν ιερέας στο ναό του Διονύσου και ιδρυτής της λατρείας του θεού στο ακρωτήρι της Λέσβου Βρίσα.

Ο ιερέας λοιπόν Μάκαρας τιμωρήθηκε παραδειγματικά από το θεό για την απληστία του. Σύμφωνα με την παράδοση ο Μάκαρας, ενώ εξωτερικά φαινόταν καλός και πράος, στην ψυχή του ήταν κακός και αιμοβόρος, όπως αποδείχτηκε με αυτά που συνέβησαν στο ναό που ιερουργούσε.

Κάποτε ένας ξένος, περαστικός από το ναό του Διονύσου, εμπιστεύτηκε στο Μάκαρα μια μεγάλη πισσότητα από χρυσάφι και τον παρακάλεσε να του την φυλάξει στο ναό ώσπου να ξαναγυρίσει. Ο Μάκαρας έσκαψε ένα λάκιο στο μυχό του ναού και παράχωσε το χρυσάφι. Όταν όμως μετά από καιρό γύρισε ο ξένος να πάρει το χρυσάφι του, ο Μάκαρας τον οδήγησε στο βάθος του ναού και προ-

σποιούμενος ότι σκάβει για να ξεθάψει το χρυσάφι, σκοτώνει τον ξένο και τον ρίχνει στο λάικο, απ' όπου έβγαλε το χρυσάφι του. Μετά το φόνο του ξένου ο Μάκαρας κράτησε το χρυσάφι για τον εαυτό του πιστεύοντας ότι όπως ξεγέλασε τους ανθρώπους θα ξεγελούσε και το θεό.

Μετά απ' αυτά, μια μέρα που γιορτάζονταν στο ναό οι "τριετηρίδες"¹ ο Μάκαρας αφού έκανε μεγαλόπρεπη θυσία στο βωμό του Διονύσου, αποσύρθηκε στο εσωτερικό του ναού, όπου συνέχισε την τελετή προς τιμήν του θεού. Τα δυο μικρά παιδιά του, που είχαν μείνει μέσα στο σπίτι, όταν τελειώσει ο πατέρας τους τη θυσία, βγήκαν από το σπίτι, και ενώ ακόμα καίγονταν τα σφάγια, πλησίασαν στο βωμό και μιμούμενα τον πατέρα τους, ο μεν μικρότερος παρέστησε το θύμα βάζοντας τον τράχηλό του στο σανίδι, ο δε μεγαλύτερος, παίρνοντας το παρατημένο εκεί μαχαίρι της θυσίας, έκοψε την καρωτίδα του αδελφού του σαν να ήταν σφαχτάρι.

Όσοι βρίσκονταν μέσα στο σπίτι, μόλις αντιλήφθηκαν το κακό που έγινε, έβαλαν τις φωνές και η μάνα των παιδιών τρέχει έξαλλη προς το βωμό· εκεί μόλις ειδει το ένα παιδί της σφαγμένο και το άλλο να κρατά ακόμα στο χέρι το μαχαίρι που έσταζε αίμα, αρπάζει ένα μισοκαμένο ξύλο από το βωμό και μ' αυτό χτυπώνοντας σκότωσε και το μεγαλύτερο παιδί της.

Ο Μάκαρας που βρισκόταν ακόμα μέσα στο ναό

μόλις έμαθε για το φόνο των παιδιών του, πάνω στην οργή του, τρέχει στο σπίτι του και σκοτώνει με το θύρσο^{*2}, που κρατούσε ακόμα στο χέρι, τη γυναίκα του.

Όταν μαθεύτηκαν τα φοβερά καμώματα του Μάκαρα, τον συνέλαβαν και αφού τον ανέκριναν, ο Μάκαρας ομολόγησε όλα όσα ανόσια έπραξε στο ναό του Διονύσου. Και γι' αυτές του τις πράξεις τιμωρήθηκε με θάνατο, ενώ ο ξένος που σφάχτηκε άδικα από τον Μάκαρα, αφού τιμήθηκε με κανονική κηδεία, θάφτηκε σύμφωνα με τη θεϊκή εντολή.

Έτσι ο Μάκαρας πλήρωσε το έγκλημα που διέπραξε, όχι μόνο με το δικό του κεφάλι, αλλά και με της γυναίκας του και των δυο παιδιών του.

*1 τριετηρίδες: γιορτές προς τιμήν του Διονύσου που τελούνται κάθε τρίτο έτος.

*2 θύρσος: έμβλημα του θεού Διονύσου. Αποτελούνται από μια ράβδο καλαμένια στην οποία ήταν τυλιγμένος κισσός ή κλιματόδα. Στο επάνω μέρος της στερεωνόταν μια κουκανάρα από πεύκο.

Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΑΝΕΛΛΗΣ

Της Ομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Λυκείου Πολυχνίτου

Τόσο στην ενοριακή εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής όσο και σε πολλά - από τα παλιά- παρεκκλήσια και εξωκλήσια της περιοχής αλλά και σε πολλά άλλα μέρη, μέχρι και στην μακρινή Αμερική, υπάρχουν εικόνες αγίων στις οποίες υπάρχει η υποσημείωση: "έργον Ζαχαρία Κανέλλη 19.."

Ο Ζαχαρίας (κατά κόσμο Απόστολος) Κανέλλης ήταν μοναχός στη σκήτη της Αγίας Άννας που υπάγεται στη Μονή της Αγίας Λαύρας του Αγίου Όρους.

Ο Ζαχαρίας γεννήθηκε στη Βρίσα το 1897 και σε μικρή ηλικία ακολούθησε τα βήματα πάρα πολλών συνομήλικών του -αγοριών και κοριτσιών- που πήγαιναν στην κοντινή και φημισμένη Σμύρνη για να δουλέψουν.

Μερικοί θεωρούν ότι ο ξενιτεμός αυτός στην τρυφερή ηλικία των 12 - 15

χρονών ήταν ένα "σχολείο" που έδινε νέες ιδέες, πιο προοδευτικές - ανοίγοντας τους ορίζοντες του μυαλού - και νέες γνώσεις και εμπει-

ρίες σε διάφορους τομείς όπως μαγειρικής - και γενικότερα οικοκυρικής-, καλλιέργειας λαχανικών κ.λ.π. Αυτή ήταν και η σημαντικότερη αιτία του γεγονότος ότι το χωριό ξεχώριζε όσον αφορά την παιδεία αλλά και την νοοτροπία των κατοίκων για πολλά χρόνια.

χνη του αγιογράφου στη σκήτη των Καψοκαλυβίων και αφιερώθηκε σ' αυτήν με ζηλευτή επιτυχία. Πέθανε το 1984.

Η ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΒΡΙΣΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1548 ΣΤΟ 2001

Του Βασ. Ψαριανού

Τα πρώτα στοιχεία που διαθέτουμε για τον πληθυσμό του χωριού μας ανάγονται στον 16ο αιώνα, την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από τα κατάστιχα είσπραξης του κεφαλικού φόρου, που βρίσκονται στα κρατικά αρχεία της Άγκυρας και την Κωνσταντινούπολης*1.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω κατάστιχα ο πληθυσμός του χωριού μας ανερχόταν το 1548 σε 47 οικογένειες. Και αν υπολογίσουμε την κάθε οικογένεια προς 5 άτομα, τότε ο πληθυσμός του δεν ξεπερνούσε τα 235 - 250 άτομα. Οι παραπάνω 47 οικογένειες ήταν όλες χριστιανικές, πρόγμα που σημαίνει ότι δεν είχαν ακόμα (μέχρι το 1548) εγκατασταθεί μουσουλμάνοι στο χωριό μας.

Άγνωστο βέβαια παραμένει αν ο αναφερόμενος το 1548 οικισμός της Βρίσας ήταν ο μοναδικός οικισμός στην ευρύτερη περιοχή του χωριού μας.

Το 1671, με βάση πάλι τα κατάστιχα είσπραξης του κεφαλικού φόρου, ο πληθυσμός της Βρίσας παρουσιάζει σημαντική αύξηση φτάνοντας στις 98 οικογένειες. Ένα καινούριο στοιχείο, πολύ σημαντικό για τη ζωή και την πληθυσμιακή εξέλιξη του χωριού μας, είναι ότι στο διάστημα από το 1548 ως το 1671 εγκαταστάθηκαν στη Βρίσα και 66 μουσουλμανικές οικογένειες - ογνωστο αν προήλθαν από εποίκους της Ανατολίας ή εξισλαμισμένους χριστιανούς.

Έτσι συνολικά ο πληθυσμός της Βρίσας φτάνει τις 164 οικογένειες, ήτοι περί τους 820 - 850 περίπου κατοίκους.

Ο διπλασιασμός του χριστιανικού πληθυσμού στο διάστημα 1548 - 1671, σε μια εποχή όπου κυριαρχούσε η ανασφάλεια και η αγωνία για το μέλλον, μπορεί να ερμηνευτεί ότι προήλθε από κατοίκους της ευρύτερης περιοχής της Βρίσας, οι οποίοι μέχρι τότε ζούσαν σε μικρούς αγροτοκτηνοτροφικούς οικισμούς και μετεγκαταστάθηκαν στον πολυτιλθέστερο και ασφαλέστερο οικισμό της Βρίσας. Ανάμεσα στους λόγους που επέβαλαν την πληθυσμιακή συγκέντρωση στο σημερινό οικισμό του χωριού μας πιθανώς θα ήταν και οι αλλοιαγές στο καθεστώς της έγγειας ιδιοκτησίας που πραγματοποιήθηκαν με την εγκατάσταση των Οθωμανών στην περιοχή μας: οι χριστιανοί που στερήθηκαν τη γη τους, την οποία μέχρι τότε καλλιεργούσαν ως ελεύθεροι καλλιεργητές ή ενοικιαστές, ήταν πολύ φυσικό να αναζητήσουν αποκούμπι κοντά στους χριστιανούς της Βρίσας με τους οποίους τους συνέδεαν δεσμοί αίματος και φιλίας*2.

Για τα επόμενα 200 χρόνια δεν έχουμε συγκεκριμένα στοιχεία για την εξέλιξη του πληθυσμού. Φαίνεται όμως ότι συνεχίστηκε η θετική του πορεία, αφού στα μισά του 19ου αιώνα οι χριστιανικές οικογένειες που κατοικούν στη Βρίσα ανέρχονται στις 257*3 ενώ σύμφωνα με άλλη πηγή*4 στις 400.

Σημαντικό επίσης είναι ότι την ίδια περίοδο οι μουσουλμανικές οικογένειες έχουν περιοριστεί στις 10 και κατ' άλλους έχουν μετοικίσει εξολοκλήρου στην Γρίπα του Πολυχνίτου*5.

Ένα στοιχείο που δείχνει την πληθυσμιακή "ευρωστία" του χωριού μας καθώς και τη δυναμικότητα των κατοίκων του είναι η κατασκευή στις αρχές του 19ου αιώνα της περικαλλούς και αρκετά μεγάλης, για τα πληθυσμιακά δεδομένα του χωριού μας, εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής, η οποία θεμελιώθηκε και αποπερατώθηκε μέσα σε ελάχιστο χρόνο*6.

Η μεγάλη οικονομική ανάπτυξη που συνεχίστηκε με ταχύτερους ρυθμούς στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα σε ολόκληρο το νησί της Λέσβου και ειδικότερα στην περιοχή του χωριού μας επηρεάζει θετικά και το δημογραφικό δείκτη, με αποτέλεσμα στις αρχές του 20ου αιώνα (1909) οι κάτοικοι του χωριού μας να ξεπερνούν τους 2.000 (480 οικογένειες)*7.

Τα στοιχεία του 1920 σχετικά με την εξέλιξη του πληθυσμού παρουσιάζουν μια εικόνα στασιμότητας στα επίπεδα του περασμένου αιώνα. Η στασιμότητα όμως αυτή μπορεί να ερμηνευτεί και ως αποτέλεσμα

της μετανάστευσης ενός σημαντικού αριθμού Βρισαγωτών προς την Αμερική, Αίγυπτο, Ρουμανία, Σμύρνη και Κωνσταντινούπολη, όπου το πληθυσμιακό περίσσευμα αναζητούσε μια καλύτερη τύχη.

Στην επίσημη απογραφή του 1928, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και τον ξεριζωμό των Ελλήνων και ειδικότερα πολλών Λεσβίων από τ' αντικρυνά παράλια, ο πληθυσμός της Βρίσας μετρήθηκε στους 2.003 κατοίκους, ανάμεσα στους οποίους υπολογίστηκαν και 173 πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία.

Ως το 1940 ο πληθυσμός του χωριού μας διατηρήθηκε στα ίδια επίπεδα του 1928. Η απογραφή που έγινε τότε κατέγραψε 1.877 κατοίκους, πράγμα που δείχνει ότι το μεγαλύτερο μέρος των προσφύγων του 1928, που είχε προσωρινά εγκατασταθεί στο χωριό μας, προωθήθηκε εν τω μεταξύ σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπου τους παραχωρήθηκε κλήρος γης.

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν πολλοί λόγοι κοινωνικοί, πολιτικοί και κυρίως οικονομικοί συντέλεσαν στη βαθμιαία πληθυσμιακή συρρίκνωση του χωριού μας: ο πόλεμος, η κατοχή, ο εμφύλιος, κυρίως όμως η καθυστέρηση που παρουσίαζε η ανάπτυξη της οικονομίας και η αδυναμία της να ικανοποιήσει τις αυξανόμενες ανάγκες του πληθυσμού ανάγκασε ένα σημαντικό αριθμό Βρισαγωτών ν' αναζητήσει διέξοδο προς τα μεγάλα αστικά κέντρα, κυρίως Αθήνα, αλλά και προς το εξωτερικό, σε μικρότερο ποσοστό (Βέλγιο, Αμερική, Αυστραλία).

Οι απογραφές του πληθυσμού που ακολουθούν επιβεβαιώνουν τη συνεχιζόμενη ως τη δεκαετία του '80 τάση εγκατάλειψης της υπαίθρου, κυρίως από ένα σημαντικό μέρος της νεολαίας, καθώς και την επιταχυνόμενη γήρανση του πληθυσμού σε ολόκληρο το νησί μας και ειδικότερα στη Βρίσα.

Απογραφή 1951: 1.735 κάτοικοι

Απογραφή 1961: 1.658 κάτοικοι

Απογραφή 1971: 1.408 κάτοικοι

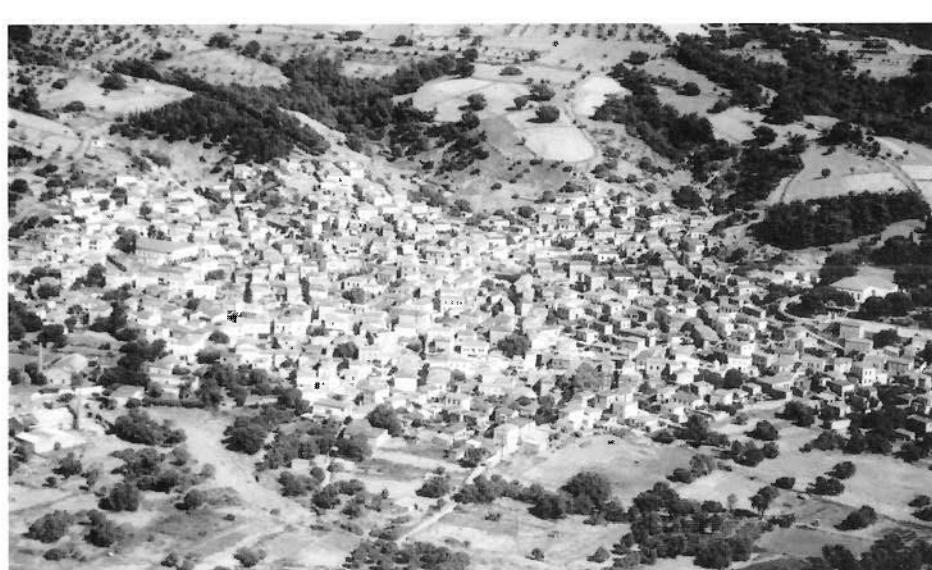
Απογραφή 1981: 1.179 κάτοικοι

Στη δεκαετία του '90 φαίνεται να επιβραδύνεται ο ρυθμός μείωσης του πληθυσμού του χωριού μας αλλά η διαφορά θανάτων - γεννήσεων παραμένει σταθερά υπέρ των πρώτων. Τα στοιχεία των απογραφών του 1991 και 2001 είναι ενδεικτικά μιας επισφαλούς πληθυσμιακής σταθερότητας, την οποία ουσιαστικά διασώζουν οι αλλοδαποί (οικονομικοί πρόσφυγες) που έχουν εγκατασταθεί στο χωριό μας.

Απογραφή 1991: 969 κάτοικοι

Απογραφή 2001: 985 κάτοικοι από τους οποίους 67 αλλοδαποί!

(ΒΡΙΣΑ: άνδρες 397, γυναίκες 397. ΒΑΤΕΡΑ: άνδρες 97, γυναίκες 94. Γενικό Σύνολο 985 κάτοικοι)

Αεροφωτογραφία της Βρίσας

Βιβλιογραφία

*1 Μυτιλήνης Αστυγραφία και Λέσβου χωρογραφία (15ος - 19ος αι.) Δ.Ν. Καρύδης - M. Kiel. Εκδ. ΟΛΚΟΣ ΑΘΗΝΑ

*2 Στην περίοδο αυτή πιθανώς εγκαταλείφθηκαν και οι οικισμοί Παλιόπυργου (Παλαιοχωρίου) και Αγίδαις (Νηγκίδας) και οι κατοίκοι τους κατέφυγαν στους οικισμούς Βρίσας και Γρίπας - Πολυχνίτου.

*3 Γ. Αριστείδη. Τετραλογία Πλανηγυρική. 1863

*4 Boutan "Rapport addresse en 1855 a M. Ministre de l' instruction publique sur la topographie et l' histoire de l' île de Lesbos". Paris 1856

*5 K. Τσέλεκα. Το χωριό μου η Βρίσα Λέσβου

*6 K. Τσέλεκα. Το χωριό μου η Βρίσα Λέσβου

*7 Οικονόμου Τάξη. Συνοπτική ιστορία και τοπογραφία της Λέσβου. Κάιρο 1904.

ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ ΤΟΥ 1838

Ιερόν θεοφόροι βασιλούς αρβανιτούδας
ορανούδη για παραγάραρχον την ονομασίαν
αυτό χωριού παρότι από 1838, Ιανουαρίου

"Ιερόν του μουζαβετέ¹ της μεταξωτής αρβανιτούδας όπου προικοδοτεί τον κυρ αναστάση του κωνσταντη τζέλεκα από χωρίον καρσή ακά.

1838. Ιανουαρίου 10

(τέσσερεις κενές γραμμές)

"Εις το όνομα του πατρός και του υιού και του ογίου πνεύματος, αμήν.

"Εν πρώτοις το οσπίτιον καθώς ευρίσκεται, με τοντόπον απέξω(4-5 λέξεις δυσανάγνωστες) το χαγιάτι, τις φορεσιές πέντε, κρεβατοστρώσιον ένα αρματωμένον, μαξιλάρες δύο, μαξιλάρια πέντε μικρά, μισάλια πέντε μικρά, χράμι ένα, σαχάνι ένα, σινί ένα, βυτίνες πέντε, σεντούκι ένα, της εξοχής πράματα.

"χάλκωμα ταψί και όλα...(μια λέξη δυσανάγνωστη) τα περιπλέον δια αμπέλι εις την βατάνας την συκιάν. το πράγμα ως ευρίσκεται εις το σανταλιώτη με ελιαίς και αγριλιαίς, εις μπαρμπαντώνη τ' αλώνι μια ελιά, εις βίγλα το χωράφι καθώς ευρίσκεται, εις τζίβα από πάνω χωράφι τριών μισαριών του στρατή μαργαρίτη, εις τον κναϊτη χωράφι της μακαρίτισα βασιλίνας μωραΐτη όπου άφησεν εις την εκκλησίαν, εις τα παλιομούρσια χωράφι με δυο ελιαίς καθώς ευρίσκεται από τον κυρ Χ' δημητράκη παλαζίνη(;) και την ευχή τω γονέων

και εις λιάναμον χωράφια του αντώνη πελέκου τα μισά.²

"γεωργέλης. προεστός παρόν

γεωργής δημητρ. προεστός παρόν

ο Γράψις Παπαχατζής

"παναγιότης διαμαντή επίτροπος παρόν

εφημέριος

"Χατζηδημητρακέλης παρόν

αντονάκης ιατρός (;) παρόν

(Για την παρουσίαση Παν. Ν. Αναγνώστου)

1 Συμφωνητικό

2. Αυτή η σειρά είναι καταφανώς προσθήκη εκ των υστέρων, γραμμένη με μικρότερα στοιχεία για να χωρέσει ανάμεσα στο αρχικό κείμενο και τις υπογραφές που ακολουθούν.

Σημ. Οι συγκαιρινοί χωριανοί μου εύκολα θα καταλάβουν ότι ο αναφερόμενος ως προικολήπτης Αντ. Κ. Τζέλεκας είναι ο προπάπος των Κώστα, Αντροκλή, Στρατή και Δημητρού Τσέλεκα του Αναστασίου (μακαρίτες οι τρεις πρώτοι).

ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΑΡΓΑΛΕΙΟΥ

της Βαρβάρας Σκιά

H κνικάτη μπαμπακούλα

Στη φροντίδα για την καταγραφή αυτών που χάθηκαν, επιθυμία μου ήταν να γράψω για τα παλιά υφαντά του νησιού μας, τα παλιά κνικάτα και κουβεντιάζοντας το θέμα με την αδελφή μου τη Σαπφώ μου είπε ότι πρόσφατα είχε παρακολουθήσει μια εκπομπή στην τηλεόραση για την ιστορία αυτών των νημάτων, αυτής της ανεξίτηλης κόκκινης κλωστής. Συγκεκριμένα μου είπε ότι γινόταν στα Αμπελάκια, ότι τα βάφανε με ριζάρι, έπειτα τα βουτούσαν σε κάτουρα ζώων και στο τέλος τα έπλυναν σε τρεχούμενο άφθονο νερό. Οι πληροφορίες ήταν πολύ σημαντικές και γεμάτη χαρά τις μετέφερα στα παιδιά μου, που μου έδωσαν περισσότερες πληροφορίες για τα Αμπελάκια και τη μεγάλη άνθιση του εμπορίου με τις εξαγωγές στην Ευρώπη. Όλα αυτά τις τελευταίες δεκαετίες της Τουρκοκρατίας. Μου πρότειναν να κοιτάξω και στην εγκυκλοπαίδεια όταν θα γυρίζαμε στην Αθήνα. Πράγματι οι πληροφορίες ήταν πάρα πολλές, οι περισσότερες μιλούσαν για το συνεταιρισμό από εικοσιτέσσερις βιοτεχνίες που είχαν κάνει οι Αμπελακιώτες, που ήταν ο πρώτος της Ευρώπης.

Τα Αμπελάκια είναι χωριό του Νομού Λάρισας, βρίσκονται στις βορειοδυτικές προσβάσεις του Κισσάβου επάνω από την κοιλάδα των Τεμπών σε απόσταση τριάντα περίπου χιλιομέτρων βορειοανατολικά της πόλης Λάρισας. Διατηρούνται εκεί σήμερα αρκετά μνημεία οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, που σημειώθηκε εκεί από τα μέσα του 18ου αιώνα. Ανάμεσά τους περιλαμβάνονται επιβλητικά αρχοντικά, όπως τα δυο σπίτια των αδελφών Σβαρτς, που ήταν έμποροι και τραπεζίτες. Το ένα από αυτά έχει μετατραπεί σε μουσείο της "Συντροφίας των Αμπελακίων", όπως λεγόταν ο συνεταιρισμός τους.

Η φήμη των Αμπελακίων οφείλεται στην οικονομική κυρίως ανάπτυξη, που ήταν αποτέλεσμα της βιοτεχνίας νημάτων και στο εμπόριο του προϊόντος που διοχετεύτηκε στις σημαντικότερες αγορές της Κεντρικής κυρίως Ευρώπης. Η βιοτεχνία στηρίχτηκε κυρίως στη βαμβακοκαλλιέργεια της περιοχής, αλλά περισσότερο στην τεχνική της βαφής των νημάτων με ανεξίτηλο κόκκινο χρώμα, που προερχόταν από το φυτό "ερυθρόδανον", γνωστό σήμερα με τις κοινές ονομασίες ριζάρι, αλιζάρι, αγριόριζα. Η ειδική αυτή βαφή φαίνεται ότι, πριν εφαρμοστεί στα Αμπελάκια ήταν γνωστή σε άλλες θεσσαλικές πόλεις. Στα μέσα όμως του 18ου αιώνα είναι βέβαιο ότι άρχισαν να εμπορεύονται τα βιοτεχνικά προϊόντα. Τα πρώτα δείγματα άλλωστε που έφθασαν στην Κεντρική Ευρώπη από τα Αμπελάκια είχαν εντυπωσιάσει με τη ζωηρότητα του χρώματός τους και την ποιότητα των νημάτων.

Ο συνεταιρισμός όμως αντιμετώπισε μεγάλες δυσκολίες. Ο Άλης Πασάς, "βιάζοντας τη συντροφία" εισέπραττε μεγάλα ποσά ετησίως στις αρχές του 19ου αιώνα. Με την έκρηξη της βιομηχανικής επανάστασης άρχισε η κάμψη του συνεταιρισμού, που οφειλόταν και στην αναζωπύρωση αντιθέσεων και στη διχόνοια των συνεταιρίων. Μετά την εξάπλωση της αγγλικής βιομηχανίας στις αγορές της Ευρώπης προσπάθησαν να διοχετεύσουν το εμπόριο στην Ανατολή και προταντός στις αγορές της Σμύρνης, ώστε με τη βιομηχανοποίηση της παραγωγής να μειωθεί το κόστος. Η προσπάθεια απέτυχε και το 1920 σταμάτησαν οι εξαγωγές.

Φαίνεται λοιπόν ότι τα νήματα δε βαφόταν στην Τουρκία. Δεν θυμάμαι κιόλας να είχα ακούσει τί-

ποτα σχετικό. Το μόνο που άκουγα πάντα από τη μητέρα μου, όταν ήταν ανάγκη να χρησιμοποιήσουμε κόκκινη μπαμπακούλα, ήταν να λέει: "Πού είναι εκείνη η όμορφη κόκκινη κλωστή; Ή ως έφερναν παλιά. Τούτη δεν κάνει τίποτα, ένας λίπεδος (=ξεπλυμένο πράγμα) είναι."

Πώς έσερναν το πανί

Για να κάνουν όλα αυτά τα υφάσματα χρειαζόταν πολύς κόπος και πάρα πολλές ώρες δουλειάς. Καταρχήν έπρεπε να αγοράσουν τα νήματα, έπειτα χωριστά να βάλουν την κάθε θηλιά στην ανέμη και γυρνώντας το ροδάνι να την τυλίγουν σε χοντρά καλάμια. Έπειτα ετοίμαζαν την καλαμίστρια. Περνούσαν σε μπανέλες από παλιά παρασόλια τα καλάμια με το νήμα και τα τοποθετούσαν σε κάθετες σειρές αφήνοντας μια απόσταση μεταξύ τους. Στη συνέχεια συνέδεαν τις μπανέλες με σπάγγο γύρω γύρω έτσι που έμοιαζε με κάδρο μακρύ. Σπάγγο περνούσαν και στη μέση της καλαμίστριας από πάνω ως κάτω για να μη λυγίζουν τα καλάμια. Όταν τελείωναν, κρεμούσαν από ένα ξύλο μπηγμένο στον τοίχο την καλαμίστρια, έτσι που να γυρίζουν τα καλάμια στον αέρα ελεύθερα.

Όταν τελείωνε το καλάμισμα, έβρισκαν ένα μακρύ ίσιο τοίχο, συνήθως στο πίσω μέρος κάποιου σπιτιού, κι εκεί κάρφωναν τεράστια παλιά καρφιά σε οριζόντιες σειρές στις θέσεις που έπρεπε. Τότε η γυναίκα, σύμφωνα με το σχέδιο που θα έκανε, έπαιρνε από το κάθε καλάμι την άκρη της κλωστής και τράβαγε τα ανάλογα χρώματα κάνοντας να χορεύουν τα καλάμια καθώς γυρνούσαν. Τις άκριες από τις κλωστές τις έδενε στην αρχή όλες μαζί στο πρώτο ακριανό καρφί και συνέχιζε να τις τραβά οριζόντια, να τις περνά πάνω από τα καρφιά σε όλες τις σειρές.

Αυτή η δουλειά δεν ήταν μοναχική. Έπρεπε και κάποια άλλη γυναίκα να είναι εκεί για να παρακολουθεί τα καλάμια, έτσι ώστε, όταν άδειαζε κάποιο, να τρέξει να το αντικαταστήσει. Ακόμα κάποιο μπορεί να έμπλεκε ή να έσπαγε μια κλωστή, εκτός που μπορούσε να έπεφτε λίγο κάποιο χρώμα και χρειαζόταν συμπλήρωμα κι έτρεχαν να καλαμίσουν πάλι. Το κυριότερο, όμως, έπρεπε να είναι καλός καιρός να μην έχει αέρα και μπλέξουν οι κλωστές. Προπαντός να μην έφερνε βροχή, που θα ήταν ό,τι χειρότερο στην περίπτωση. Την ημέρα που έσερναν το πανί οι γυναίκες δεν πήγαιναν στο σπίτι τους να φάνε το μεσημέρι. Τους έφερναν εκεί που δουλευαν λίγο προσφάτι. Κατά τα άλλα, ποδάρια να είχες όλη μέρα να τρέχεις πάνω κάτω, κατά την έκφραση της μητέρας μου.

Όταν τελείωνε αυτή η διαδικασία, με τέχνη μάζευαν το νήμα από τον τοίχο και το τοποθετούσαν σ' ένα καθαρό σεντόνι. Μιλώντας για όλη αυτή την προετοιμασία έλεγαν "σέρνω πανί" ή, όταν ήταν συντροφικό, "σέρνουμε πανί", γιατί γινόταν κι αυτό πολλές φορές όταν δυο τρεις γυναίκες αποφάσιζαν να συμμετέχουν στα έξοδα και στην όλη προετοιμασία και στο τέλος έφαινε η καθημιά το δικό της. Στη συνέχεια έπρεπε να το τυλίξουν στο αντί.

Στο χωριό ήταν ορισμένες οι γυναίκες που ήξεραν και τύλιγαν το πανί πάνω στο αντί της κρεβατής. Συνήθως ήταν κάποιας ηλικίας και έξω από την πόρτα τους είχαν αντικρυστά δυο διγαλωτούς κορμούς μικρών δέντρων μπηγμένους στη γη που εξείχαν λίγο από το έδαφος. Πήγαιναν λοιπόν στη γυναίκα το αντί της κρεβατής και το συρμένο πανί και εκείνη, αφού το ξετύλιγε λίγο, το άπλωνε κάπως και άρχιζε να το τυλίγει στο αντί που στην κάθε άκρη είχε τέσσερις τρύπες, κι εκείνη με ένα σφίχτρο το γύριζε γύρω του. Λίγο πιο μακριά όμως μια νέα γυναίκα έπρεπε να έχει περάσει το συρμένο πανί πίσω από τη μέση της και να κρατάει έτσι αντίσταση καθώς το πανί ξετυλίγονταν σιγά σιγά. Αυτό γινόταν για να τυλιχτεί σφιχτά, ώστε να μην βγαίνει σαχλό στον αργαλειό την ώρα που το έφαιναν. Ήταν λίγο ζόρι η δουλειά, που τελείωνε μ' ένα γερό κοκκίνισμα της μέσης. Τις γυναίκες που ήξεραν να τυλίγουν το πανί στο αντί τις έλεγαν "τυλίχτριγες" και πληρωνόταν για τον κόπο τους.

Την άλλη μέρα στο σπίτι κρέμαζαν ανάμεσα σε δυο καρέκλες το χτένι του αργαλειού και τα μτά-

ρια και κάτω στο πάτωμα ακουμπούσαν το τυλιγμένο πανί και με τη βοήθεια μιας καλτσοβελόνας μετέφεραν τις κλωστές στα μτάρια και στο χτένι. Γι' αυτό χρειαζόταν δυο γυναίκες, μια από την κάθε πλευρά. Αν το πανί ήταν απλό το έκαναν οι γυναίκες του σπιτιού. Αν ήταν περίπλοκο (παραμάτος με τέσσερις πατίτιργις) ερχόταν παραματίστρια που πληρωνόταν, γιατί ήθελε και μια μέρα και τέχνη για να το παραματήσει.

Τέλος, κι ενώ είχαν περάσει όλες τις κλωστές στο χτένι και στα μτάρια, το τοποθετούσαν στον αργαλείο στη σωστή του θέση, αφού πρώτα έδεναν τις πατήτιργιες κάπως να στέκονται όρθιες πάνω στα μτάρια. Ήταν κομμάτια ξύλου σε σχέδιο πατούσας και έβαζαν δύο στο ίσιο ή απολυτό, δηλαδή στο απλό, και τέσσερις στην παραμάτος'. Πιο παλιά έβαζαν και έξι πατήτιργιες σε σπάνιες περιπτώσεις, σε δύσκολα σχέδια. Κρατώντας τη σαΐτα στο ένα χέρι και πατώντας πάνω στις πατήτιργιες, ανάλογα με τι είχαν προγραμματίσει, άνοιγε το πανί στα δυο και περνούσε η σαΐτα.

Για όλη αυτή την προετοιμασία, που τον πρώτο ρόλο έπαιζαν οι μπαμπακούλες, δεν μιλούσαν για κλωστές αλλά έλεγαν το πανί κι ας μην είχε γίνει ακόμα πανί. Το πανί γινόταν βέβαια όταν έπιανε η υφάντρα τη σαΐτα στο ένα χέρι και το ξυλόχτενο στο άλλο και, πατώντας τις πατήτιργιες, συγχρόνως χτύπαγε το ξυλόχτενο και ακουγόταν εκείνο το τραγουδισμένο τάκα τάκα τουκ.

Αυτά για την καταγραφή, για τις νεότερες γενιές, γιατί η δικιά μας παλιά γενιά τα ξέρει. Ήταν καλά τα χρόνια εκείνα; Ήταν πολύ κακό για το τίποτα; Η απάντηση πρέπει να είναι πως ήταν ανάγκη ρουχισμού και ένδυσης αφού όλα τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν για το σκοπό αυτό έβγαιναν από τον αργαλειό. Ό, τι κι αν ήταν, όλα αυτά χάθηκαν, τελείωσαν. Τώρα μόνο λίγα αργαλειά δουλεύουν για την "παράδοση". Είπομε, τέλος εποχής.

Κλωστές και υφαντά

Κνικάτα είναι τα παλιά υφαντά του νησιού μας που τα έφαιναν με κόκκινη μπαμπακούλα που δεν ξέβαφε, αλλά δεν υπάρχει πια εδώ και πολλά χρόνια. Με αυτήν λοιπόν την κατακόκκινη κλωστή σε συνδυασμό μα άσπρη και γερανιά έφτιαν τα ωραιότατα υφαντά που φυλάγουμε ακόμα στις μέρες μας σαν κειμήλια. Τα έφαιναν σε διάφορα σχέδια, που είχαν προγραμματίσει πριν ακόμα βάλουν το πανί στην κρεβατή. Τα σχέδια ήταν πολλά και διάφορα, όπως και τα ονόματά τους. Το καλύτερο το έλεγαν "εκατόθυρο", όπου κόκκινες κλωστές και ίσως δυο με πράσινο διασταυρωνόταν με γερανιές κι εκτός από τα μεγάλα καρώ σχημάτιζαν και μικρά τετραγωνάκια σαν πορτούλες. Γι' αυτό ίσως και το όνομα "εκατόθυρο". Άλλο το έλεγαν λουκουμάτο, με κόκκινα και μπλε καρώ, που ήταν σα μεγάλα λουκούμια. Συνήθως όλα σχημάτιζαν καρώ πιο μεγάλα ή πιο μικρά, που τους έδιναν διάφορα ονόματα στη Μυτιληνιά ντοπιολαλιά: "σταφδέλ", "ατζγκανέλ", "λουκμέλ", "καρδέλ", "αμυγδαλέλ", "στεφανέλ" κι άλλα.

Ήταν πολλά τα σχέδια και περίτεχνα λογαριασμένα, μετρημένα όλα κλωστή κλωστή, ώστε όταν έραβαν τα φύλλα κοντά κοντά να σχηματίζονται πάλι τα καρώ στην εντέλεια. Τα καλύτερα υφαντά ήταν με κόκκινη και λιγότερη γερανιά μπαμπακούλα κι ελάχιστο άσπρο ή δυο κλωστές κίτρινο ή πράσινο. Με αυτά τα χρώματα έκαναν τις σκολιανές τις βράκες και τα καναπελίκια καθώς κι ένα ή δυο τραπεζομάντηλα, το ίδιο και μπουχτσάδες για πολύ χρωματιστά στην προίκα. Με πολύ άσπρο και λίγο κόκκινο ή γερανιό έφτιαχναν τα ρούχα του σπιτιού και την προίκα, σεντόνια, μπουχτσιάδες, τραπεζομάντηλα. Σ' αυτά τα τελευταία έβαζαν και μετάξι. Επίσης με την ίδια στριφτή κλωστή που έβαζαν για στιμόνι έβαζαν και για υφάδι κι έφτιαχναν ωραιότατα "κιναρωτά". Περίφημο ήταν το μεγάλο "κινάρ", που σχημάτιζαν μεγάλα περίπλοκα καρώ με μετάξι. Άλλα και χωρίς μετάξι έφτιαχναν κιναρωτά με μικρότερα καρώ. Η διαφορά από τα άλλα υφαντά ήταν ότι γινόταν ψιλό λεπτό πανί.

Για στρώματα έφαιναν δίμιτο, που ήταν πολύ ανθεκτικό.

Με υφαντό πανί έφτιαχναν και τα ρούχα των ανδρών και των παιδιών, καθώς και τα φουστάνια των γυναικών, όταν άρχισαν σιγά σιγά να καταργούνται οι βράκες.

Στον αργαλειό έφαιναν και πολλά μάλλινα. Κουβέρτες σε διάφορα χρώματα, τρουβάδες, πευκέλια, στρωσίδια για το πάτωμα. Την επεξεργασία των μαλλιών ώσπου να φτάσει να γίνει κλωστή καθώς και τη βαφή την έκαναν οι γυναίκες. Έφαιναν ακόμα και κουρελούδες, που έφτιαχναν από παλιά συνήθως υφάσματα, που έκοβαν κουρέλια.

Οι υφαντές ενδυμασίες

Την ενδυμασία των γυναικών, τη βράκα, αποτελούσαν έξι φύλλα υφάσματος ραμμένα το ένα με το άλλο προσεκτικά στο χέρι, ώστε να μη χαλάσει το καρώ σχέδιο. Οι γεμάτες έβαζαν οκτώ. Κοβόταν και ραβόταν μονοκόμματο στριφώνοντάς το μόνο στη μέση, που περνούσαν τη ζώνη καμωμένη πλεξούδα από άσπρη ή γερανιά μπαμπακούλα, τη βρακοθηλιά, που τη σούρωναν και την έδεναν κρατώντας τη βράκα στη θέση της. Οι κακές γλώσσες λέγανε ότι οι πολύ αδύνατες έβαζαν ένα μπουχτσιά στη μέση τους γιατί αλλιώς δε στεκόταν η βράκα. Στη θέση που έμπαιναν τα πόδια έκαναν το σχίσμιο με το ψαλίδι, κάπου μιάμιση σπιθαμή και, αφού το φοιδράριζαν από μέσα, περνούσαν μια ψιλή βρακοζώνη, συνήθως γερανιά κάνοντάς του και μια ελαφριά σούρα. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ότι και άνδρες και γυναίκες φορούσαν πάντα δυο βράκες, τη μια από μέσα. Άλλα ενώ των ανδρών ήταν άσπρη η από μέσα, των γυναικών ήταν με κάποια χρώματα, ποτέ ολοασπρη. Μερικές έβαζαν και τρεις βράκες. Από κει και το τραγούδι "Η θειά μ' η Αμερσούδα τρία βρακιά φορεί..."

Το επάνω κομμάτι της ενδυμασίας, το ρουσικό, ήταν πάντα από άλλο ύφασμα και το έβαζαν μέσα από τη βράκα. Μόνο οι έτοιμες φορεσιές από ατλάζι είχαν το ίδιο ύφασμα και για ρουσικό. Αυτές τις έφερναν οι αρραβωνιαστικοί από τη Σμύρνη ή την Πόλη και ήταν το πιο ακριβό δώρο. Αργότερα έφτιαχναν και στη Μυτιλήνη έτοιμες μεταξωτές φορεσιές. Κοντά μανίκια δεν υπήρχαν στις γυναίκες, ούτε στις πρόχειρες ούτε στις καλές φορεσιές. Ούτε βέβαια και στους άνδρες. Δεν φορούσαν ποτέ κοντά μανίκια.

Στον αργαλειό έφαιναν και τις βράκες των ανδρών, που ήταν μονόχρωμες, άσπρες για εσώρουχο, γερανιές για τις καθημερινές και μαύρες για τις σκόλες. Τις μαύρες τις έφαιναν άσπρες και τις έδιναν για βάψιμο στα μπογιατζίδικα. Μπογιατζίδικο είχε ένα απέναντι από την Αγία Μαρίνα ο Δημητρός Γδούντος, είχε ένα άλλο στο Τζαμί ο Αριστής Ταξίδης και το τρίτο το είχαν οι αδελφοί Στεργίου. Αυτό ήταν ανάμεσα στα σπίτια του Ζερβού και του Τριαντάφυλλου στην εκκλησία. Μέσα στα μπογιατζίδικα υπήρχε πάντα πηγάδι, γιατί τους χρειαζόταν μπόλικο νερό και, φυσικά, μεγάλες καζάνες για τη βαφή των ρούχων.

Τα πουκάμισα των ανδρών ήταν κι αυτά υφαντά, γερανιά με άσπρες ρίγες τα καθημερινά και έκαναν κι ένα με μια κλωστή γερανιά μια άσπρη. Τα σχολιανά ήταν άσπρα με πατήματα στο δύο δύο ή στα τρία τρία στην "παραμάτο" με μετάξι ή με "χάισα" μπαμπακούλα. Επειδή τοφάρδος του πανιού δεν έφτανε για το μάκρος, έβαζαν πάντα μπόλι από κάτω για να μακρύνει. Δεν είχαν γιακάδες με μύτες, όπως έχουν τώρα τα πουκάμισα αλλά ένα στενό λουράκι το ίδιο και για τις μανσέτες.

¹ αντί: μέτριο σε πάχος στρογγυλό ξύλο που στις δύο άκρες του είχαν σφηνωμένα από ένα τετραγωνισμένο ξύλο με τέσσερις τρύπες διαμπερείς, σε δύο από τις οποίες περνούσε το σφίχτρο κάθε φορά. Μετακινώντας το σφίχτρο στις τρύπες έσφιγγαν και ξέσφιγγαν το πανί.

² πατήτριγιες: κομμάτια ξύλου σε μέγεθος πατούσας

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΑΡΡΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΒΡΙΣΑΣ ΤΟ 1902

(Ο λόγος που εκφωνήθηκε στα εγκαίνια του νέου σχολείου: Από το αρχείο του Απ. Δ. Στεργίου)

Το Δημοτικό Σχολείο Βρίσας ή αρρεναγωγείο, όπως λεγόταν τότε για να διακρίνεται από το Παρθεναγωγείο (όπου γινόταν η εκπαίδευση των κοριτσιών μέχρι τη μεικτοποίηση της δημοτικής εκπαίδευσης το 1929), θεμελιώθηκε το 1900 και αποπερατώθηκε το 1902 με δαπάνη της κοινότητας και τη συνδρομή ορισμένων κατοίκων της Βρίσας, όπως της δασκάλας Ευμορφούλας Παρασκευά (Βαβάλα), τέως συζύγου Υακίνθου, η οποία διέθεσε 1.000 μετζήτια σε ομόλογο που είχε πάρει ως διδασκάλισσα από την κοινότητα Πολυχνίτου, του Γεωργίου Κ. Χατζηαντωνίου που έστειλε τον "κερεστέ", καθώς και τη συνεισφορά ξενιτεμένων στη Σμύρνη συγχωριανών μας.

Στην ανέγερση του αρρεναγωγείου πρωτοστάτησαν οι κοινοτικοί άρχοντες Ιωάννης Νικολαϊδης (Νικολάκας), Αθανάσιος Κωλέττης και Γεώργιος Μανώλας (παππούδες των σημερινών συγχωριανών μας που φέρουν το ίδιο όνομα και επώνυμο), καθώς και οι δάσκαλοι Ευστράτιος Πούλος (έγινε αργότερα παπάς), ο Γεώργιος Καραβοκυρός και Ευστράτιος Αναγνωστής.

Σύμφωνα με το τουρκικό φιρμάνι που είχε εκδοθεί για την ανέγερση του αρρεναγωγείου ως θέση οριζόταν το παλιό σχολείο που είχε καεί στο διάστημα 1882 - 1886 και το οποίο βρισκόταν στον Άγιο Κωνσταντίνο. Τελικά χάρη στις ενέργειες των τότε κοινοτικών αρχόντων η ανέγερση του σχολείου έγινε στη θέση "Άλωνια" που είχε επιλεγεί ως θέση περισσότερο υγιεινή: "την θέσιν αυτήν δια την ανέγερσιν του αρρεναγωγείου την εξέλεξα εγώ ως υγιεινήν" γράφει στις σημειώσεις που μας άφησε ο γιατρός Ιωάννης Νικολαϊδης (Νικολάκας)*1.

Ο λόγος που εκφωνήθηκε στα εγκαίνια του νέου σχολείου και τον οποίο πρωτοδημοδιεύουμε σήμερα, εκφράζει τη χαρά και την υπερηφάνεια των κατοίκων του χωριού μας για την απόκτηση του νέου διδακτηρίου· συγχρόνως παρέχει ιστορικά στοιχεία για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε η ανέγερση του αρρεναγωγείου. Ο συντάκτης του λόγου, ο οποίος και τον εκφώνησε την ημέρα των εγκαινίων, μας είναι άγνωστος. Τα στοιχεία μορφής και περιεχομένου του λόγου μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι είναι κάποιος δάσκαλος, που πρωτοστάτησε μαζί με τους κοινοτικούς άρχοντες στην ανέγερση του Σχολείου και ο οποίος πρέπει να αναζητηθεί ανάμεσα στους Ευστράτιο Πούλο, που υπηρέτησε στο σχολείο της Βρίσας ως δάσκαλος το 1894 - 1900, το Γεώργιο Καραβοκυρό 1894 - 1900, Ευστράτιο Αναγνώστου ή Αναγνωστή, Γεώργιο Διαμαντή (Πιτσώνη) 1900 - 1902 και Εμμ. Γδούντο 1902 - 1903.

Ο λόγος βρέθηκε στα χέρια του φίλου και συγχωριανού μας Απόστολου Δ. Στεργίου, ο οποίος και μας τον παραχώρησε για να τον δημοσιεύσουμε στο περιοδικό μας:

Χαρμόσυνος και αγάλλουσα ανέτειλεν η ημέρα σήμερον δια την κωμόπολιν ημών, καθότι μετά συγκινήσεως και χαράς δακρύων, πανηγυρίζωμεν την αποπεράτωσιν της ανεγερθείσης ταύτης σχολής ημών.

Συμπολίται!

Ιδού! Τα προ 12 ετών όνειρά μας, πραγματοποιούνται σήμερον, η δε κατήφεια και μελαγχολία μας δια την έλλειψιν σχολείου μεταβάλλεται εις (απερίγραπτον) χαράν και αγαλλίασαν, διότι

---

*1 K. Τσέλεκα. Το χωριό μου η Βρίσα Λέσβου

εκτίσαμεν την σχολήν μας και εις την οποία θα εισέρχονται τα τέκνα μας και οι απόγονοι ημών (ως από καρδίας ευχόμεθα) εν πλήρει ανέσει εν ευρυτάτῳ χώρῳ, εν υγιεινώ και ευαέρῳ οικήματι και το ευτυχέστερον ακόμη είναι ότι θα εισέρχονται πλέον εν τη ιδιοκτησίᾳ αυτών.

Το καύχημά μας θα είναι, οσάκις ξένος φιλόμουσος και φιλομαθής διέρχεται της κωμοπόλεως ημών, διότι, θέven και αν εισέρχεται, θα αντανακλά εις την όρασίν του ως λύχνος εν τη σκοτίᾳ επί του υψηλού τούτου λοφίσκου ως άλλος Παρθενών, και εις τον οποίον διαβάτην έκαστος καλός πολίτης θα λέγει υπερηφάνως: "το κτίριον το οποίον βλέπεις ως θέαμα εκεί επάνω, ω φίλε ξένε, είναι η σχολή μας". Δια την οποίαν πρέπει να γνωρίζωμεν υμείς, ω φίλοι συμπολίται, εκτίσαμεν αυτήν τα ? περίπου, δια δανείου το οποίον ωφελούμεν εις εκκλησίαν μας και Παρθεναγωγείον, το δε επίλοιπον ? σχεδόν εκτίσθη δια συνεισφορών και αφιερωμάτων διαφόρων πατριωτών (και ίδού αύτη τετελειωμένη) αλλά εις την ανέγερσιν αυτής, (το οποίον τούτο το λέγω μετά λύπης μου) συνετέλεσαν ολίγοι, πολλά ολίγοι πολίται, με τον ένθερμον εκείνον ζήλον, ο οποίος απαιτείται εις τοιαύτα φιλανθρωπικά καθιδρύματα, όταν ανεγείρονται, τούτο, "πικρόν μεν το λέγειν, αλλ' αληθές το λέγειν" το οποίον βεβαίως και εξ υμών γιγνώσκετε τούτο. Μόνον εις τα μικρά παιδιά εφάνη ο ζήλος αυτών μέχρι τέλους, διότι οσάκις τα επροσκαλούσεν τις, δια κόπωσιν τινά της σχολής, έτρεχον μετά προθυμίας, εις τα οποία βεβαίως εξ αυτών θα μείνη ανεξάλειπτος εις την μνήμην των ο μικρός κόπος τον οποίον κατέβαλλον εις την ανέγερσιν της σχολής μας ταύτης. Και όταν έλθουν εις ώριμον ηλικίαν, μετά παρέλευσιν 60, 70 είτε και 80 έτη, θα το διηγούνται βεβαίως μετά μεγάλης των ευαρεσκείας εις τους απογόνους αυτών, ότι (θα λέγη τότε): Παιδί ήμουνα μικρό όταν κτίζαν το σχολείο. Κουβαλούσα το νερό, με κουμαράκι το μικρό. Διότι καταλάμβανα κι εγώ ότι έργον γίνεται ιερό και έτρεχα να υπάγω πέτρας, ξύλα και νερό, δια να γίνη το σχολείο. Ως φωτοδότης των μικρών είναι έργον ιερόν και εις τον Ύψιστον Θεόν είναι δεκτόν και αρεστόν να έχομεν: Σχολείον Σεβαστόν. Γένοιτο!

ΕΡΩΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

(συνέχεια από το τεύχος 28)

Τσάτσου Ειρήνη

Έρωτα δεν σου ζήτησα κορόνα να μου βάλεις,
στα βάσανα που μ' βαλεις κοίταξε να με βγάλεις.

Τον έρωτα συνάντησα σ' ένα στενό σοκάκι
βαστούσε και στο χέρι του ένα γυαλί φαρμάκι.

Ο έρωτας και το χτικιό αντάμα περπατούνε
κι όπου βρουν στήθος ανοιχτό
μπαίνουν και κατοικούνε.

Ερωτοχτυπημένο μου, δείξε μου την πληγή σου
να γίνω τέλειος γιατρός να γιάνω το κορμί σου.

Όλος ο κόσμος νάναι δω, μόνο εσύ να λείπεις,
μαύρος μου φαίνεται ο ουρανός και σκοτεινό
το σπίτι.

Εγώ για το χατίρι σου κάνω την νύχτα μέρα και
το
φαϊ μου σώνεται και ζω με τον αέρα.

Εγώ για το χατίρι σου και για την ομορφιά σου
θες να βαφτίσω ένα παιδί να βάλω τ' όνομά σου.

Εγώ έλεγα να σ' αγαπώ κανείς να μην το ξέρει,
τώρα το μάθαν οι δικοί το μάθανε κι οι ξένοι.

Εγώ έλεγα βρυσούλα μου πως έτρεχες για μένα,
μα συ έτρεχες και πότιζες όλα τα διψασμένα.

Τα μάτια σου είναι γκιούλ-μπαχτσές, τα φρύδια
σου
λιμνιώνας και τα σγουρά σου τα μαλλιά είναι
βαρύς
χειμώνας.

Αυτά τα μάτια τα γλυκά για πες μου πού τα
βρήκες
τα είχες για τα αγόρασες για δανεικά τα πήρες.

Αυτά τα μάτια τα γλυκά όταν θα με κοιτάξουν
μαραίνουν την καρδούλα μου και μου την
κομματιάζουν.

Τα μαύρα μάτια την αυγή δεν πρέπει να
κοιμούνται
μα πρέπει να αγκαλιάζονται και να
γλυκοφιλούνται.

Τα μάτια την καρδιά ρωτούν, καρδιά γιατί έχεις
λύπη;

Είστε τυφλά δεν βλέπετε το ταίρι σας πως
λείπει;

Αγάπη, αγάπη έλεγα ώσπου να σ' αγαπήσω
μα τώρα που σ' αγάπησα πώς να σε λησμονήσω.

Αγάπαμε πουλάκι μου, όπως μ' αγάπας πρώτα,
λόγια του κόσμου μην ακούς μόνο την καρδιά σου
ρώτα.

Από μικρό σ' αγάπησα για να σε μεγαλώσω, για
να σε
κάνω ουρανό κι άστρα να σε γεμώσω.

Ω Παναγιά μου Δέσποινα με τα 'κατό καντήλια
να πάρω την αγάπη μου να σου τα κάνω χλια.

Μελαχρινό τα μάτια σου, όταν τα πάρεις βόλτα,
μαραίνεις την καρδούλα μου σαν του Μαγιού τα
χόρτα.

Μελαχρινό τα μάτια σου όταν τα χαμηλώνεις,
μαραίνεις την καρδούλα μου και το κορμί μου
λειώνεις.

Σε σένα, σου πρέπει μπέη μου, πολύ ακριβό
Ζωνάρι
και μια πολυάκριβη φορεσιά γιατί είσαι παλικάρι.

ΤΑ ΚΑΜΟΥΤΚΑ ΚΑΙ Τ' ΑΓΟΡΑΣΤΑ

του Βάση Ψαριανού

Τ' ασπρόρουχά μας τότε ήταν από κάποτο. Αγόραζε η μάνα μας μερικά μέτρα κάποτο από τα εμπορικά του Πολυχνίτου, του Καρπέτα ή του Σπακούρη κι ύστερα κανόνιζε με την κυρα - Μερσίνα τη ράφτρα να έρθει στο σπίτι για το ράψιμο. Η κυρα - Μερσίνα είχε μια μηχανή φορητή SINGER. Πηγαίναμε τη φορτώναμε στο γάϊδαρο και τη φέρναμε στο σπίτι. Την ανεβάζαμε και την τοποθετούσαμε καταμεσής στην κάμαρα, πάνω στο μοναδικό τραπέζι που υπήρχε.

Καθόταν στον καναπέ η κυρα - Μερσίνα μπροστά στο τραπέζι κι άρχιζε το κόψιμο και το ράψιμο και δε σηκωνόταν από κει ώσπου να βραδυάσει. Τόσο δούλευαν τότε οι ράφτρες, όταν τις έπαιρνες μεροκάματο.

Έραβε, λοιπόν, η κυρά - Μερσίνα φανέλλες, πουκαμίσες, σώβρακα, κοντά για μας και μακριά, ως τον αστράγαλο, για τον πατέρα.

Τις μέρες που είχαμε τη ράφτρα στο σπίτι, η μάνα έκανε το "φαϊ της φιλοξενίας" που ήταν... μακαρόνια "αγοραστά".

Την εποχή εκείνη που τα περισσότερα είδη διατροφής, όπως και τα ρούχα που φοράγαμε, ήταν προϊόντα της οικοτεχνίας, το αγοραστό πράμα ήταν είδος πολυτελείας και είχε άλλη νοστιμάδα!

Ακόμα και το ψωμί το αγοραστό, το "χάσ'σκο", που τώρα το βρίσκουμε άνοστο, τότε ήταν γλύκισμα! Τρωγόταν σκέτο σαν... κέικ. Αντίθετα το σταρένιο, που έβγαινε από τον σπιτικό το φούρνο - που να το 'χαμε σήμερα (!) - δεν τρωγόταν, εάν δεν συνοδευόταν με λαδοτύρι, ελιές ή έστω βρεγμένο και πασπαλισμένο με λήγη ζάχαρη.

Έτσι και με τα μακαρόνια, άλλη γεύση είχαν τα σπιτικά, το κοφτό μακαρονάκι, που παρασκευάζονταν το καλοκαίρι από δικό μας γάλα κι αλεύρι, κι άλλη τα αγοραστά που τα παίρναμε στο χαρτί από τον μπακάλη.

Εκεί όμως, που η διαφορά ανάμεσα στα καμουτκά και τ' αγοραστά ήταν πιο χτυπητή, ήταν τα ρούχα. Κάθε προκομένη, τότε, νοικοκυρά έβαζε πανί στην κρεβατή (αργαλειό) κι ύφαινε ωραία πράγματα. Μέχρι μεταξωτά από γνήσιο ζωικό μετάξι που έβγαζαν οι ίδιες οι γυναίκες από τα κουκούλια. Την άνοιξη μόνες τους ή συντροφικά "έβαζαν αγόρια" -έτσι έλεγαν τους μεταξοσκώληκες - (από που προήλθε η ονομασία, δεν μπόρεσα ν' ανακαλύψω). Έβαζαν λοιπόν "αγόρια" που στην αρχή ήταν αυγά, ύστερα γίνονταν κάμπιες και καταβρόχθιζαν καλάθια ολόκληρα από σκαμνιόφυλλα. Οταν πια μεγάλωναν, σκάλωναν πάνω στα κλαδιά, που είχαν τοποθετηθεί στο μεγαλύτερο δωμάτιο του σπιτιού, και κει έπλεκαν τα χρυσά τους κουκούλια.

Έπαιρναν τότε τα κουκούλια οι νοικοκυρές, έβγαζαν το μετάξι κι ύφαιναν μ' αυτό τα μεταξωτά, που προοριζόταν κυρίως για την προίκα της νύφης αλλά και του γαμπρού, γιατί από μετάξι γινόταν και τα γαμπριάτικα "κάμσα".

Εμείς πάντως άμα βλέπαμε κανένα παιδί να φορά αγοραστό πουκάμισο, το ζηλεύαμε κι ευχαρίστως θα ανταλλάσσαμε δυο υφαντά - ας ήταν και μεταξωτά - για να πάρουμε ένα "νάυλον" που ήταν τότε η τελευταία λέξη της μόρδας!

Πολλές υφάντρες ύφαιναν κι ένα γιρανί πανί, βαμβακερό, σαν το σημερινό τζην, με το οποίο έκαναν πανταλόνια στους άντρες, κατάλληλα για τις δουλειές του χωραφιού.

Εμείς όμως προτιμούσαμε τη "ρετσίνα", ένα φτηνό ντρίλινο πανί απ' το οποίο ράβαμε πανταλόνια στον Μπουμπουλή, τον Αβαγιάννη ή στο Μανώλη τον Αναστασίου (Κουλαρά).

Ακόμα και στα παπούτσια η προτίμησή μας ήταν σ' αγοραστά. Μας έφτιαχνε στα μέτρα μας παπούτσια από γνήσιο δέρμα ο Γδούντος, ο Γανώσης - τσαγγαράδες μερακλήδες και δυο - αλλά εμείς προτιμούσαμε τα φανταχτερά τ' αγοραστά, που είχαν χαρτονένιους πάτους, ή τα "λαστιχένια" τα ΕΛΒΙΕΛΑ, που έφερναν από την Αθήνα.

Στην αυλή του χωριού

ταν πηγαίναμε στο Γυμνάσιο.

Το μαθητικό πηλίκιο συνοδευόταν πάντα, υποχρεωτικά, με "κουρά εν χρω", που σήμαινε κούρεμα γουλί, με την ψιλή μηχανή. Γι αυτό το πηλίκιο αποτελούσε μισητό στοιχείο της μαθητικής μας ζωής. Άδημονούσαμε πότε να το πετάξουμε από το κεφάλι μας, αλλά μας μπόδιζε το θέαμα της κουρεμένης μας κεφαλής, καθώς και ο φόβος των καθηγητών, που ήλεγχαν τότε, όχι μόνο τη συμπεριφορά των μαθητών μέσα στο σχολείο, αλλά και την εξωσχολική. Κι αλίμονο σ' αυτόν που "εθεάτο" να περιφέρεται "ασκεπής" στους δρόμους του χωριού και τρισαλίμονό του, εάν "συλλαμβανόταν" σε χώρους "απάδοντας εις την μαθητικήν ιδιότητα", δηλαδή μέσα σε κανένα καφενέ.

Έτσι στανικώς κυκλοφορούσαμε καπελλωμένοι με την κουκουβάγια, εικοσιτέσσερες ώρες το εικοσιτετράωρο και τρεπόμαστε σε άτακτη φυγή, όταν έπεφτε "σύρμα" πως εθεάθη το "Χτσιό" - έτσι είχαμε βαφτίσει το θεολόγο Γυμνασιάρχη μας. Και στην περίπτωση που δε μπορούσαμε ν' αποφύγουμε το κακό συναπάντημα, περνούσαμε σεμνά σαν Αρσακειάδες και χαιρετούσαμε με στρατιωτική... ευλάβεια τους καθηγητές μας.

Καμουτκό ήταν κι το σαπούνι που πλενόμαστε. Παραδοσιακό κι αυτό προϊόν της οικοτεχνίας, κατάλληλο για την μπουγάδα, τα πιάτα αλλά κι ως σαμπουάν για το λούσιμο και μάλιστα σπουδαίο αντιπιτυριδικό. Κάθε σπίτι μάζευε τα χοντρά τα λάδια, τ' ασπρόλαδα και τα κατακάθια, ακόμα και τα τυρόλαδα και έπηζε το σαπούνι του. Το αγοραστό σαπούνι ήταν είδος δυσεύρετο, ερχόταν μόνο μέσα στις αποσκευές των "Αθηναίων" και έφερε τον ευγενή τίτλο "μοσχοσάπουνο".

Καμουτκά ήταν κι όλα τα παιχνίδια μας: τα τόπια, συνήθως μια κάλτσα παλιά, παραγεμισμένη με κουρέλια, τα φιλάντρα που πετούσαμε τις Αποκρίες, τα φυσίγγια που σκάγαμε τη Λαμπρή, καθώς και οι αυτοσχέδιοι πυροκροτητές που αποτελούνταν από κάποια παλιά κλειδάρα κι ένα καρφί δεμένο με σπάγγο από το κεφάλι του κλειδιού.

Τα τελευταία δυο παιχνίδια δεν ήταν βέβαια καθόλου "παιδικά" αλλά του "διαδόου παιχνίδια", αφού μπορούσαν να σκάσουν μέσα στα χέρια σου και να σε τραυματίσουν, αλλά εμείς δεν είχαμε αγοραστά βεγγαλικά. Έτσι μια και το έθιμο το "καλούσε", βρίσκαμε μπαρούτι και φυτίλι - τώρα πια δε θυμάμαι από ποιόν τ' αγοράζαμε - κόβαμε μια παλιά εφημερίδα ή χασαπόχαρτο και τυλίγαμε τα φυσίγγια ή βρίσκαμε καμιά σκουριασμένη κλειδάρα με τρύπα κι αφού την γεμίζαμε με ποτάσα ή αντι-

Υφαντή ήταν και η σάκκα της εποχής μας, το "τρουβάδι", όπου βάζαμε την πλάκα και το κοντύλι, όταν πρωτοπηγαίναμε στο Δημοτικό, κι αργότερα το Αναγνωστικό και τα τετράδια. Εκεί χώναμε και τα φουρνιστά τα σύκα, τα παραγεμισμένα με μύγδαλο ή καρύδι ή τα ζαχαρωμένα ζεματιστά, για να τρώμε στο διάλειμμα.

Αγοραστό όμως, ειδικού τύπου, ήταν και το μαθητικό καπέλλο, το "πηλίκιον" με την κουκουβάγια μπροστά, που μας υποχρέωναν να φοράμε, ό-

μόνιο χώναμε το καρφί στην τρύπα της και τη βαρόγαμε στ' αντγώνι. Κι όταν έσκαζε σειόταν ολόκληρος ο απάνω κόσμος.

Καμουτκές ήταν και οι σφιντιγόνες (σφεντόνες) καθώς και οι ανισπάθες (παγίδες) για τα πουλιά.

Οι σφιντιγόνες χρειάζονταν δυο λάστιχα, τα οποία, εάν δε βρίσκαμε καμιά παλιά σαμπρέλα για να τα κόψουμε, τα αγοράζαμε από το ψηλικατζίδικο του Κικιρή με αυγά, κλεμένα από τη φωλιά. Ύστερα κόβαμε τη γλώσσα από κάποιο παλιό παπούτσι, την τρυπάγαμε στις άκρες, περνάγαμε τα λάστιχα από τη μια άκρη τους και τα δέναμε γερά, ενώ την άλλη άκρη τους τη δέναμε στο τσατάλι (διχάλα). Κι αφού το φονικό όπλο ήταν έτοιμο, εξορμούσαμε στην ποταμιά για συκοπούλια και κεφαλάδες. Κι αν ήσουν καλός στ' "αυλάντι" (σκόπευση), ήταν σίγουρη η τηγανιά με τα "ογριομερνά".

Η κατασκευή της ανισπάθας ήταν πιο περίτεχνη. Πριν απ' όλα έπρεπε να εξοικονομήσεις μια μακριά και γερή αλογότριχα από την ουρά του αλόγου - αν γλίτωνες από την κλωτσιά του στα λαγόνια. Ο κίνδυνος αυτός εξέλιπε όταν εφευρέθηκε η "μισινέζα", νάυλον κλωστή που χρησιμοποιούταν στις πετονιές. Ύστερα έπρεπε να κόψεις μια ευλύγιστη βίτσα από αγριλιά. Στη μια άκρη της βίτσας δενόταν η αλογότριχα που κατέληγε στη θηλιά και η άλλη άκρη της βίτσας μπηγόταν βαθειά στο χώμα. Ύστερα κατασκευαζόταν το σκάνδαλο που δενόταν κι αυτό στη βίτσα. Κι όταν όλα ήταν έτοιμα λύγιζε η βίτσα και σκάλωνε με το σκάνδαλο ελαφρά στο δόλωμα. Το θήραμα που πήγαινε να φάει το δόλωμα ελευθέρωνε το σκάνδαλο και η βίτσα εκτινασσόταν πιάνοντας στη θηλιά της αλογότριχας την τσίχλα, τον κότσυφα ή και κανένα αρουραίο.

Καμουτκά ήταν και τ' αραμπαδέλια, τα ρουδανέλια, τα τλάπια καθώς και τα δισπίχια που παιζάμε, όταν δε βρίσκαμε ψήφες γυάλινες.

Πιο επικίνδυνα απ' όλα όμως ήταν κάποια εμπροσθογεμή τουφέκια που κατασκευάζαμε από σωλήνες ή κάνες από παλιά όπλα που βρίσκαμε. Κλείναμε τη σωλήνα από τη μια άκρη κι αφήναμε μια τρύπα για την αφάλια, απ' όπου βάζαμε φωτιά στο μπαρούτι.

Άγιο είχαμε και μας φύλαξε. Η επιβίωσή μας τότε ήταν θέμα τύχης, αλλά και φυσικής ικανότητας, που σε βοηθούσε να αντέχεις, να επινοείς και να αυτοσχεδιάζεις.

Αυτό το τελευταίο λείπει από τα σημερινά παιδιά και γι' αυτό φταίμε εμείς οι μεγάλοι, που λόγω των βιωμάτων που είχαμε από το "επικινδύνως ζην" της δικής μας εποχής, γίναμε υπερπροστατευτικοί απέναντί τους, με αποτέλεσμα να έχουν τα περισσότερα παιδιά σήμερα μειωμένη άμυνα, όταν βρίσκονται μπροστά σε δύσκολες καταστάσεις της ζωής.

BΡΙΣΑΓΩΤΙΚΗ ΣΟΦΙΑ

(από τη συλλογή Βασ. Ψαριανού)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ... ΕΓΚΩΜΙΑ:

Μι τ' μανέλα τσλα τ' αυγό¹
(για τον αμανό, οκνό)

Ανοίγ'(ει) πγαδ'² μι τ' βιλόν(η)
(άνθρωπος της υπομονής)

Μουλών' του ζάλου τ' που πατεί³
(για τον προσεκτικό και ευπρεπή)

Μι τον ίστσιου τ'⁴ (ίσκιο του) ξπάζιτι (ξυπάζεται)
(για τον μυγιάγγικτο, φαβητσιάρη)

Γρουνίσια μούρ'⁵ τσλιά γιμάτ'.
(για αγενή και λαίμαργο)

Φουρά στραβά του φέσι τ'⁶
(για τον αυτάρκη κι ευτυχή)

Ούτι στου σακούλ(i) χουρεί ούτι στου τσβάλ(i)
(για ανάποδο κι ανικανοποίητο)

Ήλιγις δομ'⁷ δυο μάτια να τουν βλέπω.
(για τον ωραίο)

Δε μπουρεί να δεσ' τα βρακιά τ'.
(για τον ανίκανο)

Κτσί (κουκί, κόκκο) δεν τους άφσι (άφησε)
(για το παιδί που μοιάζει πολύ στους γονείς του)

Σαμάρ' χουρίς σκαρβέλια
(για την άρχηστη προσφορά - λέγεται και για
γυναικά)

Σκουρδούλα δεν τουν πιάν'.
(γι' αυτόν που έχει ισχυρή κράση)

Πήρι αψλά τουν αμανέ τ'.
(γι' αυτόν που μεγαλοπιάνεται)

Τον έπιασι του λβάν' (λιβάνι).
(γι' αυτόν που αλλάζει ξαφνικά διάθεση)

Έμεινε νταντέλλα.
(γι' αυτόν που μένει πανί με πανί)
Στράβουσι τα χειλια σ', ψάλλι.

(γι' αυτόν που τα θεωρεί όλα εύκολα)

Πέντε βόδια δυο ζευγάρια
(γι' αυτόν που δε διακρίνεται για την ευφυϊά του)

Πιτιέται σαν τ' μπουρδή
(αυτός που διακόπτει και παρεμβαίνει στη
συζήτηση χωρίς να προσθέτει τίποτα το
σημαντικό)

Όποια πέτρα κι αν σηκώσεις από κάτω θα τον
βρεις
ή αλλιώς
σι σαράντα κριββατές εχ' πανί¹
(για το πολυπράγμονα)

Πιρνά το νιρό κάτου απ' τ' άχιρου
(για τον επιτήδειο)

Κρικέλα δεν έχει η γης να την πάρει κανείς εις την
πλάτην του, ούτε ο δυνατός, ούτε ο αδύνατος. (Ι.
Μακρυγιάννης)

ως τα δεκαπέντε μου έπαιξα,
ως τα εικοσιπέντε μου αγάπησα,
ως τα τριανταπέντε μου αγωνίστηκα,
ως τα πενήντα μου κέρδισα,
τώρα αιρχίζω να μαθαίνω
(Ινδική λαϊκή σοφία)

Όποιος δε μεγαλώνει γάτα, μεγαλώνει ποντίκια.
(Τουρκική παροιμία)

Δε με νοιάζει αν η γάτα είναι μπλε ή κόκκινη,
αρκεί να πιάνει τα ποντίκια.
(Τεν Σιάο Πιγκ)

Το μόνο τυρί που δίνεται δωρεάν είναι της
φάκας.
(Αγγλική παροιμία)

Η πολιτική σκέφτεται το μέλλον, η μικροπολιτική
τις επόμενες εκλογές.

Μπορείς να κοροϊδεύεις τους πάντες για λίγο.
Μπορείς να κοροϊδεύεις λίγους για πάντα.
Δε μπορείς να κοροϊδεύεις τους πάντες για
πάντα.
(Αβραάμ Λίνκολν)

Η τραγωδία των γηρατειών δεν είναι ότι είμαστε
γέροι, είναι ότι οι άλλοι είναι νέοι.
(Οσκαρ Ουάιλντ)

- Γιατί είναι η μύτη στη μέση του προσώπου;
- Για να χει κανείς από κάθε μεριά της μύτης κι
ένα μάτι, ώστε ό,τι δε μπορεί να μυριστεί να
μπορεί να το βλέπει.
(Σαΐξπηρ)

Η ιστορία διδάσκει ότι οι άνθρωποι δε
διδάσκονται από την ιστορία.
(Έγελος)

Νους ορά και νους ακούει, τάλλα κωφά και
τυφλά.
(Επίχαρμος)

Bιβλιοπαρουσίαση - Βιβλιοκριτική

ΛΕΣΒΙΑΚΑ τόμος ΙΗ'. Εταιρία Λεσβιακών Μελετών. Μυτιλήνη 2000.

Νέο CD με τίτλο "Από τον Πουνέντη" κυκλοφόρησε από το Κέντρο Αιγαιακών Λαογραφικών και Μουσικολογικών Ερευνών (ΚΑΛΜΕ) με 15 παραδοσιακά τραγούδια από τα νησιά του Αιγαίου: Λέσβο, Χίο, Ίμβρο, Σαμοθράκη, Πάτμο, Σύμη, Ρόδο, Νίσυρο, Κάλυμνο, Αστυπάλαια, Σκύρο, Κύθηρα και Κύπρο.

Ο πιο σύγχρονος και τελειότερος χάρτης της Λέσβου κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις ROAD με τη συνεργασία της γεωργαφικής υπηρεσίας Στρατού.

"Πέτρινα Χρόνια. Ζωή και Αγώνες" του Πάνου Αναγνώστου. Μυτιλήνη 2001.

Ιωάννης Καποδίστριας. Ο άνθρωπος, ο διπλωμάτης 1800 - 1828. Της Ερεσιώτισσας Ελένης Κούκου. Έκδοση 13η. Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών.

"Οι γυναίκες της Λέσβου" Στρατή Αλ. Μολίνου. Αθήνα 2000. Εκδόσεις Φιλιππότη.

CD παραδοσιακής Μουσικής από το ΚΑΛΜΕ (Κέντρο Αιγαιακών Λαογραφικών και Μουσικολογικών Ερευνών) του καθηγητή μουσικής Θεοφ. Σουλακέλλη. Τίτλος του CD "Στα 'μορφα τα καπηλειά". Ο δίσκος περιέχει 12 ανέκδοτα τραγούδια από την Αρετσού (στα δυτικά παράλια της Προποντίδας).

Οδηγός πάρκου απολιθωμένου δάσους Λέσβου. Έκδοση του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας του απολιθωμένου δάσους Σιγρίου.

CD με 15 τραγούδια του Στέλιου Καλαϊτζή - Πέρκου. Παραγωγή του Συλλόγου Μεσοτοπιτών Αθήνας.

"Ασωμάτων Γη" του Στρατή Καραβάνη. Εκδόσεις Έρευνα. Αθήνα 2001.

"Αμπελικόν Λέσβου" (Φυσικό περιβάλλον, ιστορία, παραδόσεις) του Ευστάθιου Βαλάκου, συνταξ. δασκάλου.

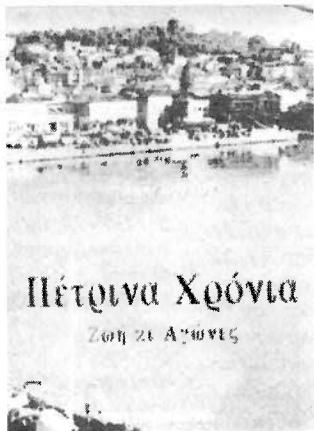
Ονοματολογία Λεσβιακή: του Γ. Γιανουλέλη. Επανέκδοση ΠΕΤΡΑΣ. Μυτιλήνη 2000.

"Τα Καϊκια" Γ. Γιαννουλέλη. Επανέκδοση ΠΕΤΡΑΣ. Μυτιλήνη 2000.

Πυρραίων Χώρα. Μ. Αξιώτη. Έκδοση του Δήμου Πολιχνίτου 2001.

Λεσβιακό Μηνολόγιο. Παναγιώτη Νικήτα. Επανέκδοση από την Εταιρία Λεσβιωκών Μελετών. Μυτιλήνη 2001.

Τα λυτά έγγραφα του Αρχείου της Χώρας Πλωμάρι. Αριστ. Στεργέλλη. Έκδοση Συνδέσμου Πλωμαριτών Αττικής. "Βενιαμίν ο Λέσβιος". Αθήνα 2001.

ΤΑ "ΠΕΤΡΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ" ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

του Βασίλη Ψαριανού

"Ανάξιο του αληθινού ανθρώπου το βόλεμα της αδράνειας και ο χρυσός της σιωπής", είναι το μότο που βάζει σ' ένα κεφάλαιο του βιβλίο του "Τα πέτρινα χρόνια" ο συγχωριανός μας και συνεργάτης του Περιοδικού μας, Πάνος Αναγνώστου. Κι αυτός ο λόγος είναι, νομίζουμε, το μότο ολάκερου του κεφαλαίου της ζωής του Πάνου Αναγνώστου, μιάς ζωής γεμάτης αγώνες και αγωνίες.

Σε κρίσιμες εποχές, όπως ήταν αυτές της Κατοχής, του Εμφύλιου και των μετεμφυλιακών χρόνων ως την αποκατάσταση της δημοκρατίας, αλλά και σε κάθε περίσταση που απειλούνται αρχές και αξίες, που έκαναν ανθρωπινότερη τη ζωή μας, ο αληθινός πολίτης, ο υπεύθυνος ανθρωπος δε

δικαιούται να σωπαίνει, αντίθετα υποχρεούται να παίρνει θέση, όχι κατ' ανάγκην υπέρ της μιας ή της άλλης παράταξης αλλά υπέρ αυτού που ο ίδιος κρίνει σωστό και δίκαιο. Όποιος βλέπει το άδικο και σιωπά γίνεται συνένοχος με τον αδικητή. Ο ανθρωπος είναι υπεύθυνος όχι μόνο για ό,τι πράττει αλλά και για ό,τι παραλείπει να πράξει. Σε τέτοιες κρίσιμες περιστάσεις, λέγει ο Ν. Καζαντζάκης "άρτιος, ενάρετος ανθρωπος είναι μονάχα ο πολεμιστής".

Σήμερα, βέβαια, που το "έχειν" βαραίνει περισσότερο από το "είναι" του ανθρώπου, μια τέτοια "στάση" ζωής αρχίζει πια να ξενίζει και συχνά να προκαλεί και υποψίες.

"Τι θέλεις κι ανακατεύεσαι", σου λένε, ή "για ν' ανακατεύεται κάποιο συμφέρον θα έχει", λένε οι περισσότερο... υποψιασμένοι!

'Ετσι "ενταφιάζοντας" μαζί ιδεολόγους και καιροσκόπους, τακτοποιούμε και τις ένοχες συνειδήσεις μας. Ευτυχώς όμως που υπάρχουν ακόμα κάποιες "καταθέσεις ζωής", όπως είναι αυτή του Πάνου Αναγνώστου, που "χαλάνε τη μόστρα" της χαμοζωής μας.

Ανεξάρτητα αν συμφωνεί ή διαφωνεί κανείς με τις θέσεις που παίρνει ο Π. Αναγνώστου στα πολιτικά ή πολιτιστικά πράγματα του τόπου μας, δε μπορεί ν' αμφισβητήσει κανείς το γνήσιο πάθος του, την ειλικρίνεια και την ευψυχία με την οποία υπερασπίζεται την "ολήθεια" του.

Με θέση σαφή, καθαρή, περήφανη, δηλώνει κάθε φορά την παρουσία του στο προσκλητήριο των καιρών. Κι αν οι αγώνες και οι αγωνίες μιας ζωής δε "σοδειάζουν" πλούτη και αξιώματα, εκείνο που τελικά μετράει είναι το πνευματικό αποτύπωμα που αφήνει στο πέρασμά του από τη ζωή ο ανθρωπος. Και ο Πάνος Αναγνώστου μπορεί να υπερηφανεύεται πως έμεινε πάντα μια άγρυπνη συνείδηση, "αβόλευτη" κι ασυμβίβαστη, αφοσιωμένη στα ιδανικά που τιμούν τον ανθρωπο. Κι αυτό τον αναδεικνύει αντάξιο του τόπου που τον γέννησε και της εποχής που έζησε.

Εμείς τον ευχαριστούμε για το βιβλίο που μας χάρισε, αλλά προπάντων γιατί με την "κατάθεση" της ζωής του στα "Πέτρινα χρόνια" μας έκανε να ξαναστοχαστούμε τα ξεχασμένα λόγια του Δ. Γληνού: "ο μόνος τρόπος για να ζήσει και να πεθάνει κανείς σαν ανθρωπος είναι να ζήσει και να πεθάνει για ένα ιδανικό".

ΕΛΛΗΝΕΣ - ΤΟΥΡΚΟΙ

(ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Π. Αναγνώστου "Πέτρινα χρόνια")

Λύση των Ελληνοτουρκικών εθνικών θεμάτων δεν είναι δυνατή, ούτε ν' αρχίσει καν, πριν η Τουρκία αποκτήσει (πραγματικά) δημοκρατικό καθεστώς, στο δρόμο της προς την Ευρώπη, απαλασσόμενη κι απ' την κάστα των στρατηγών, που ουσιαστικά την κυβερνά μέχρι τώρα. Δεν υπάρχει όμως λόγος ν' αναβάλλεται στο μεταξύ το συμπληστισμά των δυο γειτονικών κοινωνιών, που αντίθετα αφαιρεί δυνατότητες και αφορμές απ' το κατεστημένο της γείτονος, να πετυχαίνει οξύνσεις και κρίσεις, που θα βοηθούσαν τις επιθετικές προθέσεις του! Κατεστημένο που έχει τόση σχέση με τα αισθήματα του Τουρκικού λαού, όση είχε η χούντα των συνταγματαρχών μ' εκείνα του Ελληνικού!

KOINONIKA

EKEINOI POU EFYGAN

Πριν από 65 χρόνια στις 17 Ιουλίου του 1936 ο Στρ. Παπανικόλας ανήγειρε στον "Τρίβολο" τη γέννηση της κόρης του... αυτοσατιριζόμενος!

Με νίκησε, το ομολογώ, η Μάνα σου η καπάτσα!
Σε Δύση και σ'Ανατολή σε ξέρανε γι' αγόρι,
μα σ' έβγαλε κάπως λειψή κι έχω και γω μια κόρη
και ντρέπουμαι να ξεμυτίσω ο φουκαράς στην πιάτσα...

Η Ρηνιώ Παπανικόλα μοναδική κόρη του Στρατή Παπανικόλα, του αξέχαστου εκδότη του Τριβόλου, πέθανε στις 26/2/2001. Η Ρηνιώ ασχολήθηκε με τη Μουσική και την ποίηση. Συνεργάστηκε με την Ελληνική Ραδιοφωνία, όπου έκανε μουσικές εκπομπές, καθώς και με το θέατρο Κουν, όπου ανέλαβε τη μουσική επιμέλεια πολλών θεατρικών έργων του Θεάτρου Τέχνης.

Έγραψε μια ποιητική Συλλογή με τον τίτλο "Μπλε".

Στην περίοδο της δικτατορίας ανέπτυξε μαζί με τη μητέρα της Άννα σημαντική αντιστασιακή δράση. Απέκτησε μια κόρη, την Άννα, από το γάμο της με τον Δημήτρη Θεμελή.

Από τη Συλλογή Ποιημάτων "Μπλε" της Ρηνιώς Παπανικόλα

Λείπω.

Δεν ξέρω πού είμαι, μα δεν είμαι εδώ.
Καιρό τώρα.
Όποιος με βρει να τηλεφωνήσει κ.τ.λ.
Ποιός όμως θα ανακαλύψει
το κορίτσι
πίσω από τις αγριομηλιές
να κλαίει;

Μεγάλα κενά
γεμάτα πουλιά
με τ' όνομά σου.

Κάτω απ' το χνούδι
οι λέξεις
απελπίζονται.

Ένας ακόμα συνεργάτης του "ΤΡΙΒΟΛΟΥ" και του Στρ. Παπανικόλα, ο Βαγγέλης Καραγιάννης, έφυγε από τη ζωή στα 91 του χρόνια.

ΘΑΝΑΤΟΙ ΒΡΙΣΑΓΩΤΩΝ

1. Λινάρδος Μιχαήλ του Κων/νου	3/1/2001
2. Προκοπίου Καλλιόπη χήρα Αλεξάνδρου	10/2/2001
3. Καραγεωργίου Βασίλειος του Ευστρατίου	26/3/2001
4. Αποστολή Μαρία του Γεωργίου	9/4/2001
5. Λινάρδου Μαρία χήρα Κων/νου	25/4/2001
6. Σγούτσος Σταύρος του Αποστόλου	25/6/2001

7. Πετράς Παναγιώτης του Πέτρου	19/7/2001
8. Βογιατζή Βασιλεία χήρα Ιωάννη	14/9/2001
9. Νικέλλη Ελένη του Θεμιστοκλή	22/9/2001
10. Βερβάτη Φωτεινή χήρα Πλάτωνα	23/9/2001
11. Πάγκας Περικλής του Δημητρίου	12/10/2001
12. Κούσκος Εμμανουήλ του Θεοδώρου	
13. Παπανδρέου Ελένη	

Τα ειλικρινή συλλυπητήριά μας στις οικογένειες των εκλιπόντων.

**Η οικογένεια Γ. Κούσκου ευχαριστεί όλους τους συγχωριανούς που συμμετείχαν
στο βαρύ πένθος τους!**

ΓΑΜΟΙ

Μπατζάκης Θεολόγος του Παναγιώτη
Γιαννίκου Περσεφόνη του Σπύρου

17/6/2001

Κατσάνης Δημήτριος του Αιμίλιου
Στυλιανέλλη Παρασκευή του Παναγιώτη

10/6/2001

Θεοδωρέλλης Χαράλαμπος του Θεοδώρου
Βερβάτη Στυλιανή του Ευστρατίου

30/6/2001

Λινάρδος Γεώργιος του Σπύρου
Εξαρχοπούλου Αναστασία του Γιαννακού

30/6/2001

Αλβανός Ιωάννη του Δημητρίου
Ταξείδη Αναστασία του Κων/νου

29/9/2001

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ 2001

1. Κρικλάνη, κορίτσι του Δημητρίου και της Μιρέλας
2. Πανσεληνά, αγόρι του Γαβριήλ και της Άννας
3. Ζαφειρίου, αγόρι του Δημητρίου και της Σαπφούς
4. Νικέλλης, αγόρι του Στυλιανού και της Γιασεμής
5. Ταξείδης, αγόρι του Αριστείδη και της Έλβας
6. Γερακέλη, κορίτσι του Δημητρίου και της Χέρμαν Κρέσελ

Ευχόμαστε κάθε ευτυχία

Προσφορές - Συνδρομές

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

- 1) Καφαλούκου Παναγιώτα, 10.000 δρχ. στη μνήμη του παππού και της γιαγιάς της Γεωργίου και Παναγιώτας Νικέλλη.
- 2) Τριάντου - Κόντου Μαρία, 20.000 δρχ. για την ενίσχυση του Περιοδικού.
- 3) Ποδηματής Ευστράτιος (από την Αμερική), 50 δολάρια στη μνήμη των γονέων του.
- 4) Παπάνης Στρατής, 12.000 δρχ. για το Περιοδικό.
- 5) Κανέλλος Γεώργιος, 10.000 δρχ. στη μνήμη της μητέρας του.
- 6) Ψαλτήρα Έλλη, 50.000 δρχ. για ενίσχυση του Περιοδικού.
- 7) Αγγελάρα Νίτσα, 10.000 δρχ. στη μνήμη των γονέων της Περικλή και Σαπφώς.
- 8) Κώσσης Αντώνιος, 50.000 δρχ. για το Περιοδικό.
- 9) Πάγκα Σαπφώ, 10.000 δρχ. για το Περιοδικό.
- 10) Νικολάου - Ταξείδη Μαρία, 10.000 δρχ. για το Περιοδικό.
- 11) Σαλβαρά Φωτεινή του Γ. 10.000 δρχ. για το Περιοδικό.
- 12) Σαλβαρά - Περεντάτου Ειρήνη του Γ. 10.000 δρχ. για το Περιοδικό.
- 13) Σαλβαρά - Παντάκα Δάφνη 10.000 δρχ. για το Περιοδικό.
- 14) Κώσση - Γεωργαντή Μεταξούλα 10.000.δρχ. για το Περιοδικό.
- 15) Σφρούνης Θεόδωρος 10.000.δρχ. για το Περιοδικό.
- 16) Φρουζάκη -Βασιλογλου Φιλίτσα 6.000.δρχ. για το Περιοδικό.

Κούσκου Αριστέα στη μνήμη του αγαπημένου της συζύγου Μανώλη 12.000.δρχ. για το Περιοδικό.

Στη μνήμη της αξέαστης φίλης μας Ελένης Παπανδρέου η παρέα της από το Σύλλογο Βρισαγωτών Αθήνας 20.000.δρχ. για το Περιοδικό.

*οι προσφορές ισχύουν και ως συνδρομή για το Περιοδικό.

ΝΕΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

(εγγραφή στο Σύλλογο και Περιοδικό)

- 1) Σάββας Παναγιώτης
- 2) Σάββα Αικατερίνη
- 3) Διαμαντής Γιάννης
- 4) Φρουζάκη -Βασιλογλου Φιλίτσα
- 5) Βάσσου Χρυσούλα του Γ.
- 1) Σκιάς Γεώργιος
- 2) Γιαννάκας Παν.
- 3) Νικολαϊδης Γεώργιος
- 4) Μαυρέλη Μυρσίνη
- 5) Κώσση Ειρήνη

Συνδρομητές για το Περιοδικό

ΑΝΑΝΕΩΣΑΝ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ 2001

(για το Σύλλογο και το περιοδικό)

1) Φρύσας Γεώργιος	24) Σαμίου Ειρήνη
2) Ψαλτήρας Τάκης	25) Γεωργής Γεώργιος
3) Ψαλτήρα Έλλη	26) Γεωργάκα
4) Πολύζος Αλέκος	27) Ευαγγελιού Μαρία
5) Πολύζου	28) Ευαγγελινός Τρύφων
6) Παπανδρέου Ελένη	29) Σάμιος Ξενοφών Εμμ.
7) Παπαδοπούλου Αναστ.	30) Καλπακτής Κων/νος
8) Παπανδρέου Παναγ.	31) Καρτέρη Άννα
9) Σαμούχου Μαίρη	32) Τσουμά Ειρήνη
10) Χατζηαντωνίου Γεώργιος	33) Λιαρέλη Μυρσίνη
11) Βερβάτη Μαρία	34) Τσαμουράς Βασίλης
12) Βερβάτη Ελένη	35) Βάσσος Μιχάλης
13) Περρής Ιωάννης	36) Βερβάτη - Κουρουβακάλη Μυρσίνη
14) Περρή Αικατ.	37) Καρτέρης Ανδρέας
15) Μαργαρίτη Φρόσω	38) Αγγελάρα Νίτσα
16) Παπαδοπούλου Παναγιώτα	39) Κρουσταλλίος Παναγιώτης
17) Καρτέρη Αναστασία	40) Αξιωτάκης Ιωάννης
18) Αμπαζάς Νίκος	41) Καπίρης Ανδρέας
19) Παπαδοπούλου Μυρσίνη	42) Καρβουνιέρης Ηλίας
20) Κουνή - Νικέλλη Ειρήνη	43) Παντάκα Δάφνη
21) Καραβοκύρη Βάσω	44) Πάγκα Σαπτφώ
22) Καβρός Βαγγέλης	45) Ψαριανός Κων/νος
23) Καβρού Αριάδνη	46) Ψαριανός Βασίλειος

**Ο Συγχωριανός μας Κούσκος Ευστράτιος δώρισε στο Σύλλογο μας Πίνακα - Βιτρίνα με όλα τα είδη των ναυτικών κόμπων. ο πίνακας τοποθετήθηκε στο γραφείο του Συλλόγου
Τον ευχαριστούμε**

Διαφημίσεις

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ - ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
Ι. ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ - Γ. ΤΣΑΤΣΟΣ - Θ. ΣΠΑΝΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΤΣΑΤΣΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ
ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 179, 17673 ΚΑΛΛΙΘΕΑ
ΤΗΛ. 9525264, 9533515, 9569990 FAX: 9511173

ΑΓΟΡΑΙΟ
ΚΙΝΗΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ: 094 5931497

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
¤ ΠΛΑΤΑΝΟΣ (ΠΙΑΤΣΑ): (0252) 61.013 - 61.306
¤ ΟΙΚΙΑΣ: (0252) 61.527
¤ ΚΙΝΗΤΟ ΟΙΚΙΑΣ: 093 2432328

Αισθητικές Αποκαταστάσεις
Λεύκανση Δοντιών

ΠΕΛΗ Γ. ΓΕΩΡΓΗ D.M.D.

Αισθητική Οδοντιατρική
Tufts University of Boston U.S.A.

Τεννιμπάτα 20, Αμπελόκηποι
Τηλ 69.13.631

ΓΙΩΡΓΟΣ Π. ΚΟΥΣΚΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ

ΟΡΕΣΙΑΤΡΕΙΟ: 10.00 - 1.30 πρωί
απόγευμα 5.30 - 8.30 (εκτός απόγευμα. Τετάρτης)
ΣΑΒΒΑΤΟ πρωί με ραντεβού

ΚΑΒΕΤΣΟΥ 40, 1ος όραφος

Τηλ. 0251-47447 οικίας 40418 Κινητό 093-2580123

Σταυρόλεξο

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

Η Λύση του προηγουμένου

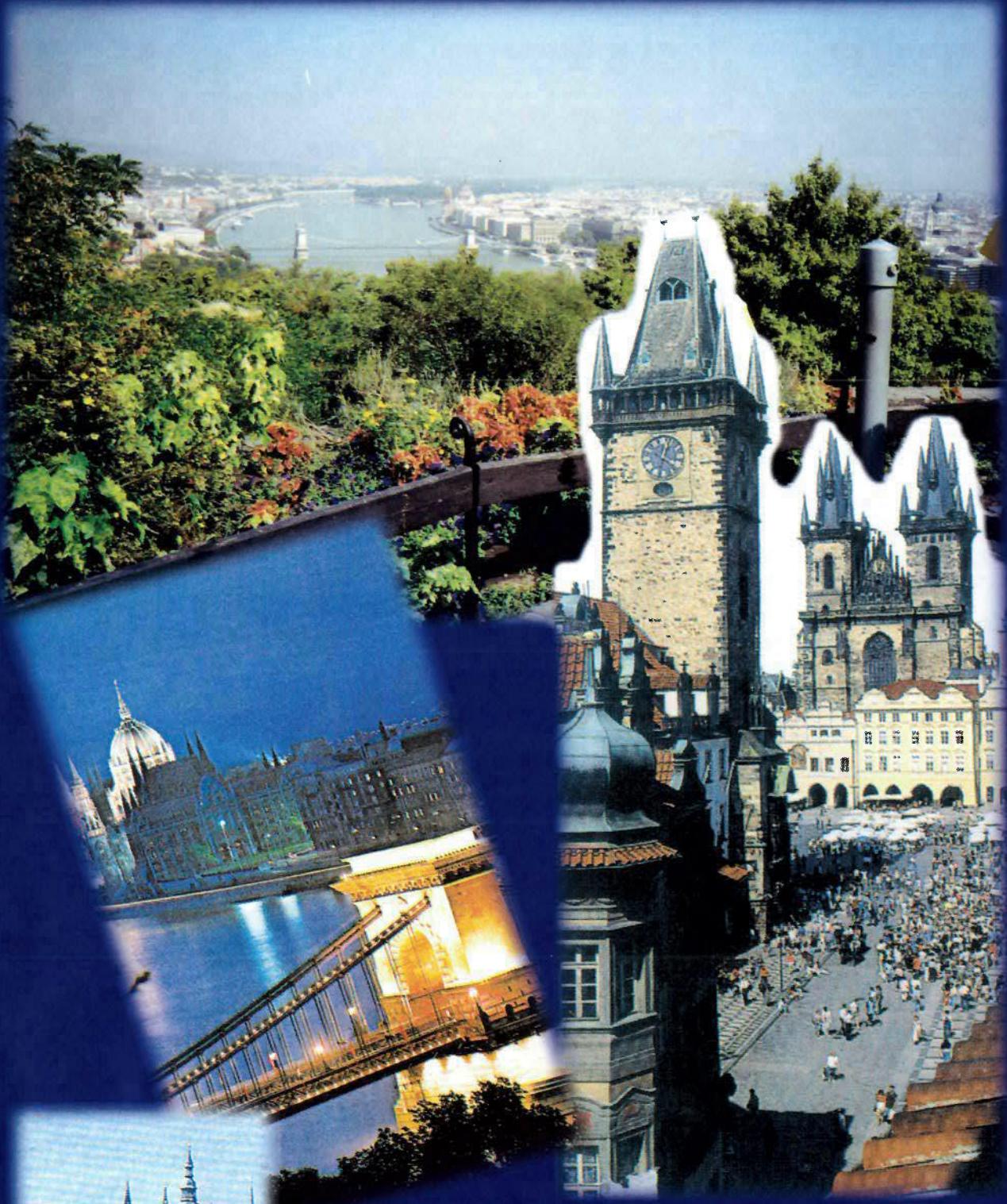
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Σ	Υ	Χ	Ω	Ρ	Ε	Μ	Ε	Ν	Ο		Α
Υ	Π	Ο		Ε	Π	Ε	Λ	Α	Σ	Ι	Σ
Ν	Ε	Ρ	Ο	Π	Ο	Τ	Η	Ρ	Ο		Ε
Ε		Ο		Α	Σ	Α			Ν	Ε	Λ
Ρ	Ο	Δ	Ο	N		N	E	R	O	Λ	H
X	A	P	T	I		O	Ω		Y	A	N
O		A	P	A	X	I	S		P	T	O
M	A	M	A		A		A	Ω	O	S	
A	B	A	Γ	I	A	N	O	S			N
I	A		O	A	S		N	Ω	E		N
N		S	B	A	N		T	I	T	O	
P	A	S		A	N	A	K	O	P	T	Ω

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- Στο χωρίο μας, τα λέμε μακαρόνις
- Στολίζουν το Μαίανδρο - Ακρωτήριο της Πλευροπόντης - Το αυτί των Αρχαίων
- Αρπακτικά των Ελληνικών βουνών - Μεγαλούπολη της Αφρικής
- Σκληρά, άικαρδα - Πλοίο φορτηγό με χύμα εμπόρευμα
- Διπλασιαζόμενο γίνεται ράτσα σκυλών της Άλασκας - Η βασιλιούσα της Μαδρίτης - Μεταφορικά το κολό φαι, ενίστε και τζάμπα
- Διοικητική περιφέρεια της Ιρλανδίας - Δουλή του Αβράσιου - Συμβολίζει την Πολαιά Διαθήκη
- Λοιπόν επίρ. Αρχ. - Απέναντι, καροτ - Λίμνη των Η.Π.Α.
- Είδος πάταπιας με 4 γνωστά ειδη - Υπάρχει και το Κυλώνειον ...
- (!!) Αμυντικό, Ευρ. Σύμφωνο - Άγιος της Κύπρου
- Στέρεο, γερό (βρισιγώτικα) - Γενικά μυρίζουν
- Μάρκα κολσόν - Το λουρί στην καθορεύουσα
- Κι αυτές άγιασαν (καθ.) - Δηλώνουν ποιότητα - Μεγάλο Στάδιο των Αθηνών
- Εκφράζει ευχή, προτροπή - Βουνό της Θεσσαλίας - Τρέχω αγγλιστή

ΚΑΘΕΤΑ

- Προσωνυμία του Θεού
- Η πολιορκητική μηχανή του Δημ. Πολιορκητή - Τούρκος τιτλούχος
- Πάπτυρος... Μεγ. Εγκυλοποιίδεια - Ακεφιά, αδυναμία
- Χρονικός σύνδεσμος - Συνδέει τους μύς με τα στάτα
- Ξέφρενος χορός της Λατ. Αμερικής που "ξεφρύνεται" γρήγορα - Τρία όμοια
- Μεγάλος Ολλανδός ανθρωποποίης της Ανοινένησης
- Μείγματα μετάλλων - Τρομοκρατική οργάνωση
- Άρθρο (θηλ. Καθ.) - Γνωστή παραλία της Μακεδονίας
- Την "έκανε" η γηραιά στο χωρίο με μαλλί ή με βαμβάκι - Τεράστιος
- Ολυμπιακό αγώνισμα - Χημικό στοιχείο
- Συνήθως είναι εργένης - Η ημέρα του Ομήρου (Νόστιμον)
- Οι θαλάσσιες ανακουφίζουν - Πουλιέται και καταψυγμένος (γεν.)
- Η θλιμμένη βασιλίσσα της Περσίας - Βουλγαρική δυναστεία
- Η ΛΥΣΗ ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ
Παν. Σ. Γιαννάκας

**Εκδρομή στη Βενετία - Βουδαπέστη
Βιέννη - Πράγα - Μόναχο**
10 - 21 Απριλίου
(ΒΛ. ένθετο πρόγραμμα)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΚΟΥΣΚΟΣ και ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Π.Ε.

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- Φοροτεχνικό Λογιστικό Γραφείο
- Δηλώσεις φόρου εισοδήματος Νομικών - Φυσικών προσώπων
  - Τήρηση βιβλίων όλων των κατηγοριών Κ.Β.Σ.
  - Συστάσεις, Μετατροπές, Συγχωνεύσεις εταιριών
  - Επιλογή - Εκπαίδευση προσωπικού Λογιστηρίων
- Φορολογικοί έλεγχοι
- Επιδοτούμενα προγράμματα απασχόλησης προσωπικού
- Μελέτες και υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων
  - Προσαρμογές εταιριών σε θέματα EURO
  - Εκτιμήσεις αξίας επιχειρήσεων ενόψει συγχωνεύσεων, εξαγορών και μετατροπών
- Παροχή Νομικών υπηρεσιών
- Παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών

Η υποβολή δηλώσεων φόρου εισοδήματος γίνεται και μέσω Internet

Μητροπόλεως 43, 15124, Μαρούσι
Εμπορικό Κέντρο METROPOLIS
Τηλ.: 61 29 124 - Fax: 61 29 656
Email: www.Optimum@internet.gr